

Přímé zahraniční investice a jejich vliv na vybrané ekonomické ukazatele regionu Ústí nad Labem

Diplomová práce

Studijní program: N6202 – Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202T086 – Regionální studia

Autor práce: **Bc. Dita Půčková**

Vedoucí práce: PhDr. Ing. Lenka Sojková, Ph.D.

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá problematikou přímých zahraničních investic a jejich vlivu na regionální rozvoj. V první části práce je nastíněn vývoj přímých zahraničních investic a investičního prostředí v České republice, hospodářský růst a jeho zdroje, mezi které tyto investice patří. Další část práce je věnována charakteristice přímých zahraničních investic, jejich lokalizaci a efektům, které dané investice na rozvoj regionu mají. Praktická část práce se zabývá analýzou přímých zahraničních investic, jejich rozložením v jednotlivých krajích České republiky a jejich významem pro rozvoj krajů. Pomocí regresní a korelační analýzy byl zhodnocen vývoj přímých zahraničních investic a hrubého domácího produktu, respektive zaměstnanosti, a jejich vzájemná závislost. Poslední část práce se zabývá komparací vybraných investičních projektů a jejich vlivem na trh práce v daném okresu, kde jsou lokalizovány.

Klíčová slova

Investiční pobídky, průmyslové zóny, přímé zahraniční investice, regionální rozvoj.

Annotation

This thesis deals with the issue of foreign direct investment and its influence on regional development. The first part of the thesis outlines the development of foreign direct investment and the investment environment in the Czech Republic, as well as the economic growth and its resources, where these investments belong. Another part of the thesis is devoted to the characteristics of foreign direct investment, their localization and the effects that the investment has on development of the region. The practical part deals with the analysis of foreign direct investments, their distribution in regions of the Czech Republic and their importance for regional development. The regression and correlation analysis is used to analyze the development of foreign direct investment and gross domestic product, respectively employment rate, and their interdependence. The last part of the thesis deals with the comparison of selected investment projects and their impact on the labor market in the district where they are located.

Key Words

Foreign direct investment, industrial zones, investment incentives, regional development.

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala PhDr. Ing. Lence Sojkové, Ph.D., Mgr. Jiřímu Rozkovci a Ing. Janu Öhmovi, Ph.D. za jejich odborné vedení, cenné rady, podněty a připomínky, které mi pomohly při zpracování této diplomové práce.

Obsah

Seznam zkratk	10
Seznam tabulek	11
Seznam obrázků	12
Úvod	13
1. Hospodářský růst a jeho zdroje	15
1.1 Transformace ekonomiky a její vliv na vývoj investic a investičního prostředí v ČR 18	
1.1.1 Situace před rokem 1989	18
1.1.2 Česká ekonomika od počátku 90. let do roku 1997.....	19
1.1.3 Situace české ekonomiky po roce 1997.....	21
1.2 Charakteristika přímých zahraničních investic	23
1.2.1 Definice přímých zahraničních investic	24
1.2.2 Formy přímých zahraničních investic	26
1.2.3 Legislativní rámec – investiční pobídky v ČR	29
1.2.4 Institucionální rámec poskytování investičních pobídek v ČR	31
1.3 Lokalizace přímých zahraničních investic	33
1.3.1 Lokalizační faktory PZI.....	33
1.3.2 Lokalizační strategie investorů.....	36
1.4 Efekty PZI	37
1.4.1 Pozitivní efekty PZI.....	37
1.4.2 Negativní efekty PZI	38
1.5 Přímé zahraniční investice v České republice	39
1.5.1 Vývoj objemu přílivu PZI do České republiky	40
1.5.2 Odvětvová struktura PZI	45
1.5.3 Teritoriální struktura PZI.....	48
2. Ústecký kraj a jeho charakteristika	49
2.1 Charakteristika kraje	49
2.2 Socioekonomická analýza kraje	51
2.2.1 Míra ekonomické aktivity.....	52
2.2.2 Obecná míra nezaměstnanosti	53
2.2.3 Vzdělání a specifické skupiny nezaměstnaných.....	53
2.2.4 HDP na obyvatele.....	55

2.3 Průmyslové zóny.....	58
2.3.1 Průmyslová zóna Triangle.....	59
2.3.2 Průmyslová zóna Joseph.....	59
3. Regionální analýza přímých zahraničních investic	60
3.1 Metody analýzy.....	60
3.1.1 Regresní analýza.....	60
3.1.2 Korelační analýza	61
3.2 Regionální rozložení přímých zahraničních investic v ČR.....	62
3.3 Vývoj přímých zahraničních investic v krajích.....	64
3.4 Význam přímých zahraničních investic pro rozvoj krajů.....	72
3.4.1 Vztah přílivu PZI do regionu a výše regionálního HDP.....	72
3.4.2 Vztah přílivu PZI do regionu a míry zaměstnanosti.....	73
4. Komparace dopadu srovnatelných investičních projektů na různé regiony	75
4.1 Dopady PZI na trh práce vybraných regionů.....	76
4.1.1 Vliv investic na počet volných pracovních míst.....	76
4.1.2 Vliv investic na počet uchazečů o jedno volné pracovní místo.....	78
4.1.3 Vliv investic na míru nezaměstnanosti.....	80
Závěr	82
Seznam použité literatury	86
Seznam příloh	93

Seznam zkratek

API	Agentura pro podporu podnikání a inovací
ČDD	Čistý disponibilní důchod
ČNB	Česká národní banka
ČSOB	Československá obchodní banka
EU	Evropská uni
Eurostat	Statistický úřad evropských společenství
HDP	Hrubý domácí produkt (Gross Domestic Product)
HR	Hospodářský rozvoj
IPB	Investiční a poštovní banka
LK	Liberecký kraj
MMF	Mezinárodní měnový fond
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NATO	Severoatlantická aliance
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
OHJ	Obchodní hospodářská jednotka
ORP	Obec s rozšířenou působností
PZI	Přímé zahraniční investice
TUL	Technická univerzita v Liberci
ÚK	Ústecký kraj
USD	Americký dolar
VHJ	Výrobní hospodářská jednotka
ZK	Základní kapitál

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Hlediska vymezení PZI	27
Tabulka 2 - Objem PZI v ČR v letech 1993 až 2015	45
Tabulka 3 – Základní geografické údaje k 1.1.2016	49
Tabulka 4 – Rozložení PZI v krajích ČR k 31.12.2015	62
Tabulka 5 – Odhad parametrů regresní přímky (vývoj PZI/obyvatele)	71
Tabulka 6 - Korelační analýza (PZI/obyv. a HDP/obyv.)	73
Tabulka 7 - Korelační analýza (PZI/obyv. a zaměstnanost).....	74
Tabulka 8 – Základní informace o investicích Yanfeng a Denso.....	75

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Objem PZI v ČR v letech 1993 až 2015	42
Obrázek 2 – Roční nárůst PZI v ČR v letech 1999-2015	43
Obrázek 3 - Odvětvová struktura PZI k 31.12.2015	47
Obrázek 4 – Teritoriální struktura PZI k 31.12.2015	48
Obrázek 5 – Ústecký kraj	49
Obrázek 6 – Vývoj ekonomické aktivity v letech 2005-2015 (%)	52
Obrázek 7 – Obecná míra nezaměstnanosti v letech 2005-2015 (%).....	53
Obrázek 8 – Nezaměstnanost – nejvyšší ukončené vzdělání (tis. obyv.) k 31.12.2015	54
Obrázek 9 – Nezaměstnanost dle věku (tis. obyv.) k 31.12.2015	55
Obrázek 10 – HDP na obyvatele (Kč) v letech 2005-2015	56
Obrázek 11 – HDP na obyvatele (%) v letech 2005-2015	57
Obrázek 12 – Čistý disponibilní důchod na obyv. (Kč) v letech 2005-2015	58
Obrázek 13 – Stav PZI na obyvatele k 31.12.2015 (tis. Kč).....	63
Obrázek 14 – Vývoj PZI v krajích v letech 2005-2015 (tis. Kč/obyv.)	65
Obrázek 15 - Počet volných prac. míst – okres Louny a Liberec k 31.12. (2001-2015).....	77
Obrázek 16 – Počet uchazečů na 1 prac. místo v okr. Louny a Liberec (2001-2015).....	79
Obrázek 17 – Podíl nezaměstnaných – okres Louny a Liberec. v % (2001-2015)	80

Úvod

Českou ekonomiku, stejně tak jako ostatní vyspělé ekonomiky, provází trend globalizace, díky kterému je příliv zahraničních investic stále důležitějším faktorem pro rozvoj ekonomiky a státu. Přicházející investice pomáhají využít skrytý potenciál regionu k jeho rozvoji a ideálně k trvale udržitelnému růstu. Bezpochyby stále více zástupců regionů usiluje o to, aby právě jejich region přilákal co nejvyšší počet kvalitních a strategických investic. Toto snažení však překvapivě nemá jen své zastánce, nýbrž existuje i řada negativních tvrzení o dopadech přímých zahraničních investic na region.

Přímé zahraniční investice s sebou nesou určitou řadu pozitivních dopadů a přínosů pro ekonomiku. Hlavními faktory hospodářského růstu ve vyspělých zemích jsou efektivnost využívání přírodních zdrojů, nové technologie a investice do výzkumu a vývoje, tedy dostupné inovace. Vzhledem k know-how, technologiím a velikosti kapitálu jsou všechny tyto faktory zahraniční společnosti schopny nabídnout. Často jsou to právě velké zahraniční investice, které pomohou rozvoji výzkumu a vývoje v regionu a přilákají tak velké množství domácích investorů na toto území. Dalším plusem jsou dodavatelské cesty, které se s příchodem zahraničního investora otevrou i širšímu okolí, v rámci subdodavatelských vztahů apod. Všechny tyto okolnosti pak pomáhají rozvoji místního trhu a zvyšování životní úrovně obyvatel, související se snižováním nezaměstnanosti, zvyšování regionálního produktu či růstu kupní síly obyvatelstva. Jako negativní mohou být přímé zahraniční investice vnímány v situaci, kdy dojde k vytěsnění dobře fungujících malých a středních podniků z důvodu poskytování investičních pobídek, nevýhodného prodeje státního majetku či pronajímání kompletně zařízených průmyslových pozemků za symbolickou cenu, což zapříčiňuje deformaci trhu, kdy tyto malé a střední podniky nejsou schopny konkurovat velkým společnostem investujícím právě s podporou státu.

Tato diplomová práce se zabývá tématem přímých zahraničních investic a jejich vlivem na regionální rozvoj. V počátku se práce zabývá hospodářským růstem, mezi jehož nástroje patří právě i zahraniční investice. Dále je nastíněn vývoj české ekonomiky, vývoj investic a investičního prostředí ČR. Z hlediska přímých zahraničních investic, jak již bylo zmíněno, je důležitá také jejich lokalizace. O tom, jaké faktory působí při rozhodování investorů a jaké lokalizační strategie jsou využívány, pojednává jedna z dalších kapitol.

Hlavním cílem praktické části práce je zhodnotit vývoj přímých zahraničních investic v Ústeckém kraji a současný stav ekonomiky tohoto kraje, který se dlouhodobě potýká s vysokou nezaměstnaností a migrací obyvatelstva, především vzdělané pracovní síly do rozvinutějších regionů s lepší životní úrovní. I přesto, že se příliv zahraničních investic do tohoto regionu několikanásobně zvýšil, však stále míra nezaměstnanosti Ústeckého kraje zůstává jednou z nejvyšších v zemi. K tomuto účelu slouží socioekonomická analýza kraje. Mezi dílčí cíle práce patří analýza regionálního rozložení přímých zahraničních investic, kterou bude zjištěno, které kraje jsou pro investory atraktivnější, a které naopak méně. V rámci této analýzy bude zkoumán význam, který mají tyto investice pro rozvoj kraje, respektive výši regionálního HDP a míru zaměstnanosti. K tomuto účelu bude sloužit regresní a korelační analýza. Pro zhodnocení vývoje přímých zahraničních investic Ústeckého kraje slouží také poslední dílčí cíl, který se věnuje porovnání konkrétních investičních projektů v Ústeckém a Libereckém kraji. Tato komparace pak bude probíhat na úrovni nižších územně samosprávních celků, konkrétně okresů, jelikož tato úroveň poskytuje lepší zhodnocení dopadů na konkrétní region. Z hlediska metodologie je v diplomové práci použita deskripce, analýza, komparace, zkoumání časových řad a regresní a korelační analýza.

1. Hospodářský růst a jeho zdroje

Pokud je sledován vývoj tržních ekonomik z dlouhodobého hlediska, lze říci, že reálný HDP roste. Tento fakt však není rovnocenný k hospodářskému růstu. Tempo růstu je mezi různými zeměmi a v různých časových obdobích odlišné. Hospodářský růst (HR) je proces, kdy národní hospodářství zvyšuje svou schopnost vyrábět statky a služby. Lze říci, že má dlouhodobou povahu. Lze ho také charakterizovat jako zvyšování produkční kapacity ekonomiky, přičemž je třeba zdůraznit, že hlavním cílem je pak zejména uspokojování potřeb obyvatelstva. Výsledek se pak odrazí v životní úrovni obyvatel.

Je důležité vědět, že hospodářský růst je nutné neustále porovnávat s počtem obyvatel. Roste-li počet obyvatel více než hospodářský růst, dojde snadno k poklesu životní úrovně. Proto se reálný HDP udává na jednoho obyvatele. Ten lze získat tak, že reálný HDP vydělíme počtem obyvatel. Pouze v případě, kdy je míra růstu HDP vyšší než míra růstu obyvatel, lze hovořit o skutečném růstu ekonomiky. Růst reálného HDP na obyvatele pak znamená, že ekonomika vytváří více statků a služeb na hlavu. To se úzce projeví ve zvyšování produktivity práce v národním hospodářství, kterou lze vyjádřit jako podíl reálného HDP a množství získané práce. Změny produktivity práce také úzce souvisí s vývojem reálných mezd. Roste-li produktivita, je tendence zvyšování mezd a naopak.

Důležitým faktem je zdravý vývoj národního hospodářství. Pokud tempo růstu nevytváří napětí a nerovnováhu v ekonomice a produkce nemá negativní důsledky na stav životního prostředí či čerpání neobnovitelných přírodních zdrojů, lze považovat tento vývoj za zdravý. Formálně lze tempo růstu vyjádřit vztahem míry změny HDP v čase (z roku na rok), kdy se uvádí v procentech:

$$G = \frac{HDP_t - HDP_{t-1}}{HDP_{t-1}} \cdot 100 \quad (1)$$

Hlavní faktory, které určují schopnost národního hospodářství dosahovat hospodářského růstu, jsou ekonomické zdroje, které jsou k dispozici, a míra, v jaké je hospodářství schopné tyto zdroje využít. V širším úhlu pohledu lze rozlišit dva zdroje hospodářského růstu, které lze ve světě pozorovat. Rozlišují hospodářský růst, který je důsledkem objevení nových přírodních zdrojů, nebo růst podpořený lepší schopností využívání stávajících zdrojů. První

příklad lze pozorovat spíše v zemích či společnostech méně rozvinutých, které dosahují vyššího HR právě získáváním dodatečných přírodních zdrojů a zvyšováním zaměstnanosti. V rozvinutých ekonomikách pak lze sledovat důraz kladený na efektivnost využívání přírodních zdrojů. Tato efektivnost je zvyšována novými technologiemi a investicemi do výzkumu a vývoje, a tedy dostupnými inovacemi.

Hlavními zdroji HR jsou především: přírůstek pracovních sil (migrace a zvyšování zdraví obyvatelstva), přírůstek fyzického kapitálu (vyšší vybavenost kapitálem s vyšší produktivitou práce), zvyšování investic do lidského kapitálu (vzdělaná pracovní síla=lepší předpoklad pro růst produktivity práce), technický pokrok, řízení a organizace výroby, úspory z rozsahu výroby a úspory ze specializace. Lze říci, že všechny tyto zdroje (v případě jejich efektivního využití), vedou k HR a všeobecně k růstu ekonomiky. Nelze opomenout ani přírodní zdroje a ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Jde především o investice do ekonomicky aktivních lidí, jejich kvalifikace a odbornosti, což pak vytváří předpoklad pro růst kvalitní produkce. Investice do kapitálových statků způsobí, že národní hospodářství vyrobí více kapitálových statků než spotřebních, což se projeví v podobě krátkodobého snížení spotřeby spotřebních statků, ale zároveň dojde ke zvýšení produktivity práce, tempa hospodářského růstu a životní úrovně obyvatelstva.

Je důležité určitě zmínit i technický pokrok, který souvisí se všemi ostatními nástroji HR. Dojde-li k technologickému pokroku, dojde i vlivem potřeby nových zařízení a strojů ke zvýšení investic do kapitálových statků, kvalifikace zaměstnanců, využití nových přírodních zdrojů apod. Důležitým aspektem technického pokroku je rozvoj vědy výzkumu, bez čehož by nebylo možné technický pokrok realizovat.

Hospodářský růst mohou ve velké míře ovlivňovat také opatření hospodářské politiky vlády, její investice do lidského kapitálu, školství, zdravotnictví, informačních systémů, infrastruktury a její stabilizační politika, ovlivňující schopnost ekonomiky využívat co nejlépe a efektivně disponibilní zdroje. Je ale nadmíru nutné připomenout, že zvyšování HR nevede automaticky ke zvyšování kvality života obyvatelstva. Může docházet ke znečištění ovzduší, vyčerpání neobnovitelných zdrojů, nadměrnému kastování obyvatel, a proto je nutné usilovat o takové tempo HR, které vytváří předpoklady právě pro zvyšování kvality života. (Sojka, 2006)

Vybrané socioekonomické ukazatele

Pro sledování ekonomického růstu se využívá v praxi mnoha ukazatelů. Pro účely tyto práce byly použity ukazatele zejména trhu práce a ekonomické výkonnosti a úrovně ekonomiky. Pro jejich lepší pochopení jsou v následujících bodech tyto ukazatele blíže popsány, je vysvětlen jejich význam a použití v socioekonomické analýze.

Míra ekonomické aktivity vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (pracovní síly) na počtu všech osob 15letých a starších. (ČSÚ, 2016) Prakticky tedy tento ukazatel informuje o míře participace populace na trhu práce. Tento ukazatel velmi úzce souvisí se vzděláním, s rostoucím vzděláním populace roste také její ekonomická aktivita. U méně vzdělaných lidí je tak ekonomická neaktivita určitou alternativou nezaměstnanosti. Tudiž tak jak se zvyšuje vzdělanost obyvatelstva, zvyšuje se i zaměstnatelnost a zvyšuje se i míra ekonomické aktivity. (DV Monitor, 2017)

Míra zaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob 15letých a starších. Statistiky zaměstnanosti se často vykazují jako míra zaměstnanosti, aby se odhlédlo od změn velikosti populace země v průběhu času a aby se zjednodušilo srovnávání mezi zeměmi o různé velikosti. Tyto míry se běžně zveřejňují za obyvatelstvo v produktivním věku, za které se obecně považují osoby ve věku 15–64 let. (ČSÚ, 2016), (Eurostat, 2015)

Obecná míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (v procentech). (ČSÚ, 2016)

Hrubý domácí produkt (HDP) je peněžním vyjádřením celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území; používá se pro stanovení výkonnosti ekonomiky. Může být definován, resp. spočten třemi způsoby: produkční metodou, výdajovou metodou a důchodovou metodou. Pro účely této práce bude využita výdajová metoda výpočtu HDP.

Výdajovou metodou se HDP počítá jako součet konečného užití výrobků a služeb rezidentskými jednotkami (skutečná konečná spotřeba a tvorba hrubého kapitálu) a salda vývozu a dovozu výrobků a služeb. Skutečná konečná spotřeba je odvozena prostřednictvím

naturálních sociálních transferů od výdajů na konečnou spotřebu domácností, vlády a neziskových institucí sloužících domácnostem. Tvorba hrubého kapitálu se člení na tvorbu hrubého fixního kapitálu, změnu zásob a na čisté pořízení cenností. (ČSÚ, 2016)

$$HDP = \text{Výdaje na konečnou spotřebu} + \text{Tvorba hrubého kapitálu} + \text{Vývoz výrobků} \\ \text{a služeb} - \text{Dovoz výrobků a služeb}$$

Čistý disponibilní důchod domácností je částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, na úspory finančních aktiv a na akumulaci hmotných i nehmotných aktiv. Ukazuje, jak se saldo prvotních důchodů umísťuje znovurozdělením: běžnými daněmi, sociálními příspěvky a dávkami a ostatními běžnými transfery. Ukazatel do velké míry naznačuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlících v jednotlivých regionech. (ČSÚ, 2016)

1.1 Transformace ekonomiky a její vliv na vývoj investic a investičního prostředí v ČR

Transformace ekonomiky měla v České republice velmi významný vliv na vývoj investic a investičního prostředí. Důležité pro popis tohoto vývoje je pak rozdělení časové řady na několik menších celků, a to na období před rokem 1989, kdy česká ekonomika podléhala vlivům tehdejšího Sovětského svazu. Období od roku 1990 až do roku 1997 a v poslední fázi také na období od roku 1997 po současnost.

1.1.1 Situace před rokem 1989

Výchozí situací pro transformaci české ekonomiky je období před rokem 1989. V době před revolucí patřilo tehdejší Československo mezi jednu z nejvyspělejších zemí tzv. východního bloku, avšak suverenita tohoto státu byla do značné míry omezena členstvím např. v Radě vzájemné hospodářské pomoci či Varšavské smlouvě, které byly silně podřízené vlivu Sovětského svazu. Rozhodování bylo založeno na centrálním plánu, který neumožňoval pružně reagovat na tržní změny, a i přes účast ekonomických odborníků

v plánovací komisi, systém záměrně deformoval vztahy nabídky a poptávky a ve svém důsledku vedl k neefektivní alokaci a špatnému využívání zdrojů.

Vzhledem k nenáročnosti východních trhů vedla tato situace k zamrznutí technologického vývoje a stagnaci úrovně naší produkce, jež v současnosti vede k restrukturalizaci odvětví a soustředění na podporu výzkumu a vývoje, který je tak důležitý pro konkurenceschopnost naší ekonomiky.

Investiční politika nebyla před rokem 1989 výjimkou a centrálnímu plánování, které probíhalo jak na nejvyšší úrovni, tak na úrovni tehdejších resortních ministerstev, středních článků řízení i jednotlivých národních podniků, podléhala také. Mezi střední články se v té době řadily výrobní či obchodní hospodářské jednotky tzv. VHJ, OHJ. Investice, jak tomu již naznačuje struktura ekonomiky v tehdejší době, plynuly především do těžkého průmyslu, což vedlo ke stále většímu prohlubování strukturální deformace ekonomiky a investice v terciární sféře byly takřka vzácností. (Petříček, 2003), (Spěváček, 2002), (Mlčoch a kol., 2000)

1.1.2 Česká ekonomika od počátku 90. let do roku 1997

Období po roce 1989 se vyznačuje mnoha odlišnostmi a změnami ekonomických, ale i politických procesů, které hrají v transformující se ekonomice velmi významnou roli. Určují základní nutné podmínky pro zásadní obrat, který se odehrával zejména po prvních demokratických volbách v roce 1990.

K úspěšnému provedení tohoto obratu bylo zapotřebí vytvořit vhodné legislativní normy tržního systému, které tehdejší Československo postrádalo. Mezi tyto normy se řadí například zákony o soukromém podnikání, obchodních společnostech a státním podniku. Změny se netýkaly jen legislativy, ale bylo zapotřebí přizpůsobit i trh peněžní a kapitálový. Česká koruna byla například několikrát devalvována, až na hranici 28 Kč za USD a došlo i k odstranění záporné daně z obratu u cen potravin vedoucí ke zracionalnění cenové úrovně a jistému zvýšení cen.

Liberalizace zahraničního obchodu byla spojena se zavedením vnitřní směnitelnosti československé koruny a vytvořením tlaku na konkurenci domácích výrobců. Tehdejší Státní banka československá byla konstituována jako standardní centrální a emisní banka.

V druhé polovině roku 1992 řešení ekonomických problémů na poměrně dlouhou dobu ustoupilo politickým prioritám, přesto však v tomto období pokračuje tzv. malá privatizace, rozbíhají se restituční procesy a byl zahájen proces velké privatizace v podobě první vlny specifické kupónové privatizace. Zde také vzniká zárodek pozdější agentury CzechInvest, zabývající se podporou přímých zahraničních investic. Myšlenka státní podpory vstupu zahraničního kapitálu do ČR tak dostává stále větší prostor v ekonomickém smýšlení.

V roce 1995 nový devizový zákon umožnil plnou směnitelnost české měny (vnitřní i vnější), což umožňuje volný pohyb kapitálu, který je zásadním krokem pro podporu investování. Stále však chybí aktivnější přístup vlády, která se v této době soustředí a spoléhá na vstup zahraničního kapitálu v rámci probíhající privatizace. Velmi významným krokem pro institucionalizaci podpory exportu však bylo zahájení činnosti České exportní banky v tomto roce a přijetí zákona o pojišťování a financování vývozu se státní podporou. I přes řadu pokračujících problémů v bankovníctví byl rok 1995 hodnocen jako úspěšný, přičemž ale toto období upozornilo na počínající vnější nerovnováhu ekonomiky, kdy příkladem může být vyšší tempo růstu dovozu, převyšující tempo růstu vývozu. Vnější projevem úspěšnosti české ekonomiky je přijetí ČR do klubu vyspělých zemí – OECD.

Za vyvrcholení první etapy ekonomické transformace, která je rozhodující etapou přeměny celé naší společnosti zejména v ekonomické sféře, lze označit rok 1996 a počátek roku 1997. Vlivem zavedení plné směnitelnosti měny centrální banka reaguje na zvyšující se příliv zahraničního kapitálu rozšířením flukтуаčního pásma české koruny na $\pm 7,5\%$. Došlo také ke zpřísnění monetární politiky, zvyšování úrokových sazeb a povinných minimálních rezerv komerčních bank.

Podpora přílivu přímých zahraničních investic byla v tomto období spíše okrajovou záležitostí, jelikož musela ustoupit „důležitějším“ procesům. Toto odsunutí investiční politiky na okraj zájmu se stalo jednou z dílčích chyb, kdy Česká republika ztratila

neopakovatelnou příležitost, které se tak chopili naši konkurenti. (Petříček, 2003), (Spěváček, 2002), (Mlčoch a kol., 2000)

1.1.3 Situace české ekonomiky po roce 1997

Rok 1997 je pro transformaci české ekonomiky zlomový. Jak již naznačoval počátek tohoto roku, stále více se projevuje řada potíží ekonomiky, které jsou prohlubovány nesouladem hospodářské politiky vlády a centrální banky.

Na podzim tohoto roku se národní banka rozhoduje pro zavedení režimu řízeného floatingu, který je reakcí na spekulativní útoky na českou měnu. Zásadním novým problémem začíná být i rostoucí míra nezaměstnanosti, která je nepříznivě rozvrstvená mezi jednotlivé regiony. Nejhorší situace vzniká na území Severní Moravy a Severozápadních Čech, kde je nezaměstnanost především strukturálního rázu. Tento problém však postihuje i mnoho mikroregionů.

Z hlediska podpory investic je mimořádným obdobím rok 1998, ve kterém je ustanovena úřednická vláda v čele s guvernérem ČNB Tošovským. S jejím funkčním obdobím je spojeno zahájení podpory investic formou investičních pobídek, kdy přijímá usnesení č. 298/1998 týkající se poskytování investičních pobídek investorům, investujícím v ČR minimálně 25 milionů USD. Cílem této vlády se stává zlepšení a zpřehlednění legislativního prostředí a kultivace prostředí pro podnikání. Svými cílenými injekcemi pak chce zlepšit podporu malých a středních podniků, výzkumu a vývoje, a především investičního prostředí.

Díky těmto krokům vzniká ucelený komplex podpory investování, dochází k postupnému zdokonalování systému investičních pobídek a vzniku průmyslových zón. Tyto zóny jsou jedním ze základních předpokladů pro možnost přijetí zahraničních investorů. Pozice ČR se významně začíná měnit a postupně také předhání své konkurenty Maďarsko a Polsko.

Dalším milníkem se pro vládu stává vstup České republiky do Evropské unie, postupně tedy iniciuje jednotlivé legislativní a institucionální kroky. Zlepšuje se také spolupráce s ČNB, která se stává mnohem konstruktivnější. Ke konci roku 1998 dochází ke snížení úrokových sazeb a povinných minimálních rezerv a postupně se také zpřísnuje bankovní dozor.

Doposud odkládaná privatizace komerčních bank se dostává do popředí a v roce 1999 je dokončena privatizace ČSOB.

Rok 1999 je významným také proto, že se ČR stává členem NATO, čímž de facto stvrzuje své politické směřování. Vstup do této organizace s sebou nese i pozitivní ekonomické důsledky, např. podněty pro český zbrojařský průmysl, zvýšení politické stability a důvěryhodnosti země, především pro zahraniční investory. Dále jsou vládou zpracovávány významné střednědobé dokumenty – Hospodářská strategie vstupu do EU, Střednědobý rozpočtový výhled a Střednědobá hospodářská strategie.

Konec roku 1999 spolu s rokem 2000 se vyznačuje výrazným ekonomickým růstem a ukazuje se, že hospodářská opatření vlády přinášejí úspěch. V dubnu roku 2000 vstupuje v platnost dlouho očekávaný Zákon o investičních pobídkách, čímž vzniká legislativní opora systému podpory investic, která je navíc plně v souladu s požadavky EU. Úspěch tohoto kroku naznačují rostoucí čísla přílivu PZI, kdy do země přicházejí se svými investicemi i renomované zahraniční firmy s globální působností, což má bezprostřední vliv na politickou i hospodářskou prestiž ČR.

Značné zkušenosti přinášejí úspěch i v oblasti podpory investic, kde dochází k postupnému zdokonalování systému. Hlavním cílem podpory vlády se stávají strategičtí investoři a budování velkých, strategických průmyslových zón. Očekávaný vstup ČR do Evropské unie zvyšuje počet investorů z neevropských zemí, kteří tak dosáhnou ještě lepší pozice pro odbyt svých výrobků. Rozhodujícím faktorem se začíná stávat také kvalita investičního prostředí, postupně jsou tak přijímány novely zákona o investičních pobídkách, nové formy podpory v oblasti vývoje a služeb, konkrétně pak cílená a programová podpora vzniku technologických center a strategických služeb. Podpora už tak není cílena jen na oblast zpracovatelského průmyslu. Mezi renomované investory vstupující na český trh patří např. Philips, Toyota či Peugeot.

Zákon o investičních pobídkách byl změněn především zákonem č. 19/2004 Sb., který s sebou přinesl zejména snížení minimálního limitu investice, sjednocení doby poskytování úlevy na dani a možnost podávat opravné prostředky k rozhodnutí o udělení pobídek. Nejnovější úprava tohoto zákona nabyla účinnosti k 1. květnu 2015, kdy tato úprava zavádí

nové typy investičních pobídek a zároveň odstraňuje řadu limitujících překážek v rámci zákona o investičních pobídkách a souvisejících zákonů. Mezi aktuálně podporované oblasti aktuálně patří zpracovatelský průmysl, technologická centra a centra strategických služeb (v rámci těchto center se podpora rozšiřuje i na datová a call centra). Díky této novele vzniká v České republice i nový institut zvýhodněných průmyslových zón, ve kterých budou poskytovány atraktivnější investiční pobídky.

Z hlediska podpory investic je toto druhé období transformace české ekonomiky (1997-2002) značně úspěšné. Česká republika dosáhla značného zviditelnění a posílila tak svou pozici nejen v rámci Evropy, ale i v globálním měřítku. Mezi transformujícími se zeměmi se ČR podařilo dohnat ztrátu a stát se tak „lídrem“ v celosvětové soutěži o zahraniční investice. V následujících letech pak docházelo ke zdokonalování systému investičních pobídek a legislativy, která má za úkol přilákat na české území co nejvíce investorů. (Petříček, 2003), (CzechInvest, 2017), (Spěváček, 2002)

1.2 Charakteristika přímých zahraničních investic

Přímé zahraniční investice (PZI) jsou v současné době nejvýznamnějším projevem transnacionalizace, která představuje jeden z globalizačních procesů a přímé zahraniční investice jsou brány v tomto ohledu jako jeden z „tvrdých faktorů“.

Jejich potenciál vychází z několika faktorů, mezi něž patří dle Krafta a kol. (2011, s. 54) především: „HDP na obyvatele, míra růstu HDP, podíl exportu na HDP, stav rozvoje informační a telekomunikační infrastruktury, podíl výdajů na výzkum a vývoj z HDP, podíl studentů terciárního sektoru v populaci, míra rizika, tržní podíl na dovozu komponent automobilových a elektronických produktů a podíl na celosvětových přílivech PZI jako indikátoru investičního klimatu.

V obecné ekonomické teorii jsou investice definovány jako rozhodnutí vzdát se spotřeby v současnosti s výhledem na vyšší produkci v budoucnosti...“

1.2.1 Definice přímých zahraničních investic

V České republice vymezuje PZI devizový zákon ČR č. 219/1995 Sb. takto: „Vynaložení peněžních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných majetkových práv a jiných majetkových hodnot, jehož účelem je založení, nabytí nebo rozšíření trvalých ekonomických vztahů investujícího tuzemce nebo tuzemců jako osob jednajících ve shodě na podnikání v zahraničí nebo investujícího cizozemce nebo cizozemců jako osob jednajících ve shodě na podnikání v tuzemsku, a to zejména některou z těchto forem:

1. Vznik nebo získání výlučného podílu na podnikání včetně jeho rozšíření;
2. Účast v nově vzniklém nebo existujícím podnikání, jestliže investor vlastní nebo získá
  - Nejméně 10 % podílu na základním kapitálu obchodní společnosti či družstva nebo
  - Nejméně 10 % podílu na vlastním kapitálu společnosti nebo
  - Nejméně 10 % hlasovacích práv nebo jiný podíl na podnikání společnosti přesahující 10 %
3. Další poskytnutí nebo přijetí finančních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných majetkových hodnot nebo práv v rámci ekonomických vztahů založených přímou investicí;
4. Finanční úvěr spojený s dohodou o podílu na rozdělení zisku nebo s výkonem účinného vlivu na řízení podniku;
5. Užití zisku ze stávající přímé investice do této investice (reinvestice zisku)“ (zákon č.219/1995 Sb., devizový zákon)¹.

Důraz je kladen především na dlouhodobost a vliv na řízení.

PZI také definuje Česká národní banka (ČNB) jako investici, která „... odráží záměr rezidenta jedné ekonomiky (přímý investor) získat trvalou účast v subjektu, který je rezidentem v ekonomice jiné než ekonomika investora (přímá investice). Trvalá účast

---

¹ Dne 18.10.2016 nabyt účinnosti zákon č. 323/2016 Sb., který současně zrušil devizový zákon č. 219/1995 Sb. Dosavadní oznamovací povinnost vůči ČNB však zůstává nedotčena, protože rozsah, období, lhůty a způsob plnění oznamovací povinnosti již od 17. srpna 2013 upravuje vyhláška č. 235/2013 Sb., která se odvolává na zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance.

implikuje existenci dlouhodobého vztahu mezi přímým investorem a přímou investicí a významný vliv na řízení podniku. Přímá investice zahrnuje jak původní transakci mezi oběma subjekty, tak všechny následující kapitálové transakce mezi nimi a mezi afilovanými podniky zapsanými i nezapsanými v obchodním rejstříku“ (ČNB, 2017)

Definice ČNB pro účely mezinárodního srovnávání vychází z definice PZI, kterou stanovila Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), jejíž metodologie je v souladu s Evropským statistickým úřadem (EUROSTAT) a Mezinárodním měnovým fondem (MMF). (Wokoun, 2010)

„**Přímá zahraniční investice** je taková přeshraniční investice, která odráží záměr rezidenta jedné ekonomiky (přímý investor) získat trvalou účast v subjektu (podnik přímé investice), který je rezidentem v ekonomice jiné než ekonomika přímého investora. Trvalá účast implikuje existenci dlouhodobého vztahu mezi přímým investorem a přímou investicí a významný vliv na řízení podniku.

Přímá investice zahrnuje jak původní transakci mezi oběma subjekty (přímý investor-podnik přímé investice), tak všechny následující kapitálové transakce mezi nimi a mezi přidruženými podniky, zapsanými i nezapsanými v obchodním rejstříku.

Přímá investice zahrnuje jak přímo, tak i nepřímo vlastněné afilace, které se podle procenta podílu investora na základním kapitálu nebo hlasovacích právech dělí na dceřiné společnosti (více než 50% podíl), přidružené společnosti (10–50 % podíl) a pobočky (100 % vlastněná trvalá zastoupení nebo kanceláře přímého investora; pozemky a stavby přímo vlastněné nerezidentem; mobilní zařízení operující v ekonomice alespoň 1 rok).“ (Metodický popis ČNB, 2014, s. 1)

Součástí přímé zahraniční investice není pouze základní kapitál (ZK), ale také reinvestovaný zisk a ostatní kapitál, zapsaný tímto vztahem:

$$\text{Přímá investice} = \text{základní kapitál} + \text{reinvestovaný zisk} + \text{ostatní kapitál}$$

Základní kapitál zde představuje vklad nerezidenta do základního (vlastního) kapitálu společnosti.

Reinvestovaný zisk vyjadřuje podíl přímého investora na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend, jenž je v poměru k přímé majetkové účasti investora.

Ostatní kapitál pak představuje přijaté a poskytnuté úvěry, zahrnující dluhové cenné papíry a dodavatelské úvěry mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto vztahy zachycují mezipodnikové pohledávky a závazky.

1.2.2 Formy přímých zahraničních investic

Dle Dvořáčka (2006) a Kalínské (1999) lze zahraniční investice rozdělit dále na přímé a portfoliové, které většinou směřují k nákupu krátkodobých cenných papírů, tzv. portfoliového kapitálu a sledují dosažení určitého výnosu. Přímé investice se pak snaží kromě dosažení výnosu o založení, získání nebo rozšíření trvalých ekonomických vztahů mezi investorem jedné země a podnikem se sídlem v jiné zemi. Hlavním faktorem odlišujícím oba typy investic je možnost kontroly, která je u přímých investic možná, oproti investicím portfoliovým, u nichž tato možnost není. (Wokoun, 2010)

Hlediska vymezení PZI, která uvádí Srholec (2004), jsou celkem čtyři. Míra kontroly zahraničního vlastníka, motiv vstupu investora, způsob vstupu zahraničního investora a specializace mateřské firmy. Podrobně hlediska vymezení vysvětluje následující tabulka.

Tabulka 1 – Hlediska vymezení PZI

Hledisko vymezení	Druhy PZI	Hlavní znaky	Příklad
Míra kontroly	Podnik s menšinovým zahraničním podílem (associate)	Podíl od 10-50 % na vlastním kapitálu či hlasovacích právech	Podíl Boeingu v Aero Vodochody
	Podnik pod zahraniční kontrolou (subsidiary)	Kontrolní vlastnický podíl	Privatizace Rakony Rakovník do rukou Procter & Gamble
Motiv vstupu	Trhy vyhledávající (market-seeking)	Cílem je růst podílu na trhu a pokles nákladů na jeho zásobování	Investice Coca-Coly v Praze
		Vytlačující domácí produkci	
	Faktory vyhledávající (efficiency-seeking)	Cílem je optimalizace výroby (pokles výrobních nákladů)	Investice Audi do motorárny v Gyoru
Vývozně orientované			
	Aktiva vyhledávající (asset-seeking)	Cílem je získání specifických aktiv (patent, obchodní značka)	Vstup SAF Miller do Plzeňského prazdroje
Způsob vstupu	Investice na zelené louce (greenfield)	Investice do nových aktivit	Investice Philipsu v Hranicích na Moravě
	Investice na brownfields	Změna vlastnické struktury i investice do restrukturalizace (většina privatizačních PZI)	Investice Volkswagenu do Škoda Auto
	M&A (mergers and acquisitions)	Ovládnutí již existujících aktiv	Převzetí ČSOB finanční skupinou KBC
Specializace mateřské firmy	Vertikální PZI	Produktová specializace	Ovládnutí Borsodchem ruským Gazpromem
		Rozdílné fáze produkčního řetězce v jednotlivých pobočkách	
	Horizontální PZI	Procesní specializace	Investice PWC v Praze
		Podobné fáze produkčního řetězce v jednotlivých pobočkách	

Zdroj: Wokoun a kol. (2010, str. 22), vlastní zpracování

Míra kontroly zahraničního vlastníka výrazně ovlivňuje rozsah autonomie rozhodování v podniku se zahraniční účastí. Proto jsou rozlišovány podniky s menšinovým podílem a podniky pod zahraniční kontrolou.

V podniku s menšinovým podílem zahraničního investora se investor dělí o kontrolu s domácím vlastníkem. V druhém případě je velikost kontrolního vlastnického podílu, resp. jeho hranice specifická pro každý podnik, tu ovlivňuje například roztržitost vlastnické struktury nebo velikost podniku.

Motiv vstupu investora rozlišuje investice na tzv. „trhy vyhledávající“, „faktory vyhledávající“ a „aktiva vyhledávající“.

Penetrace na trh hostitelské země a získání určitého podílu spolu se snížením nákladů na zásobování je cílem investic vyhledávajících trhy. Charakteristické pro tyto investice je vytlačování domácí produkce nebo nahrazování dovozu.

Zaměření na nákladovou optimalizaci výrobního procesu, např. lokalizací v oblasti s levnou a dostatečně kvalifikovanou pracovní silou, dostupnými přírodními zdroji potřebnými pro investici aj., je hlavním cílem faktory vyhledávající PZI.

Posledními investicemi, které zohledňují motiv vstupu investora, jsou aktiva vyhledávající PZI. Specifická aktiva, jako patenty či atraktivní obchodní značky tak do země lákají investory.

Investice na zelené louce (greenfield investment), investice na hnědé louce (brownfield investment) a fúze a akvizice (mergers and acquisitions) představují třetí typ investic z hlediska **způsobu vstupu zahraničního investora na domácí trh.**

Pokud se investor rozhodne založit nový ekonomický subjekt, který umožňuje realizovat jeho přesné představy, jeho investice se považuje za investici na zelené louce. Nevýhodou těchto investic je však jejich časová náročnost, která se odvíjí od nutné výstavby, školení pracovníků a administrativních překážek, které na trhu existují.

V případě, že se chce investor vyhnout těmto překážkám, přistupuje zpravidla k fúzi nebo akvizici již existujícího podniku. K tomuto způsobu vstupu většinou zahraniční investoři přistupují, pokud disponují specifickou konkurenční výhodou (technologí, distribučními kanály či kvalifikovanou pracovní silou), která jim zaručí okamžité převzetí

tržního podílu, produkční kapacity i aktiv. Tyto investice mají často formu privatizace, což bylo typické hlavně pro tranzitivní země.

Z hlediska způsobu vstupu posledními investicemi, které svou povahou představují spíše investice na zelené louce, ale z právního hlediska se jedná o M&A, jsou investice na hnědé louce. Zde investor při produkci využívá především nové kapacity vytvořené mateřskou společností.

Posledním rozdělením PZI, které je v tabulce uvedeno, je **specializace mateřské firmy na vertikální a horizontální PZI**. K vertikálním investicím se uchylují spíše produktově specializované nadnárodní firmy a horizontálním PZI naopak specializované nadnárodní firmy (Wokoun, 2010).

1.2.3 Legislativní rámec – investiční pobídky v ČR

Prvním ze zákonných ustanovení zabývajícím se poskytováním legislativních pobídek se stal **zákon č. 72/2000 sb. o investičních pobídkách**, který nabyl účinnosti ke dni 1. května 2000. Před přijetím tohoto zákona se udělování investičních pobídek řídilo **ustanovením vlády č.844/98 a č.298/98** k návrhu o investičních pobídkách (Wokoun, 2010).

Dle článku ministerstva průmyslu a obchodu o investičních pobídkách v ČR (MPO, 2006) bylo usnesení vlády č.298/98 k návrhu o investičních pobídkách přijato v dubnu roku 1998. Toto usnesení určovalo podmínky pro udělení investiční pobídky a pro její udělení byl investor povinen proinvestovat na tzv. „zelené louce“ minimálně 25 mil. USD. V prosinci roku 1998 však došlo ke snížení hranice na 10 mil. USD nařízením vlády č.844/98. Do té doby, než došlo k vytvoření nového zákona o investičních pobídkách, se investiční pobídky udělovaly v tzv. předzákoněm režimu.

V současné době se investiční pobídky řídí zákonem ze dne 24. února 2000 č.72/2000 Sb. o investičních pobídkách a o změně některých zákonů.

Dle tohoto zákona jsou za investiční pobídky označovány tyto nástroje (zákon č.72/2000):

- Slevy na daních z příjmů podle zvláštního předpisu;
- Převod technicky vybaveného území za zvýhodněnou cenu;
- Hmotná podpora rekvalifikace nebo školení zaměstnanců podle zvláštního právního předpisu;
- Převod pozemků podle zvláštního právního předpisu, evidovaných v katastru nemovitostí jako zemědělské pozemky a převod ostatních druhů pozemků, a to za ceny zjištěné podle zvláštního právního předpisu účinného ke dni uzavření smlouvy o převodu.

Fyzické či právnické osobě jsou tyto investiční pobídky poskytovány pouze za předpokladu, že prokáží splnění tzv. všeobecných podmínek podle zákona o investičních podmínkách, případně dalších zvláštních podmínek, které jsou specifikovány ve zvláštních právních předpisech.

Všeobecné podmínky pro poskytnutí investiční pobídky stanovuje zákon takto (zákon č.72/2000):

- Zavedení nové výroby nebo rozšíření stávající výroby;
- Vynaložení prostředků do oborů zpracovatelského průmyslu;
- Pořízení strojního zařízení za tržní cenu určeného pro výrobní účely a vyrobeného ne více než 2 roky před pořízením;
- Šetrnost výroby, činností, procesů stavby nebo zařízení k životnímu prostředí;
- Pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku nejméně v minimálních částkách stanoveným zákonem o investičních pobídkách.

Zákon se v této podobě vztahuje pouze na oblast zpracovatelského průmyslu. Ostatní oblasti jako technologická centra a centra strategických služeb jsou podporovány a regulovány zejména Rámcovým programem Ministerstva průmyslu a obchodu ČR pro podporu technologických center a center strategických služeb. V regionech s vyšší nezaměstnaností jsou pak podporovány projekty z Programu na podporu tvorby nových pracovních míst.

Novelizace zákona

1. května 2015 nabyla účinnosti nejnovější úprava zákona o investičních pobídkách, která zavádí nové typy investičních pobídek a zároveň odstraňuje řadu limitujících překážek v rámci zákona o investičních pobídkách a souvisejících zákonů.

Změna zákona se týkala hlavně podporovaných oblastí, mezi něž aktuálně patří:

- zpracovatelský průmysl
- technologická centra a
- centra strategických služeb, v jejichž rámci se podpora rozšíří i na datová centra a call centra.

Novela zákona významně rozšiřuje okruh okresů, ve kterých bude dostupná hmotná podpora vytváření nových pracovních míst a hmotná podpora rekvalifikace nebo školení nových zaměstnanců. V České republice také vzniká **institut zvýhodněných průmyslových zón**. Vláda usnesením stanoví průmyslové zóny, ve kterých budou poskytovány atraktivnější investiční pobídky, například vyšší hmotná podpora na nová pracovní místa či zcela nová pobídka – osvobození od daně z nemovitých věcí na pět let.

Novela zákona zároveň odstraňuje řadu limitujících překážek, a to zejména v zákoně o daních z příjmů právnických osob. Novela dále významně snižuje minimální požadovaný počet nově vytvořených pracovních míst u činností s vysokou přidanou hodnotou (CzechInvest, 2016).

1.2.4 Institucionální rámec poskytování investičních pobídek v ČR

Následující část je věnována institucím, které se významně podílí na procesu poskytování investičních pobídek v České republice.

Na národní úrovni jako základní subjekt působí Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO), které využívá také služeb Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) a Ministerstva životního prostředí (MŽP), a to především v procesu hodnocení investičních záměrů, kdy vydávají stanoviska a doporučení ve vztahu k jednotlivým žadatelům. Pro oblast čerpání

hmotné podpory na nově vytvořená pracovní místa a rekvalifikaci pracovníků je hlavním poskytovatelem opět MPSV. Dalším významným subjektem působícím v této oblasti je od 1.1.2016 Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest, jež je státní příspěvkovou organizací podřízenou Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR.

CzechInvest poskytuje poradenské služby zaměřené na poskytování kompletních informací pro realizaci investic a orientaci v systému poskytování investičních pobídek v ČR. (Wokoun, 2010)

Jak CzechInvest uvádí na svých stránkách: „CzechInvest je agenturou, která posiluje konkurenceschopnost české ekonomiky prostřednictvím podpory malých a středních podnikatelů, podnikatelské infrastruktury, inovací a získáváním zahraničních investic z oblastí výroby, strategických služeb a technologických center.

CzechInvest dále propaguje Českou republiku v zahraničí jako lokalitu vhodnou pro umístění mobilních investic. Je výhradní organizací, která smí nadřízeným orgánům předkládat žádosti o investiční pobídky, a podporuje české firmy, které mají zájem zapojit se do dodavatelských řetězců nadnárodních společností. Prostřednictvím svých služeb a rozvojových programů tak CzechInvest přispívá k rozvoji domácích firem, českých a zahraničních investorů i celkového podnikatelského prostředí.“ (CzechInvest, 1994-2017)

Pro zjednodušení informovanosti v daných regionech o možnostech využívání podpor a dotací, které přispívají ke zlepšení podnikatelského prostředí, agentura počátkem roku 2004 třináct regionálních kanceláří.

Novou agenturou vytvořenou pro potřeby koordinace dotačních programů EU a investic je Agentura pro podnikání a inovace (API), která je rovněž státní příspěvkovou organizací podřízenou Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR. Agentura je zprostředkovatelem pro dotační programy Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK), jež slouží ke spolufinancování podnikatelských projektů ve zpracovatelském průmyslu a souvisejících službách. (Agentura API, 2017)

1.3 Lokalizace přímých zahraničních investic

Otázkou lokalizace podniků se zabývalo mnoho odborníků již na počátku 20. století. V následujících kapitolách budou popsány nástroje, které ovlivňují toky PZI, dále pak lokalizační faktory těchto investic a v neposlední řadě také lokalizační strategie, které investoři uplatňují.

1.3.1 Lokalizační faktory PZI

Do rozhodování podnikatelů o vhodné lokalitě pro jejich investici vstupuje celá řada faktorů, ať už přímo, či nepřímo.

Jedním z hlavních faktorů, důležitým pro podnikatelské rozhodnutí, je ekonomická stabilita země – její makroekonomická stabilita, eliminace měnových rizik či finančních krizí nebo dosažení sociálního klidu. Makroekonomické ukazatele jako hrubý domácí produkt (HDP), inflace, míra nezaměstnanosti nebo daňové podmínky, jsou proto investory sledovány velmi pečlivě.

Pokud se investor rozhodne sledovat **ukazatel HDP**, sleduje jednak jeho výši, ale také jeho vývojové tendence v čase. Existuje totiž vzájemná závislost mezi růstem HDP v zemi a uplatněním výrobků a služeb, které firmy uvedou na trh. Z tohoto hlediska tedy růst HDP vytváří pro investora velmi lákavé prostředí. Vztah mezi HDP a PZI však může být dvojsměrný. PZI sice reagují na kladný ekonomický růst jejich zvýšením, a zároveň k ekonomickému růstu stimulují, ale pokud je **míra inflace** v dané zemi vyšší nebo nepředvídatelná, odhad reálné budoucí hodnoty tak může být znesnadněn, což může vést i k odrazení investora.

Míra nezaměstnanosti se může zpočátku zdát jako vhodný ukazatel ovlivňující rozhodnutí o umístění investice. Pokud je v regionu, o kterém investor rozhoduje, míra nezaměstnanosti na vyšší úrovni, mohlo by se zdát, že zde bude i dostatek pracovní síly pro výběr vhodných zaměstnanců. Nicméně může dojít k situaci, kdy pracovní síla není zaměstnatelná, jelikož nemůže dojít k její rekvalifikaci. Proto nelze spoléhat jen na tento ukazatel obecně,

ale investoři musí pečlivě zkoumat také strukturu nezaměstnaných lidí a jejich kvalifikaci, či schopnost jejich přizpůsobení se požadavkům zaměstnavatele.

Posledním ze zmíněných makroekonomických ukazatelů je **míra zdanění** dané země, která také patří k nástrojům ovlivňujícím toky PZI. Investor sleduje nejen sazbu daně, ale také základ daně a jednotlivé optimalizace, na které může dosáhnout. Jelikož čím dál více dochází k posilování mobility kapitálu, vlády usilují o rostoucí zdanění práce a spotřeby oproti kapitálu s cílem navýšení rozpočtových příjmů. Firmám naopak může pomoci nastavením daňových optimalizací nebo poskytováním přímých dotací.

S tímto velice souvisí stabilní **politické prostředí a legislativní podmínky**. Pro rozhodování investorů je tak velice důležitý fakt, zda je daná ekonomika ekonomikou méně rozvinutou, transformující se či rozvinutou. Rozvinuté ekonomiky jsou totiž často součástí mezinárodních uskupení, která zajišťují určité jistoty a právní zajištění, především v mezinárodním právu. Z hlediska legislativních opatření jsou důležitými obecné podmínky pro podnikání, ochrana investic, specifické normy a zákony upravující dílčí oblasti podnikání, činnost soudů průhlednost trhu nebo justiční průhlednost. Pohled investora na politickou situaci v zemi tedy z velké části směřuje i k otázce korupce, která je vnímána jako negativní faktor ekonomické výkonnosti. Jak zní z definice korupce: „Korupce poškozují volný obchod, vede k plýtvání se zdroji, podlamuje rozvoj, porušuje lidská práva, vede k propojování moci politické a ekonomické a k podkopávání základů demokracie...“ (Žák, 2002, s. 250)

Významným nástrojem vlády jsou **investiční pobídky**, které představují cílenou, penězi ocenitelnou výhodu pro investora, jejímž úkolem je ovlivnit rozhodování investora ve prospěch realizování investice v dané zemi. Tyto pobídky se v čase mění a vyvíjí. Zpočátku se vláda v rámci své hospodářské politiky uchyluje k liberalizaci prostřednictvím dvoustranných smluv o vzájemné ochraně investic a zamezení dvojího zdanění. Postupem času pak dochází k uvolnění investičních pobídek a vytvoření cílených investičních pobídek poskytovaných na regionální či municipální úrovni dle velikosti investice, oboru podnikání, technologické náročnosti apod. Tyto pobídky pak mohou být poskytnuty přímo – finanční podporou nebo nepřímo – uvolněním podmínek, které stát po ekonomických subjektech vyžaduje. (Wokoun, 2010)

Wokoun a kol. (2010) dále ve své publikaci uvádí odlišný pohled na lokalizační faktory PZI, které dělí na marketingové, obchodně politické, nákladové a na faktory ovlivňující investiční klima.

Mimo velikost zahraničního trhu, snahu o udržení podílu na trhu a nutnost užšího kontaktu se zákazníky je velmi důležitým stimulem pro lokalizaci ovládnutí určitého regionálního trhu. Ve většině případů je hlavním motivem investora maximalizace zisku. Některé podniky se snaží o dosažení odpovídajícího zisku, zvýšení objemu svých prodejů či právě zvýšení podílu firmy na trhu.

Z hlediska obchodně politických faktorů je důležité sledovat orientaci hospodářské politiky státu vůči PZI. Aplikována může být buď liberální hospodářská politika nebo politika konzervativní s prvky protekcionismu. V případě liberální hospodářské politiky stát na zahraniční investory nahlíží jako na zdroj rozvojového kapitálu a vyspělých technologií, přičemž se snaží o sjednocení podmínek pro podnikání jak domácích, tak zahraničních subjektů. Pro protekcionistickou hospodářskou politiku jsou charakteristické překážky přílivu PZI doprovázené regulacemi, které zvýhodňují domácí podnikatelské subjekty.

Levná pracovní síla, kvalifikovaná pracovní síla, dostupnost technologií nebo nízké přepravní náklady patří do skupiny nákladových faktorů. Poslední skupinou jsou pak faktory ovlivňující investiční klima jako politická stabilita, daňový systém a nálada panující v ekonomice vůči zahraničním investorům.

Významnost jednotlivým faktorům přisuzují investoři dle svého motivu, se kterým vstupují na zahraniční trh. Pokud je pro investora cílem maximalizace efektivity neboli minimalizace nákladů, motivem je především cena vstupů v ekonomice, kam směřuje jeho investice. Cenami vstupů se pak rozumí např. cena pracovní síly, energií, pozemků nebo pojištění. Dalším motivem může být i geografická blízkost, podporující exportně zaměřené investice, intenzita regionální integrace nebo úroveň liberalizace zahraničního obchodu. Jiné motivy pak vykazují trh vyhledávající investice, které berou v úvahu rozsah vnitřního trhu ekonomiky a geografickou polohu.

Investice do tranzitivních ekonomik

Díky svým odlišnostem od obecně platných zvyklostí pro PZI jsou lokalizační faktory investic do tranzitivních ekonomik tradičním tématem analýz, kterými se zabývá řada studií. Dle těchto studií tyto investice nevstupovaly do zemí střední Evropy s obecně platnými motivy pro PZI, ale jako významné faktory zde vystupovaly relativní mzdy, produktivita práce, metody privatizace a vzdálenost od EU. Na druhou stranu velikost trhu, zahraniční obchod apod. zůstávají v pozadí.

Lokalizační faktory se však postupem transformace v jednotlivých zemích liší. Obecně lze rozdělit transformaci na tři významná období. Z počátku transformace byla úspěšná politická a makroekonomická stabilizace a strategie privatizace významným lokalizačním faktorem. Tyto faktory pak doprovázely také důležité institucionální faktory jako veřejný dohled, míra korupce nebo postup přechodu k funkční tržní ekonomice. První polovinu devadesátých let charakterizovaly jednorázové investiční příležitosti a na trhu převládaly spíše trh vyhledávající investice, které postupem času s růstem významu aglomeračních efektů a možností regionální spolupráce, vystřídaly v druhé polovině devadesátých let investice do zpracovatelského sektoru, doprovázené masovým přílivem investic do finančních a dalších komerčních služeb. K tomuto jevu došlo zejména po vyčerpání jednorázových investičních příležitostí a nárůstu významu komparativních výhod tranzitivních ekonomik. (Wokoun, 2010)

1.3.2 Lokalizační strategie investorů

Lokalizační strategie investorů jsou ovlivněny především výše zmíněnými motivy, které při svém rozhodování investoři uplatňují. Obecně se rozlišují dvě strategie lokalizace investic. Investice motivované úsporou nákladů, a to především investice do výroby, v převážné většině směřují do méně vyspělých regionů charakteristických nižší cenovou hladinou. Investice, prostřednictvím kterých chce investor proniknout na nový trh, jsou především investicemi do sektoru služeb. Cílovou lokalitou jsou pak metropolitní regiony s vysokým tržním potenciálem. Příkladem mohou být např. investice do finančního sektoru, poradenské firmy, realitní kanceláře apod. (Wokoun, 2010)

Do rozhodování o strategii vstupuje opět několik faktorů, které podle Wokouna (2010, s. 20) mohou v rozhodovacím procesu nastat v tomto pořadí. „Nejprve je hodnocena obecná stabilita země a možnost provedení investice v daném technicko-sociálně-kulturním prostředí, tzn., zda hrozí fyzické zničení (válka) či vyvlastnění (revoluce) investice. Dále je zvažována míra vynutitelnosti vlastnických práv, míra korupce, existence potřebné infrastruktury a výrobních vstupů. Po vyřazení míst podle výše uvedených kritérií následuje hodnocení tržních ekonomických faktorů, jako jsou např. mzdová hladina nebo dopravní náklady. Ochota vlád podporovat příliv PZI vstupuje do rozhodování až v závěrečných kolech, kdy se investor rozhoduje mezi několika konkrétními možnostmi s velmi podobným investičním prostředím, faktorovým vybavením, infrastrukturou a podobnými náklady na práci.“

1.4 Efekty PZI

Následující kapitola je věnována dopadům přímých zahraničních investic. Jednotlivé dopady investic lze členit z různých hledisek, které Wokoun (2010) dělí dle doby trvání na krátkodobé a dlouhodobé, makroekonomické či mikroekonomické nebo přímé a nepřímé. Ne všechny dopady však lze sledovat na obou úrovních – národního hospodářství a regionální úrovni, ale pouze na jedné z nich.

1.4.1 Pozitivní efekty PZI

Pozitivními efekty PZI v zemi jsou nepochybně zvyšování zaměstnanosti a s tím související zvyšování kvalifikace pracovních sil, vyšší produktivita práce, transfer moderních technologií a otevření přístupu na nové trhy.

Zvyšování kvalifikace pracovníků je dosaženo činností mateřských společností, které poskytují zaškolení svým zaměstnancům ve své centrále nebo v jiném ze svých přidružených podniků. Požadovaná kvalifikace však může v některých případech způsobit problémy se zaměstnáním místního obyvatelstva, což musí být kompenzováno vyššími náklady na rekvalifikaci pracovní síly či hledáním vhodných adeptů v širším okolí. Vytvoření

velkého množství nových pracovních míst, spojené především s investicemi na zelené louce, má tak v celkovém měřítku spíše neutrální dopad na trh práce.

Dalším důležitým aspektem tržního prostředí jsou dodavatelsko-odběratelské vztahy. Zahraniční firma začíná spolupracovat s místními podniky, které tak díky jejímu vzniku zvyšují i svou produkci. Může se však stát, že jsou dceřiné společnosti zavázány dodavatelskými vztahy s globálním dodavatelem poboček z celého světa, který nahrazuje domácí dodavatele. Byť jsou domácí podniky konkurenceschopnější, přednost získává „dvorní“ dodavatel. Na příkladu velkých zahraničních automobilek, které investovaly v oblasti Kolína a Nošovic, však lze pozorovat, že postupem času „dvorní“ dodavatel přistoupí k investici do dalšího závodu v blízkosti tohoto nově vzniklého závodu, poskytujícího nová pracovní místa.

Ve střednědobém horizontu se uplatňuje další z přínosů PZI, který umožňuje domácím (dceřiným) podnikům vstup na nové trhy. To je způsobeno tím, že nadnárodní společnosti disponují širokým přístupem na zahraniční trhy, a tak mohou dceřiné společnosti využívat obchodní značku nebo distribuční kanál této známé a kapitálově silnější společnosti.

Technologický transfer znamená pro domácí ekonomiku velké plus. Příslušnost k mezinárodní firmě umožňuje dceřiným společnostem využívat jednotlivé patenty a inovace vznikající v mateřské společnosti. Díky tomu však může dojít i k poklesu výdajů na výzkum a vývoj právě v domácí ekonomice.

Z regionálního hlediska jsou efekty PZI dle Šimanové (2011, s. 63) spojovány se: „...zvýšením mzdové úrovně a růstem reálných příjmů, zvýšením daňového základu a odvodů do veřejných rozpočtů, zvýšením exportů, rozvojem lidských zdrojů, nepřímým technologickým transferem a rozšířením dodavatelských možností domácích firem a jejich zapojením do globálního produkčního řetězce.“

1.4.2 Negativní efekty PZI

Vedle pozitivních efektů s sebou PZI přinášejí také některé negativní efekty. Z předchozího výkladu je zřejmé, že jedním z negativních efektů je transfer výzkumu a vývoje do zahraničí,

kdy dceřiné společnosti využívají služeb společností mateřských a do výzkumu a vývoje neplynou tak velké prostředky. Na úrovni podniku jsou pak patrné efekty jako odliv PZI a postupný přesun produkce do jiných destinací či přelévání pracovní síly z domácích do zahraničních podniků.

Z regionálního hlediska lze pozorovat růst závislosti na zahraničním kapitálu, kdy se domácí ekonomika stále více dostává pod kontrolu ekonomiky vnější. Dalšími z efektů jsou pak odliv kvalifikované pracovní síly z domácích podniků do podniků se zahraniční účastí, vytlačování domácích firem, jež nejsou schopny konkurovat ze státního rozpočtu podporovaným PZI (crowding-out effect), potlačování rozvoje nových domácích firem, regionální specializace na produkci vyžadující nízkou kvalifikační úroveň pracovní síly, vznik „duální ekonomiky“ nebo nestabilita zahraničních investic související s problematikou integrace PZI do regionu. Hodnocení významu a efektů PZI na ekonomiku regionu se liší dle doby, po kterou jsou tyto efekty zkoumány. Z hlediska krátkodobého či střednědobého se efekty PZI považují za poměrně významné, z dlouhodobého hlediska však již tak jednoznačné výsledky nelze pozorovat. (Šimanová, 2011)

1.5 Přímé zahraniční investice v České republice

Následující kapitola obsahuje stručný popis vývoje přílivu přímých zahraničních investic do České republiky, a to jak z hlediska jejich objemu, tak z hlediska odvětvové a teritoriální struktury. Jak již bylo uvedeno v přechozích kapitolách, přímé zahraniční investice se začaly z politických a ekonomických důvodů v české ekonomice prosazovat až z počátku 90. let 20. století, tedy v době po převratu a nastolení demokratické vlády. Stejně tak jako ostatní transformující ekonomiky se také ta česká potýkala s nedostatkem kapitálu a usilovala tak o přilákání co největšího objemu přímých zahraničních investic do země. Tento příliv totiž zaručoval hospodářskou integraci s vyspělými ekonomikami ze západu a hospodářský, technologický a inovační růst. (Hýblová, 2013)

1.5.1 Vývoj objemu přílivu PZI do České republiky

Cílem této kapitoly je popsat vývoj objemu přílivu PZI do České republiky od vzniku samostatné republiky až po r. 2015.

Investice do nákupů státních podílů velkých společností tvořily většinu přímých zahraničních investic z počátku 90. let. Tyto investice směřovaly do zavedených výroby a do rozšiřování montážních fází vývozně zaměřených odvětví. Zpočátku investice plynuly do oblastí s ne příliš vysokou přidanou hodnotou, což se postupem času začalo měnit. Firmy stále více investovaly do oblastí vývoje softwaru, IT služeb, call-center, sdílených center pro účetní a finanční operace apod., které naopak disponují velmi vysokou přidanou hodnotou a umožňují zaměstnání vysoce kvalifikované pracovní síly.

Od počátku 90. let do konce roku 1997 dosáhly přímé zahraniční investice v ČR výše 9,2 mld. USD. V porovnání s ekonomikami Polska a Maďarska to však bylo o 5,4 mld. (Polsko) a 6,7 mld. méně. V roce **1998** došlo k masivnějšímu přílivu investic, což bylo způsobeno privatizačními prodeji státních podílů velkých českých bank do rukou silných zahraničních strategických partnerů, prodejem státních podílů velkých společností, příchodem obchodních řetězců a schválením systému investičních pobídek, které zahrnovaly slevy na daních z příjmů, dotace na vytváření nových pracovních míst, dotace na školení a rekvalifikaci zaměstnanců a dotace obcím na technické vybavení území. Výjimku tvoří pouze rok **2003**, kdy ČR zaznamenala pokles PZI vlivem zpětného odkupu akcií Eurotel od zahraničního investora. (Wokoun, 2010)

V předchozích letech byl nárůst zahraničních investic způsoben především jednorázovými velkými investičními akcemi, což neplatí pro rok **2004**, kdy byl tento nárůst rozložen mezi větší počet menších investic z různých odvětví. Nárůst činil téměř 119 mld. Kč, jehož největší část tvořil reinvestovaný zisk (79 mld. Kč). Reinvestovaný zisk je zisk ponechaný na účtech českých společností, který nebyl doposud vyplacen např. formou dividend nebo podílů na zisku, zahraničním vlastníkům. Na výrazný růst ziskovosti firem v české ekonomice ukazuje i zvýšený objem vyplacených dividend do zahraničí, který svědčí o podstatném růstu celkového vyprodukovaného zisku těchto firem. Všechny tyto ukazatele, charakterizující výkony domácích podniků se zahraniční účastí, tak naznačují,

že v tomto roce dochází k pozitivnímu vývoji domácí ekonomiky. Mezi tyto ukazatele patří tržby, počet zaměstnanců, přidaná hodnota a export a import zboží a služeb. (ČNB, 2007)

Prodeje státních podílů ve společnostech Český Telecom a Unipetrol patřily v roce **2005** mezi největší investiční akce, které se podílely na nárůstu objemu PZI o 211 mld. Kč z více než poloviny (investice do základního kapitálu). Mimo jiné se na takto velkém nárůstu podílelo i navýšení stávajících zahraničních investic a vznik nových podniků se zahraniční majetkovou účastí. (ČNB, 2007)

Rozhodující podíl na meziročním nárůstu PZI ve výši 175 mld. Kč měl reinvestovaný zisk, který ve výši 67 % těchto investic předčil investice do základního kapitálu. Tyto investice v roce 2006 tvořily necelých 37 %. V tomto roce zároveň nebyla realizována žádná výrazná investiční akce, která by byla spojena se vstupem strategického partnera či jako v minulých letech s procesem privatizace. Příliv kapitálu byl tvořen investicemi menšího rozsahu a navyšováním kapitálu ve stávajících podnicích se zahraniční účastí, u kterých se objem vyplacených dividend vyšplhal na doposud nejvyšší úroveň, a to díky výraznému růstu jejich ziskovosti. (ČNB, 2008)

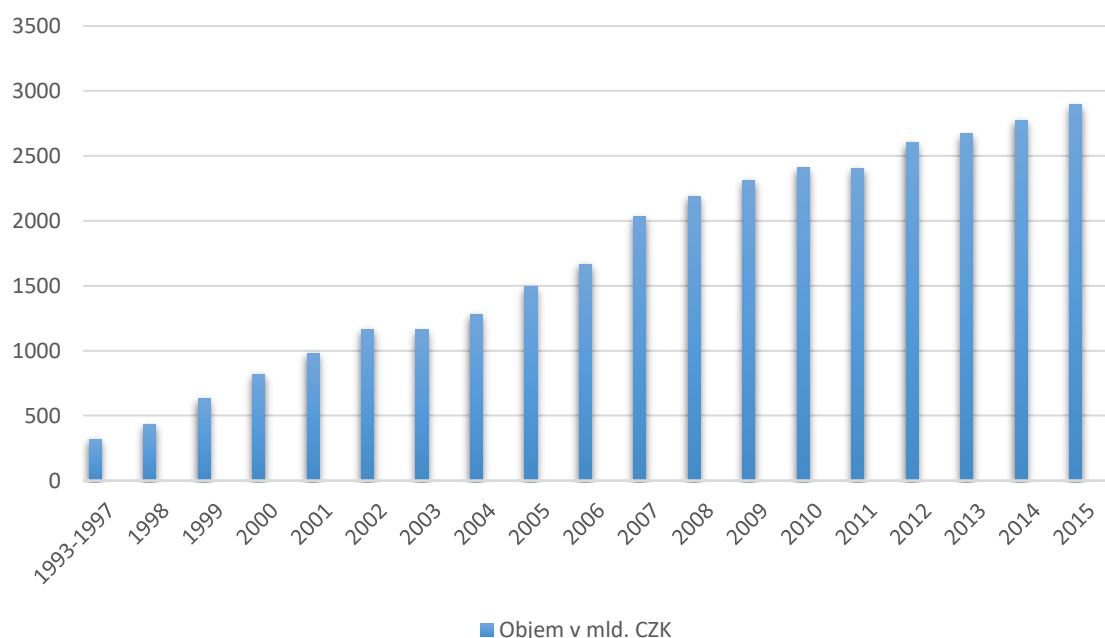
Jak lze z tabulky vyčíst, v roce **2007** bylo dosaženo rekordního meziročního přírůstu přímých zahraničních investí ve výši 365 mld. Kč a celkový objem investic tak přesáhl 2 biliony korun. I v tomto roce pokračoval trend přílivu kapitálu tvořeného navyšováním kapitálu ve stávajících podnicích se zahraniční účastí a přílivu investic spíše menšího rozsahu. Reinvestovaný zisk s 60 % podílem na PZI měl opět na těchto investicích zásadní podíl, výjimku netvoří ani ziskovost podniků se zahraniční účastí, která si zachovala svůj rostoucí trend. (ČNB, 2009)

Rok **2008** pokračoval nárůstem PZI, kdy meziroční přírůstek činil 157,4 mld. Kč. Oproti předchozím letům však vlivem krize, jež podstatně snížila tvorbu zisku, klesl objem reinvestovaného zisku na 47,6 %. Významným dílem se na přílivu PZI podílely úvěry ze zahraničí, navyšování kapitálu ve stávajících podnicích se zahraniční účastí a tradičně nové investice menšího rozsahu. (ČNB, 2010)

Oproti roku 2008 objem PZI v roce **2009** poklesl, přírůstek činil 121,7 mld. Kč. V tomto roce došlo také k úpravě a aktualizaci statistiky PZI o nemovitosti vlastněné fyzickými

osobami nerezidenty, což přispělo ke zvýšení stavu PZI spolu s dlouhodobými příčinami – navyšování kapitálu ve polečnostech se zahraniční účastí a nových investic menšího rozsahu. Opět pokračoval trend poklesu podílu reinvestovaného zisku, který klesl na úroveň 38,8 % (ČNB, 2011)

Opět o něco nižší meziroční přírůstek zaznamenal rok **2010**, a to ve výši 98,4 mld. Kč. Celkový stav PZI v České republice však v tomto roce překročil hranici 2,4 bilionu Kč. Investice do základního kapitálu a reinvestovaný zisk se na meziročním přírůstku podílely stejnou měrou. (ČNB, 2012)

Obrázek 1 – Objem PZI v ČR v letech 1993 až 2015

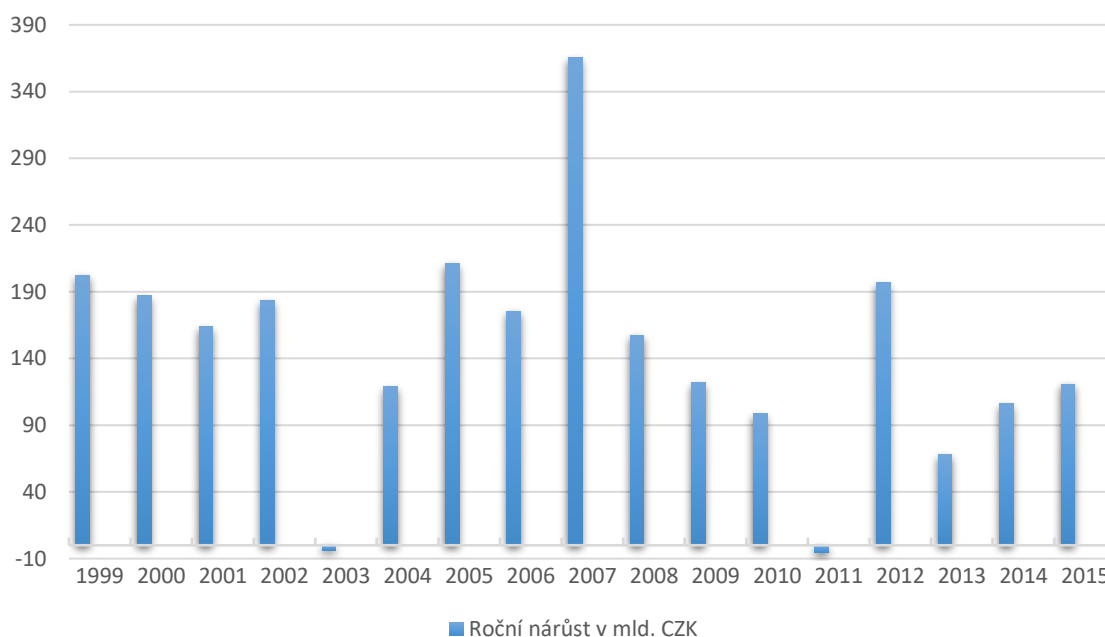
Zdroj: Vlastní zpracování, data ČNB (1993-2015)

Podobnou situaci jako v roce 2010 lze pozorovat také v roce následujícím. Stav přímých zahraničních investic v roce **2011** dosahuje přibližně stejné výše 2,4 bilionu Kč. Poprvé od roku 2003 však dochází k celkovému poklesu objemu PZI a to o 5,4 mld. Kč. Změny zaznamenala také struktura PZI, kde došlo ke změně v podílu základního a ostatního kapitálu. Základní kapitál se snížil o 27 mld. Kč a ostatní kapitál zvýšil o 22 mld. Žádné větší změny pak nenastaly u reinvestovaného zisku. (ČNB, 2013)

K výrazné změně v objemu přímých zahraničních investic došlo v roce **2012**. Propad o 5,4 mld. z roku 2011 nahradil meziroční přírůstek PZI o téměř 200 mld. Kč a objem PZI se tak dostává za hranici 2,6 bilionu korun. Ve struktuře jednotlivých komponent PZI došlo ke změnám především u základního kapitálu a reinvestovaného zisku. U obou těchto složek došlo ke zvýšení, konkrétně ZK se zvýšil o 64,4 mld. Kč a reinvestovaný zisk narostl o 118,5 mld. Kč. Ostatní kapitál vzrostl oproti minulému roku o necelých 14 mld. Kč. (ČNB, 2013)

V roce **2013** stav přímých zahraničních investic vzrostl o necelých 68 mld. Kč na výši 2,67 bilionu Kč. V tomto roce došlo ke zvýšení základního kapitálu oproti minulému roku o 34,2 mld, naopak ostatní kapitál oproti minulému roku klesl, a to o necelých 49 mld. Kč. Vůbec nejlépe na tom z hlediska meziročního růstu byl stav reinvestovaného zisku, který zaznamenal nárůst o 82,5 mld. Kč. (ČNB, 2013)

Obrázek 2 – Roční nárůst PZI v ČR v letech 1999-2015

Zdroj: Vlastní zpracování, data ČNB (1999-2015)

Meziroční růst objemu přímých zahraničních investic dosáhl v roce **2014** výše téměř 106 mld. Kč. Základní kapitál v tomto roce nezaznamenal žádný výrazný růst či pokles a vůči minulému roku procentně poklesl jen asi o 2 p. b. (48 %). Naopak ke změnám došlo

u reinvestovaného zisku, který tvořil 42 % PZI roku 2014. Tato složka vzrostla oproti minulému roku o 69 mld. Kč. Ostatní kapitál se také zvýšil, a to o 42,3 mld. (ČNB, 2014)

Stav přímých zahraničních investic v posledním sledovaném roce **2015** dosáhl výše téměř 2,9 bilionu Kč. V tomto roce došlo zároveň k přecenění hodnoty přeshraničních stavů základního kapitálu z účetní hodnoty na tržní ocenění (u nekotovaných akcií a podílů tuzemských podniků v rámci PZI zůstává ocenění pomocí vlastního kapitálu v účetním ocenění), což vedlo k meziročnímu navýšení základního kapitálu o 149,1 mld. Kč. Dopad přecenění u kótovaných akcií činí 135,9 mld. Kč. (ČNB, 2015)

Souhrnně lze tedy říci, že příliv PZI do české ekonomiky nastartovaly velké investiční akce v 90. letech, které se vyznačovaly především prodejem státních podílů velkých společností, docházelo tak k velké privatizaci. S koncem 20. století se také začala měnit struktura komponent PZI, kdy podíl reinvestovaného zisku postupně začal převažovat nad podílem investic do základního kapitálu. Tyto investice jsou tvořeny navyšováním kapitálu ve stávajících podnicích se zahraniční účastí a novými investicemi menšího rozsahu.

Tabulka 2 - Objem PZI v ČR v letech 1993 až 2015

Rok	Objem PZI (stav k 31.12.)			Roční nárůst v mld. Kč
	mld. CZK	mld. USD	mld. EUR	
1993-1997	319,8	9,2	8,4	-
1998	429,2	14,4	12,3	-
1999	631,5	17,6	17,5	202,3
2000	818,4	21,6	23,3	186,9
2001	982,3	27,1	30,7	163,9
2002	1 165,5	38,7	36,9	183,2
2003	1 161,8	45,3	35,9	-3,7
2004	1 280,6	57,3	42	118,8
2005	1 491,6	60,7	51,4	211
2006	1 666,8	79,8	60,6	175,2
2007	2 032,1	112,4	76,3	365,3
2008	2 189,5	113,2	81,3	157,4
2009	2 311,2	125,8	873,3	121,7
2010	2 409,6	128,5	961,5	98,4
2011	2 404,2	120,6	931,8	-5,4
2012	2 600,9	136,5	103,5	196,7
2013	2 668,7	134,1	973,1	67,8
2014	2 774,6	121,5	100,1	105,9
2015	2 895,2	116,6	107,1	120,6

Zdroj: vlastní zpracování, data ČNB

1.5.2 Odvětvová struktura PZI

Z dat vyplývajících z výročních zpráv České národní banky za každý rok lze pozorovat, že odvětvová struktura přímých zahraničních investic je v České republice poměrně dlouhodobě stabilní.

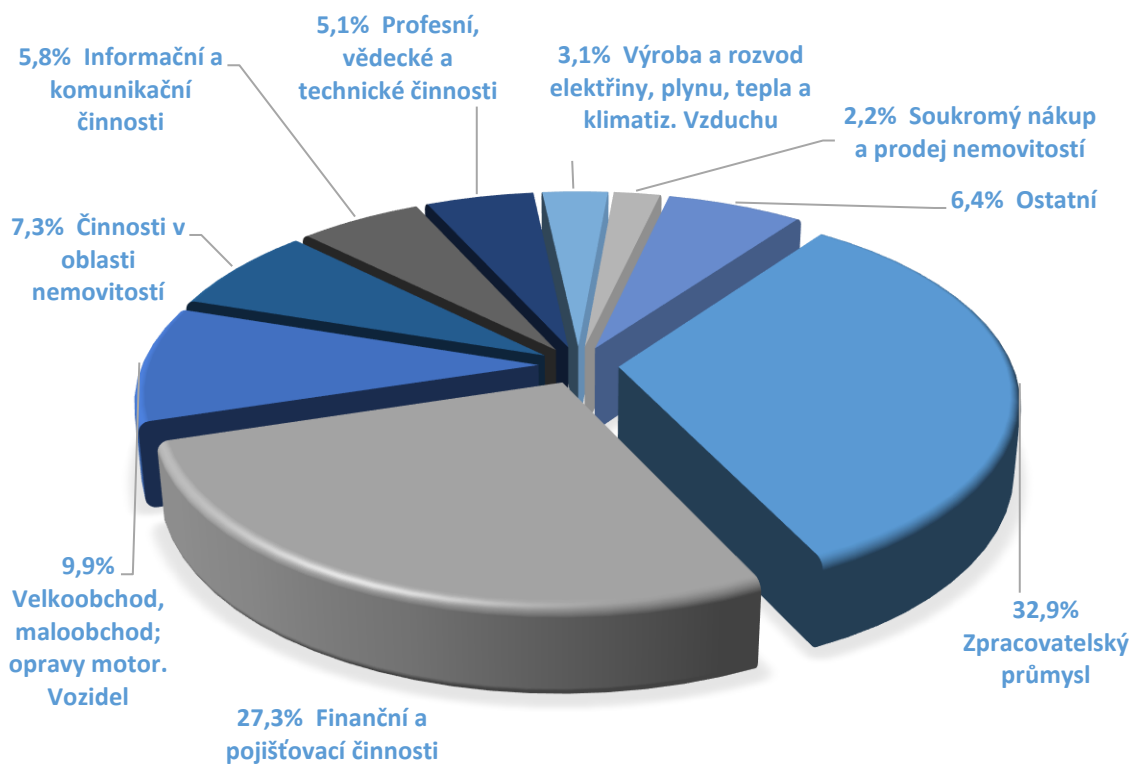
V roce 1998 ČR zaznamenává výraznější příliv PZI, z hlediska sektorového rozdělení těchto investic šlo především o investice do sektoru služeb. Do tohoto sektoru putovalo zhruba 60 % celkového objemu PZI. Vzhledem k probíhající privatizaci, rozvoji obchodních řetězců, privatizaci telekomunikací, dynamiku vývoje na poli mobilních operátorů a zahraničních investic do společností provozujících kabelové a telefonní sítě mezi těmito službami dominovaly investice do peněžnictví a pojišťovnictví, odvětví obchodu a odvětví

telekomunikací. Dalších 38 % připadá na sektor výroby (výroba ropných a ostatních minerálních výrobků a výroba motorových vozidel) a zbylá 2 % pak připadají na primární sektor, především odvětví dobývání nerostů. (ČNB, 2000-2004)

Jak již bylo uvedeno, odvětvová struktura v dalších letech nezaznamenává výrazné změny ve své struktuře, došlo však k jistým změnám v procentuálním rozložení jednotlivých investic. Např. zpětný odkup akcií Eurotelu znamenal pokles podílu odvětví dopravy a telekomunikací z 11 % na 6 %. Toto období je význačné tedy spíše optimalizací výše vloženého kapitálu a mnohými zániky a slučováním společností, které se v období rychlého rozvoje (zejména obchodních řetězců) objevily na území ČR. Počátek 20. století pak charakterizuje nárůst podílu investic do výroby a rozvodu elektřiny, plynu a vody, což bylo způsobeno privatizací distribučních společností, do té doby vlastněných jednotlivými městy ČR. (ČNB, 2005)

Vzhledem ke stabilnímu vývoji, který odvětvovou strukturu provázal po další roky, bude dále popsána již struktura PZI k 31.12.2015.

Odvětvová struktura přímých zahraničních investic je v současné době prakticky totožná s roky předchozími. Největší podíl zahraničního kapitálu z celkového objemu přímých investic v ČR byl alokován do odvětví zpracovatelského průmyslu (32,9 %), následuje odvětví finančních a pojišťovacích činností (27,3 %) a velkoobchodu, maloobchodu a oprav motorových vozidel (9,9 %). Dalšími oblastmi s větším procentuálním zastoupením jsou činnosti v oblasti nemovitostí (7,3 %), informační a komunikační činnosti (5,8 %), profesní, vědecké a technické činnosti (5,1 %), výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (3,1 %), soukromý nákup a prodej nemovitostí s 2,2 % a ostatní činnosti kumulované ve výši 6,4 %.

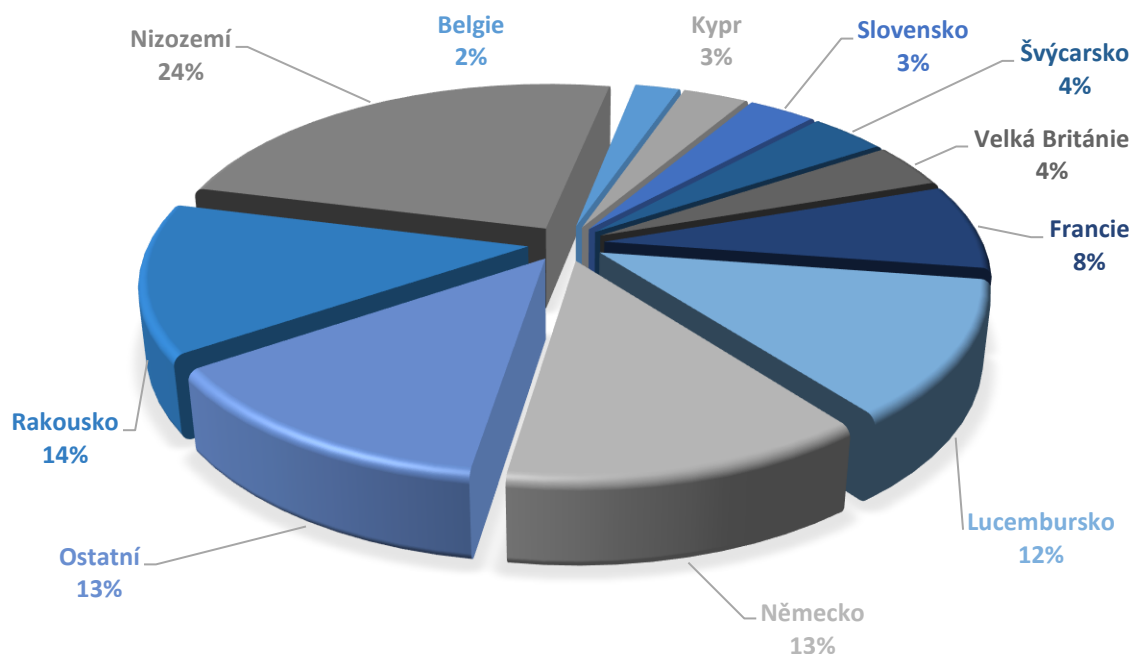

Obrázek 3 - Odvětvová struktura PZI k 31.12.2015

Zdroj: ČNB (2015), vlastní zpracování

1.5.3 Teritoriální struktura PZI

Strukturu přímých zahraničních investic lze sledovat i z hlediska teritoriálního – odkud k nám investice do České republiky proudí. Toto členění vychází ze sídla zahraniční společnosti, která bezprostředně investuje v české ekonomice. Vzhledem k odlišným daňovým systémům se řada investorů rozhodne do ČR investovat přes třetí země, vzhledem k daňové optimalizaci, která se jim naskýtá. Většina těchto nadnárodních společností využívá jako prostředníka dceřiné společnosti založené v Nizozemí, Lucembursku nebo na Kypru, což má významný vliv na teritoriální strukturu PZI. Nizozemí se již od konce 20. století drží na prvním místě zhruba s 25-30% podílem přímých zahraničních investic (2011 – 27,4 %, 2012 – 29 %, 2013 – 28,6 %, 2014 – 24 %), kdy k 31.12.2015 tento podíl činil 24,1 %. V dřívější době byly investice pocházející se Spolkové republiky Německo na druhém místě co do celkového objemu investic, od roku 2013 však jeho pozici převzalo Rakousko, jehož investice v současnosti tvoří 13,4 %, zmíněné německé investice jsou pak na třetím místě s 12,9 %. Celkově investice ze zemí Evropské unie tvoří většinou 87 % všech investic. Investice za celou Evropu (92-93 %) a investice z celého světa (největšími investory bývají tradičně USA a Jižní Korea) tvoří povětšinou 7-8 % všech investic.

Obrázek 4 – Teritoriální struktura PZI k 31.12.2015

Zdroj: ČNB (2015), vlastní zpracování

2. Ústecký kraj a jeho charakteristika

Cílem následující kapitoly je přiblížit a charakterizovat Ústecký kraj, vyznačující se značnou rozdílností jak z hlediska přírodních podmínek, tak i z hlediska hospodářské struktury, hustoty osídlení a stavu životního prostředí, spolu s vybranými socioekonomickými ukazateli, které jsou blíže vysvětleny v samostatné části této kapitoly.

2.1 Charakteristika kraje

Následující tabulka obsahuje základní geografické údaje o kraji, nabízející srovnání s údaji o České republice.

Tabulka 3 – Základní geografické údaje k 1.1.2016

Základní geografické údaje k 1. 1. 2016	Česká republika	Ústecký kraj
Rozloha v km ²	78 869,7	5 334,6
Počet obyvatel	10 553 843	822 826
Hlavní/krajské město	Praha	Ústí nad Labem
Počet obyvatel krajského města	1 270 323	93 248
Hustota osídlení (obyv./km ²)	134	154
Počet obcí	6 253	354
Počet obcí se statutem města	602	59

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Správním centrem Ústeckého kraje je Ústí nad Labem. Toto město je jedním z největších železničních uzlů v České republice, nachází se zde také říční přístav ČR. Dopravně

Obrázek 5 – Ústecký kraj

Zdroj: RIS, 2011

je tak kraj rychle dostupný ze všech sousedních krajských sídel i z Prahy. Ústecký kraj hraničí převážnou částí s Německem a na českém území s kraji Karlovarským, Středočeským, Libereckým a také malou částí s krajem Plzeňským. (RIS, 2012-2016)

Kraj je tvořen sedmi okresy – Děčín, Litoměřice, Žatec, Chomutov, Most, Teplice

a Ústí nad Labem. Tyto okresy se dále člení na 354 obcí (58 se statutem města). Od 1. ledna 2003, kdy vstoupila do druhé fáze reforma veřejné správy², vzniklo v kraji 16 správních obvodů obcí s rozšířenou působností – Bílina, Děčín, Chomutov, Kadaň, Litoměřice, Litvínov, Louny, Lovosice, Most, Podbořany, Roudnice nad Labem, Rumburk, Teplice, Ústí nad Labem, Varnsdorf a Žatec. V souvislosti s touto reformou pak také vzniklo i 30 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. (Businessinfo, 2011)

Ústecký kraj se rozkládá na severozápadě Čech, jehož významnou část tvoří Krušné hory s nejvyšší horou Klínovcem 1244 m. n. m. Jižní okraj tvoří výrazné a typické vrchy Českého středohoří. Tato část kraje je spíše rovinatá, rozkládající se v údolích řek Labe a Ohře.

Významným průmyslem ústecké oblasti je především průmysl těžařský. Kraj se totiž rozkládá na významných uhelných ložiscích, představujících největší zásobu této suroviny v ČR. Proto také tento kraj zůstává oblastí s nejvíce poškozeným životním prostředím, i přes to, že v současné době prochází procesem odsiřování elektráren a útlumem těžby. Hnědouhelná ložiska jsou uložena nízko pod povrchem, pod svahy Krušných hor, a táhnou se směrem od Ústí nad Labem až po Kadaň. Nacházejí se zde také ložiska jílu a horších druhů kaolínu nebo významná ložiska kvalitních sklářských a slévarenských písků, štěrkopísků a stavebního kamene.

Díky těmto zdrojům patří kraj k oblastem s vysoce rozvinutou průmyslovou výrobou, soustředěnou v oblasti Podkrušnohoří (okresech Chomutov, Most, Teplice a částečně Ústí nad Labem). Převahu zde má těžký průmysl s vysokou materiálovou a energetickou náročností: energetický, chemický průmysl, strojírenství, hutnictví, sklářství a výroba textilu.

Významnou zemědělskou komoditou pro Ústecký kraj je chmel, pěstovaný v oblastech Litoměřicka a Lounska. Tyto oblasti jsou proslulé nejen chmelařskou tradicí, ale i zemědělskou činností jako ovocnářství a pěstování zeleniny, především v oblasti Polabí

---

² 2. fáze reformy veřejné správy stanovila vyhláškou správní obvody obcí s rozšířenou působností (ORP) a obcí s pověřeným obecním úřadem, včetně jejich sídel.

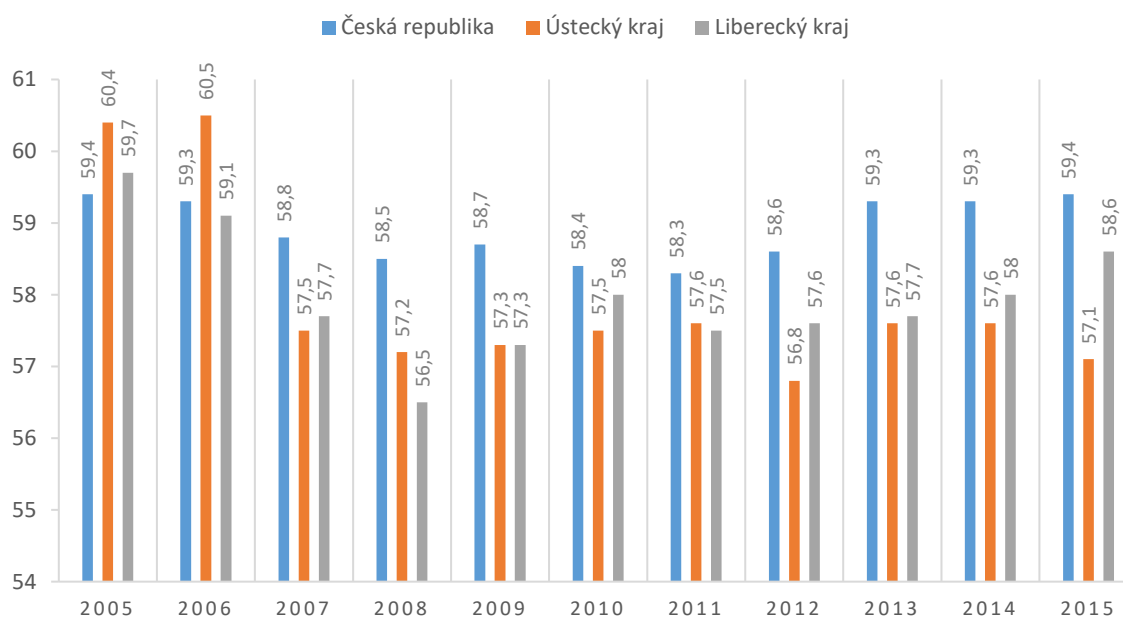
a Pooohří. V souvislosti s rekultivací území po těžbě hnědého uhlí se pak rozmáhá pěstování vína v Mostecké oblasti, které bylo donedávna spojováno především s oblastí Litoměřicka.

Výjimku v charakteristických průmyslových či zemědělských regionech kraje tvoří oblast Děčínska, s velmi nízkou koncentrací této výroby. Severní část tohoto regionu pak svou odlehlostí a obtížnou přístupností z centra kraje tvoří typickou periferní oblast. (RIS, 2012-2016), (Businessinfo, 2011)

2.2 Socioekonomická analýza kraje

Cílem této kapitoly je přiblížit socio-ekonomickou situaci v kraji. Pro srovnání zde budou uvedena také data pro Českou republiku a Liberecký kraj, který byl v minulosti spolu s krajem Ústeckým součástí vyššího územního celku Severní Čechy (kraj Severočeský), k jehož rozdělení došlo v roce 2001 na základě územní reformy, kdy bylo krajské zřízení zavedeno ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků. Tato analýza tak poskytne zajímavé porovnání vývoje jednotlivých krajů v různých ukazatelích.

2.2.1 Míra ekonomické aktivity

Obrázek 6 – Vývoj ekonomické aktivity v letech 2005-2015 (%)

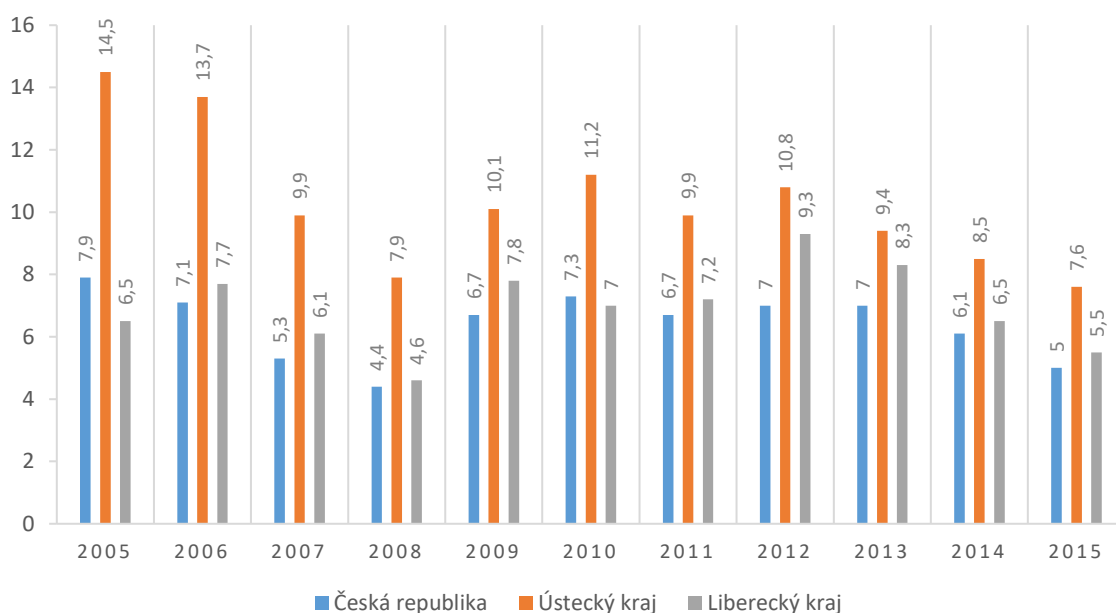
Zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování

Uvedený graf poskytuje náhled na vývoj ekonomické aktivity v letech 2005-2015. Situace v Ústeckém kraji se celkem dvakrát v letech 2005 a 2006 dostala nad úroveň kraje Libereckého, ale také nad úroveň republikovou. Míra ekonomické aktivity v těchto letech dosahovala téměř 61 %. Tato skutečnost vyplývá z krátkodobého dočasného růstu v letech 2004-2006, který však z dlouhodobého hlediska představuje spíše anomálii. Od roku 2007 opět došlo k poklesu této aktivity a navrácení k dlouhodobému trendu. Původně nadprůměrná aktivita obyvatel tohoto kraje se tak propadla mezi nejnižší v České republice. (ČSÚ, 2009) Nad úroveň Libereckého kraje se však tento ukazatel dostal už jen v letech 2008 (0,7 p. b.) a 2011 (0,1 p. b.).

Obě hodnoty se během let pohybují v rozmezí 56-59 %. Hodnota České republiky se pohybuje v hodnotách o 1-2 p. b. vyšších. Jednoznačně však nelze určit trend této veličiny a dá se říci, že hodnoty spíše kolísají a nižší hodnoty ekonomické aktivity jsou způsobeny větším zastoupením mladých obyvatel, jejichž míra ekonomické aktivity je přirozeně nižší, z důvodu vzdělávání se.

2.2.2 Obecná míra nezaměstnanosti

Obecná míra nezaměstnanosti se v České republice dlouhodobě pohybuje kolem hodnoty 7 %, výjimku tvořily roky 2007, 2008 a 2015, v nichž se tato míra pohybovala v rozmezí 4-5,5 %. V obou krajích je však míra nezaměstnanosti vyšší než republikový průměr (u LK byla tato hodnota nižší v letech 2005 a 2010). Maxima dosahovala míra nezaměstnanosti Ústeckého kraje v letech 2005 a 2006, a to více než 13 %. Od tohoto roku míra nezaměstnanosti klesala až do krize v roce 2008, kdy došlo opět k jejímu růstu. Další pokles započal až po roce 2012, kdy tento trend pokračuje i v současnosti. Stále však platí, že Ústecký kraj patří mezi kraje s nejhorsí mírou nezaměstnanosti.

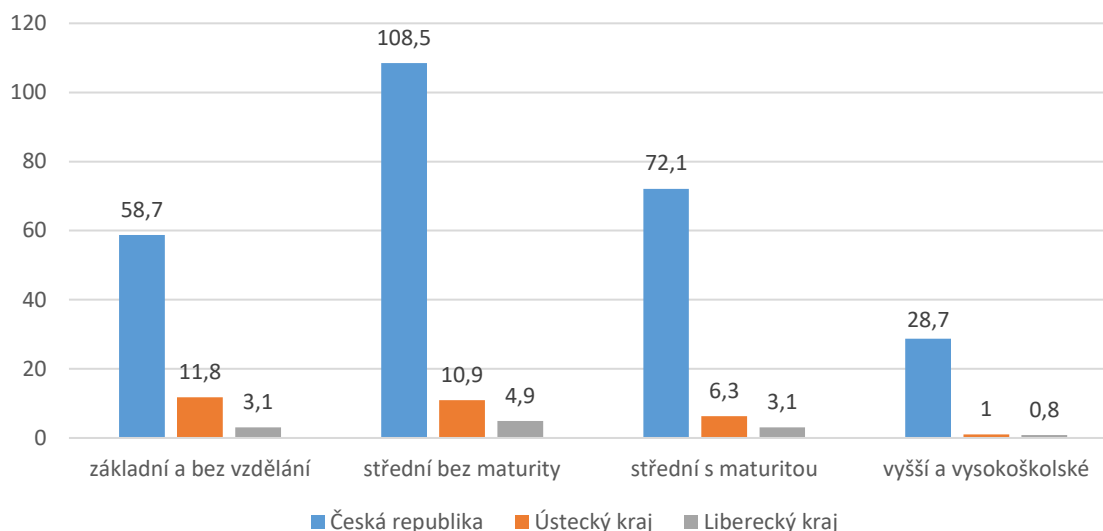
Obrázek 7 – Obecná míra nezaměstnanosti v letech 2005-2015 (%)

Zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování

2.2.3 Vzdělání a specifické skupiny nezaměstnaných

Následující graf znázorňuje specifické skupiny nezaměstnaných rozdělených dle vzdělání (v tis. obyvatel). Největší skupinu nezaměstnaných v ČR a Libereckém kraji tvoří skupina obyvatel se středním vzděláním bez maturity, v Ústeckém kraji tuto skupinu tvoří lidé se základním vzděláním či bez vzdělání. Druhá nejpočetnější skupina nezaměstnaných

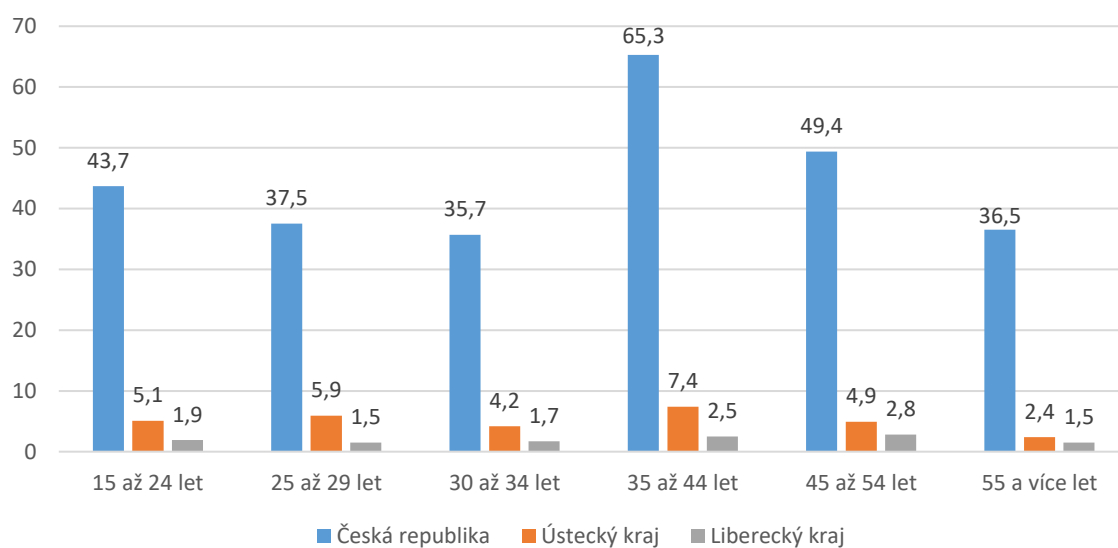
je v každém kraji jiná, v ČR to jsou obyvatelé se středním vzděláním s maturitou, v kraji Ústeckém lidé se středním vzděláním bez maturity a v kraji Libereckém se o toto místo dělí dvě skupiny se základním vzděláním a bez vzdělání a lidé se středním vzděláním s maturitou. Nezaměstnaných obyvatel s vysokoškolským vzděláním je v celé České republice téměř 29 tisíc, z čehož 1 tisíc z kraje Ústeckého a 0,8 tisíc z kraje Libereckého.

Obrázek 8 – Nezaměstnanost – nejvyšší ukončené vzdělání (tis. obyv.) k 31.12.2015

Zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování

Další graf znázorňuje strukturu nezaměstnanosti dle věku obyvatel. Nejpočetnější skupinou nezaměstnaných je z republikového hlediska skupina lidí ve věku 35-44 let, což platí i pro Ústecký kraj. Lidé ve věku 45-54 let tvoří nejpočetnější skupinu nezaměstnaných v Libereckém kraji.

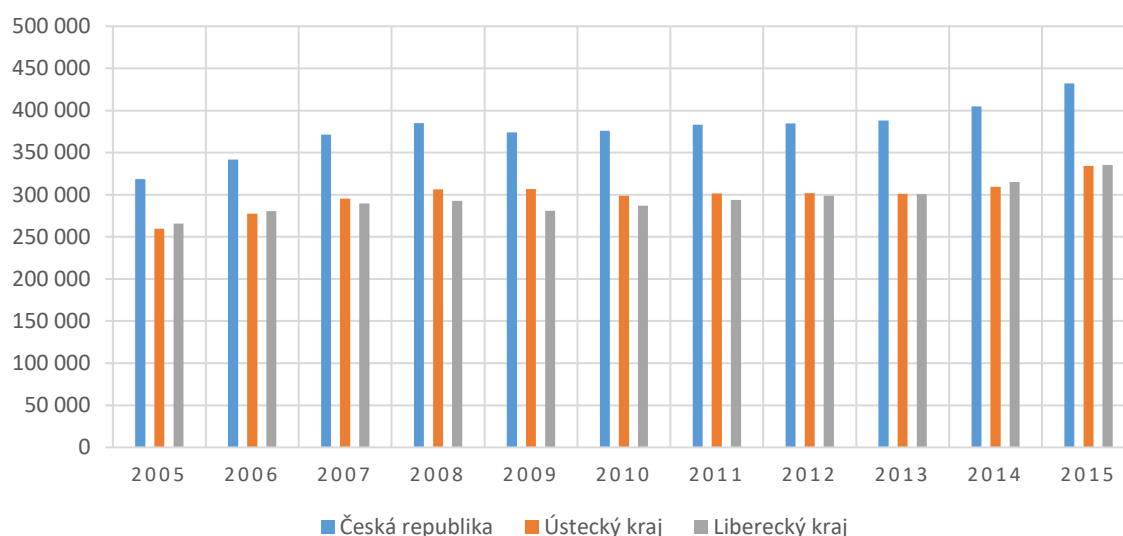
Obrázek 9 – Nezaměstnanost dle věku (tis. obyv.) k 31.12.2015

Zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování

2.2.4 HDP na obyvatele

Ukazatel produktu na jednoho obyvatele vyjadřuje ekonomickou úroveň dané země. Je považován za základní ukazatel životní úrovně v dané zemi. Jeho vypovídací schopnost však může být velmi omezená v důsledku nerovnoměrného rozdělení důchodů.

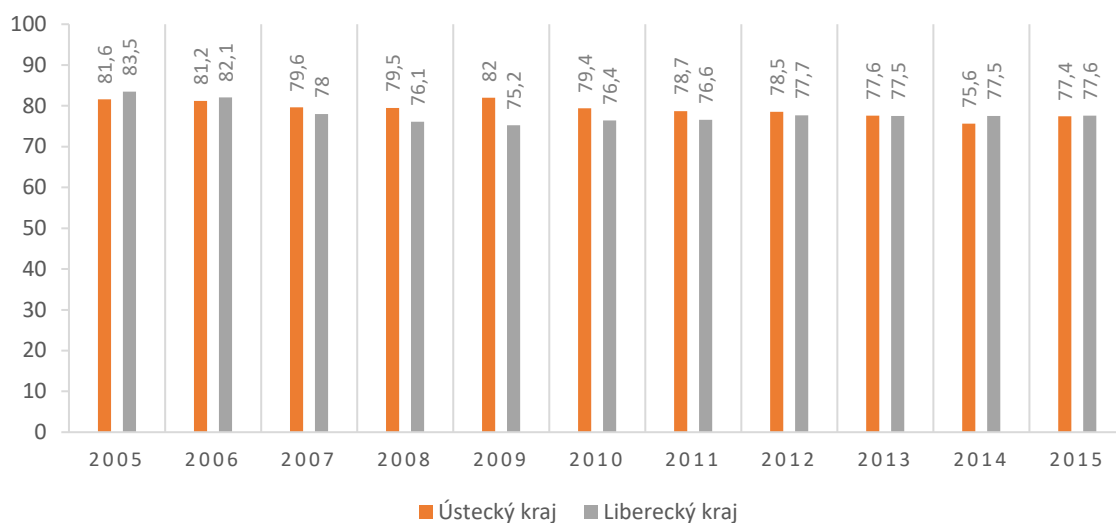
Následující grafy popisují úroveň HDP na obyvatele nejprve v celých korunách, druhý graf pak v %.

Obrázek 10 – HDP na obyvatele (Kč) v letech 2005-2015

Zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování

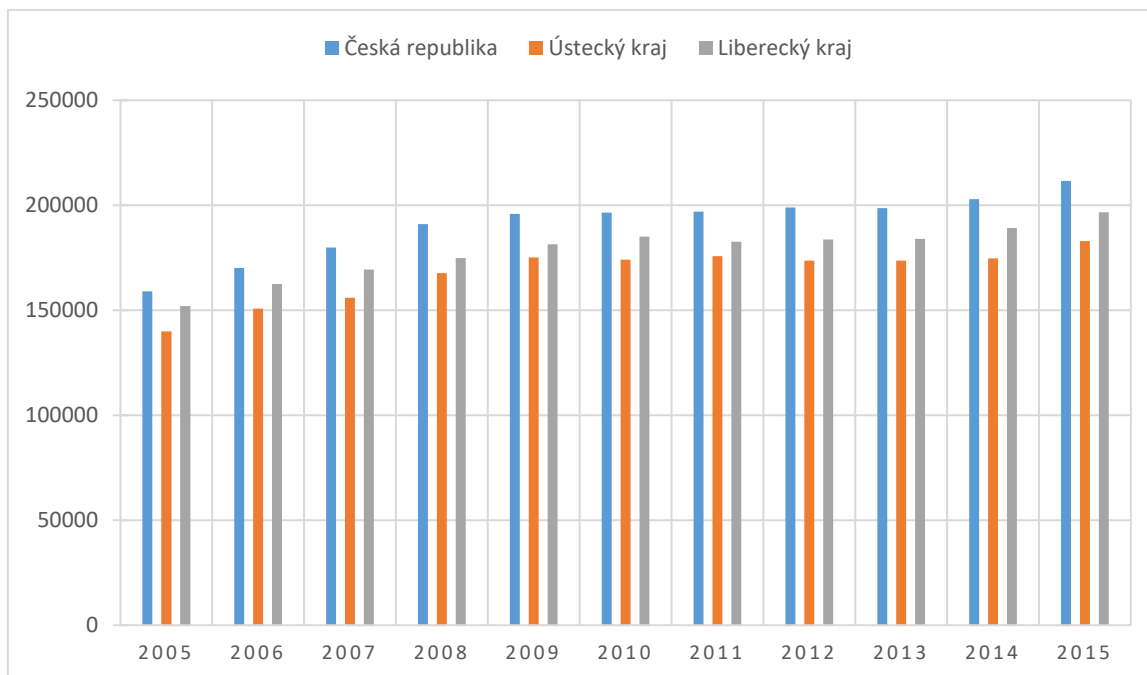
Na uvedeném grafu je patrný vliv ekonomické krize, která udeřila celosvětově v roce 2008, kdy rostoucí trend úrovně HDP/obyvatele ČR v roce 2009 nahradil propad HDP, nicméně od roku 2010 opět stoupá, stejně tak i v obou krajích. Zpočátku byl růst spíše pozvolný, ale v posledních letech Česká republika zaznamenala nebývalý růst (2015 – 4,6 % meziroční růst), z čehož vyplývá, že i životní úroveň obyvatelstva relativně rostla – pojem relativně je zde užit, jelikož růst životní úrovně nezávisí jen na růstu tohoto ukazatele. Až do roku 2013 byla úroveň HDP na obyvatele v Ústeckém kraji vyšší než v Libereckém, v roce 2014 tomu bylo již naopak. Ukazatel v tomto roce vzrostl téměř o 15 000 Kč. Rok 2015, jak již bylo zmíněno, byl rokem rekordním, a velikost HDP/obyvatele dosáhla výše 432 006 Kč (ČR), 334 249 Kč (ÚK) a 335 210 Kč (LK).

Obrázek 11 – HDP na obyvatele (%) v letech 2005-2015

Zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování

Pokud je čistý disponibilní důchod domácností částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, úspory a akumulaci hmotných i nehmotných aktiv, lze z grafu uvedeného níže pozorovat, že úroveň těchto výdajů bude v jednotlivých krajích velice rozdílná. Pro příklad je uveden rok 2015 (182 958 Kč/obyvatele), kdy je vidět obrovský rozdíl úrovně disponibilního důchodu v Ústeckém kraji oproti republikové úrovni, který je více než 28 000 Kč za rok, oproti úrovni v Libereckém kraji pak o více než 13 000 Kč. Celkově se úroveň čistého disponibilního důchodu Ústeckého kraje pohybuje pod úrovní kraje Libereckého a ČR. Nepatrné přiblížení lze spatřit v letech 2008, 2009 a 2011, kdy se rozdíl mezi úrovní ČDD pohyboval okolo 6-7 tisíc Kč za rok.

Obrázek 12 – Čistý disponibilní důchod na obyv. (Kč) v letech 2005-2015

Zdroj: ČSÚ (2015), vlastní zpracování

2.3 Průmyslové zóny

Strategické průmyslové zóny, jejichž výměra je v případě tzv. greenfields minimálně 200 ha nebo v případě, kdy je zóna realizována v zastavěném, nevyužívaném území (tzv. brownfield) minimálně 100 ha, jsou strategickými projekty v oblasti průmyslových nemovitostí. Pokud se do daného regionu rozhodne investovat významný či vážný investor, který se zaváže k realizaci významné investice a vytvoření určitého počtu pracovních míst, patří do těchto zón i tyto připravované zóny.

Takto připravené strategické zóny jsou spolu se systémem investičních pobídek státu významným nástrojem pro získání strategických investorů jak z oblasti vyspělých technologií zpracovatelského průmyslu, tak investorů, kteří se podílejí na výstavbě a rozvoji technologických center, center strategických služeb a na vytváření pracovních míst na poli vědy a výzkumu.

Ve fázi přípravy strategických zón spolu spolupracují zástupci Ministerstva průmyslu a obchodu, agentury CzechInvest a zástupci krajské a místní samosprávy. V současné době

je v České republice připraveno celkem 5 ne zcela obsazených průmyslových zón, z nichž 2 jsou umístěny v kraji Ústeckém – konkrétně průmyslové zóny Most – Joseph a Žatec – Triangle. (CzechInvest, 2017)

2.3.1 Průmyslová zóna Triangle

Průmyslová zóna vystavěná v blízkosti města Žatce je se svou rozlohou 364 ha jednou z největších strategických průmyslových zón v ČR. K dispozici je nyní téměř 98 ha pozemků, připravených pro realizaci investičních záměrů velkých a středních podnikatelů.

Z hlediska infrastruktury má tato zóna výhodnou pozici na pomezí tří okresů – Chomutov, Most a Louny. Tato lokalita přiléhá k dálnici D7 vedoucí směrem od Prahy do Chomutova dále přes Horu sv. Šebestiána až do Reitzenhainu ve Spolkové republice Německo. V těsné blízkosti průmyslové zóny vede i silnice první třídy č. 1/27 ve směru Most – Žatec – Plzeň.

V současnosti jsou v průmyslové zóně zastoupeni tyto investoři: CTP Property IX, a.s. (Grammer CZ, s.r.o.), FVE Triangle a.s., GESTAMP LOUNY s.r.o., Gonvarri Czech, s.r.o., HARGO a.s., Hitachi Automotive Systems Czech, s.r.o., Hitachi Cable Europe, s.r.o., Kiswire Cord Czech s.r.o., Neturen Czech s.r.o., Nexen Tire Corporation Czech s.r.o., Solar Turbines EAME s.r.o. a Yanfeng Czechia Automotive Interior Systems s.r.o., který je investorem s nejvyšším počtem zaměstnanců v této zóně (k 31.12.2016 – 1500 zaměstnanců). Tato investice bude dále analyzována v příštích kapitolách této práce. (Průmyslová zóna Triangle, 2017)

2.3.2 Průmyslová zóna Joseph

Tato průmyslová zóna se nachází asi 8 km jihovýchodně od města Most, v regionu s dlouholetou průmyslovou tradicí, ale zároveň nejvyšší mírou nezaměstnanosti v ČR. Celková plocha této zóny je 196 ha, kdy je v současnosti pro investory připraveno více než 130 ha volných ploch vybavených plně inženýrskými sítěmi.

Současnými investory jsou firmy: AFSI Europe, s.r.o., ALEVEN Most, s.r.o. / RAI Most, s.r.o., Nemark Czech Republic, s.r.o., Yankee Candle s.r.o. (Průmyslová zóna Joseph, 2017).

3. Regionální analýza přímých zahraničních investic

Jak bylo již uvedeno v předchozích kapitolách, zahraniční investice se vyznačují tím, že dochází k jejich lokalizaci dle určitých faktorů. Jednotlivé investice se tak lokalizují v určitých oblastech v rámci širšího regionu. Zástupci těchto regionů pak usilují o přilákání investic na své území, což přináší pozitivní efekty jak pro ekonomiku regionu, tak pro regionální rozvoj jako takový. Z pohledu investora je nejzajímavější lokalitou místo, kde dosáhne jisté konkurenční výhody nebo podnikatelských úspěchů např. ve formě vysokého zisku, kterého lze dosáhnout díky nižším nákladům spojených s levnějšími výrobními vstupy.

V následujících kapitolách bude cílem zhodnotit rovnoměrnost rozložení PZI na území České republiky, analyzovat příliv těchto investic do jednotlivých krajů a porovnat jejich trend vývoje, zhodnotit důvody lokalizace PZI a posoudit jejich vliv na rozvoj krajů, především na hrubý domácí produkt a míru zaměstnanosti. V další části pak bude cílem zhodnocení investičních projektů z hlediska jejich dopadu na rozvoj regionu, ve kterém jsou lokalizovány, a zda je tento dopad srovnatelný.

3.1 Metody analýzy

Pro účely této práce bude použita regresní a korelační analýza, která slouží k porovnání závislostí mezi jednotlivými sledovanými ukazateli. V následující kapitole pak bude popsána a vysvětlena každá z použitých metod.

3.1.1 Regresní analýza

Jako nejvhodnější nástroj regionální analýzy přímých zahraničních investic bude uplatněna metoda regresní analýzy, kdy bude použit jednoduchý model lineární regrese ve tvaru:

$$\eta = \beta_0 + \beta_1 x \quad (2)$$

Jednou z částí analýzy bude také test rovnoběžnosti regresních přímk, který určuje, zda objem PZI a výše HDP (resp. míra zaměstnanosti) mají srovnatelný vývoj. Pro účely této analýzy bude využito tzv. F-testu, který vychází z následujícího vzorce:

$$F = \frac{n + n^* - 4}{2} \cdot \frac{(b_1 - b_1^*)^2 \left[(\vec{v}' \vec{v})^{-1} + (\vec{v}^*{}' \vec{v}^*)^{-1} \right]^{-1}}{(n - 2)s^2 + (n^* - 2)s^{*2}}, \quad (3)$$

Vzhledem k tomu, že vykazované hodnoty pro jednotlivé kraje v tomto případě ukazují pouze zdánlivou korelaci a výsledky tak nelze prokazatelně považovat za správné, bude pro potřeby zjištění závislosti jednotlivých faktorů využita prostorová analýza, která porovná závislosti obou faktorů v jednotlivých letech, nikoliv v jednotlivých krajích.

3.1.2 Korelační analýza

Korelační analýza se zabývá především intenzitou vzájemného vztahu numerických proměnných. Na tuto intenzitu je kladen větší důraz než na její směr, analýza tedy zahrnuje míry intenzity závislosti. (Gurinová, 2015)

V rámci regionální analýzy PZI tedy bude ověřován vzájemný vztah mezi objemem PZI a výší HDP/obyvatele (resp. mírou zaměstnanosti), přičemž bude použit Pearsonův korelační koeficient, vycházející z regresní analýzy. Tento koeficient měří lineární závislost dvou náhodných veličin s dvourozměrným normálním rozdělením:

$$r = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}} \quad (4)$$

3.2 Regionální rozložení přímých zahraničních investic v ČR

Pro analýzu přílivu zahraničních investic do České republiky je nutné věnovat pozornost také jejich regionálnímu rozložení v rámci ČR. Zkoumání může být prováděno jak na krajské úrovni, tak i na úrovni okresů. Všechny informace o tomto rozložení přímých zahraničních investic poskytuje ČNB ve svých ročních reportech. Pro následující analýzu jsou vybrána data dostupná k 31.12.2015. Následující tabulka pak ukazuje rozložení PZI v jednotlivých krajích ČR s vyznačenou barevnou škálou.

0 – 40 000 mil. Kč
40 001 – 60 000 mil. Kč
60 001 – 120 000 mil. Kč
120 001 – 200 000 mil. Kč
200 001 – 320 000 mil. Kč
320 001 a více mil. Kč

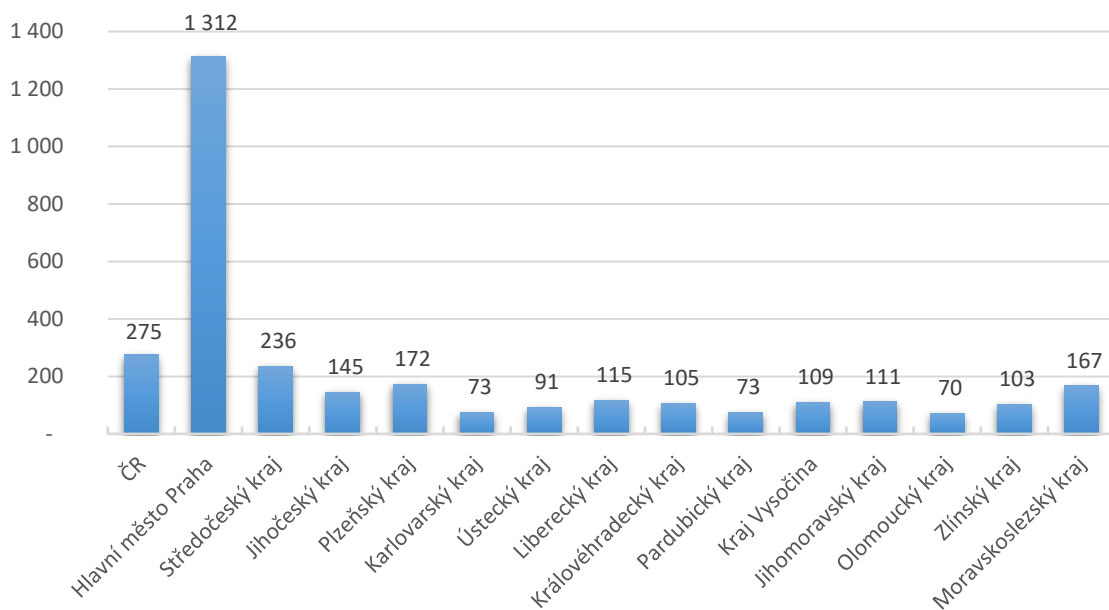
Tabulka 4 – Rozložení PZI v krajích ČR k 31.12.2015

Kraj	Objem PZI k 31.12.2015 (Kč)	Podíl na celkovém objemu ČR
Hl. m. Praha	1 656 162 758	57,2 %
Středočeský	311 248 894	10,75 %
Moravskoslezský	202 741 326	7 %
Jihomoravský	130 405 821	4,5 %
Plzeňský	99 283 221	3,43 %
Jihočeský	92 444 672	3,19 %
Ústecký	74 649 954	2,58 %
Zlínský	60 144 597	2,08 %
Královéhradecký	57 635 846	1,99 %
Vysočina	55 723 447	1,92 %
Liberecký	50 358 622	1,74 %
Olomoucký	44 509 056	1,54 %
Pardubický	37 850 721	1,31 %
Karlovarský	21 861 582	0,76 %

Zdroj: ČNB (2015), Vlastní zpracování

Nejvýznamnějším krajem z hlediska přílivu PZI je hlavní město Praha s cca 57% podílem na celkovém objemu PZI v ČR. Jak je z tabulky patrné, tento podíl výrazně převyšuje ostatní kraje. V absolutních veličinách tento podíl znamená 1 656 mld. Kč a 1 312 tisíc Kč na obyvatele. (ČNB 2015, vlastní výpočty) Těchto extrémních hodnot je v Praze dosahováno nejen díky investiční atraktivitě tohoto regionu, ale také díky metodě vykazování podle sídla, kdy je Praha sídlem mnoha investorů působících i v dalších regionech. (Hýblová, 2013)

Situace v ostatních regionech už je podstatně vyrovnanější, avšak tyto kraje by se daly rozdělit do několika skupin s hodnotou PZI/obyvatele vyšší než 200 tisíc Kč, kraje s hodnotou od 150–200 tisíc Kč, kraje s PZI/obyvatele od 100–150 tisíc Kč a kraje s hodnotou PZI/obyvatele nižší než 100 tisíc Kč. Hodnoty tohoto ukazatele ukazuje graf uvedený níže. Po Praze vykazuje nejvyšší hodnotu PZI/obyvatele kraj Středočeský (236 tis. Kč). Pro celou ČR dosahuje tento ukazatel hodnoty 275 tisíc Kč/obyvatele.

Obrázek 13 – Stav PZI na obyvatele k 31.12.2015 (tis. Kč)

Zdroj: ČNB (2005-2015), vlastní zpracování

Z krajů vykazujících hodnotu od 150-200 tisíc Kč/obyvatele této hodnoty dosahují kraje Plzeňský a Moravskoslezský. Za těmito kraji jsou pak seřazené kraje Jihočeský, Liberecký, Jihomoravský, kraj Vysočina, Královéhradecký kraj a Zlínský kraj, jejichž hodnoty se pohybují v rozmezí od 100-150 tisíc Kč/obyvatele.

Hodnoty pod 100 tisíc Kč na obyvatele mají kraje Ústecký, Karlovarský, Pardubický a na posledním místě figuruje kraj Olomoucký s hodnotou pouze 70 tisíc Kč na obyvatele.

I přesto, že okresy již na území ČR formálně neexistují, pro lepší pochopení rozložení PZI v ČR je vhodné investice na této úrovni zkoumat. Objem PZI v jednotlivých okresech a jejich podíl na velikosti PZI daného kraje je uveden v příloze A. Rozložení přímých zahraničních investic je v jednotlivých okresech značně nerovnoměrné. Hodnoty vyšší než

50 % dosahují celkem 4 okresy – okres České Budějovice (64 %), Plzeň – město (63 %), Jičín (54 %) a okres Zlín (58 %). Tři z těchto okresů mají na svém území krajské město, lze však nalézt i okresy, které dosahují hodnot vyšších na svém území, než je území okresu s krajským městem – např. okres Litoměřice (19 %) a právě již uvedený Jičín (54 %). U okresu Litoměřice rozdíl mezi tímto okresem a okresem Ústí nad Labem dosahuje 10 p. b. Objem PZI v okresu Jičín je dokonce až o 34 p. b. vyšší než v okrese Hradec Králové. Vyšších hodnot (nad 30 %) dosahuje celkem 8 okresů. Mezi tyto okresy patří okres Mladá Boleslav (36 %), Karlovy Vary (44 %), Liberec (37 %), Pardubice (44 %), Jihlava (39 %), Brno – město (38 %), Frýdek-Místek (33 %) a Ostrava – město (38 %). Počet okresů, které nedosahují ani 3 % (včetně) je poměrně mnoho – celkem 21.

3.3 Vývoj přímých zahraničních investic v krajích

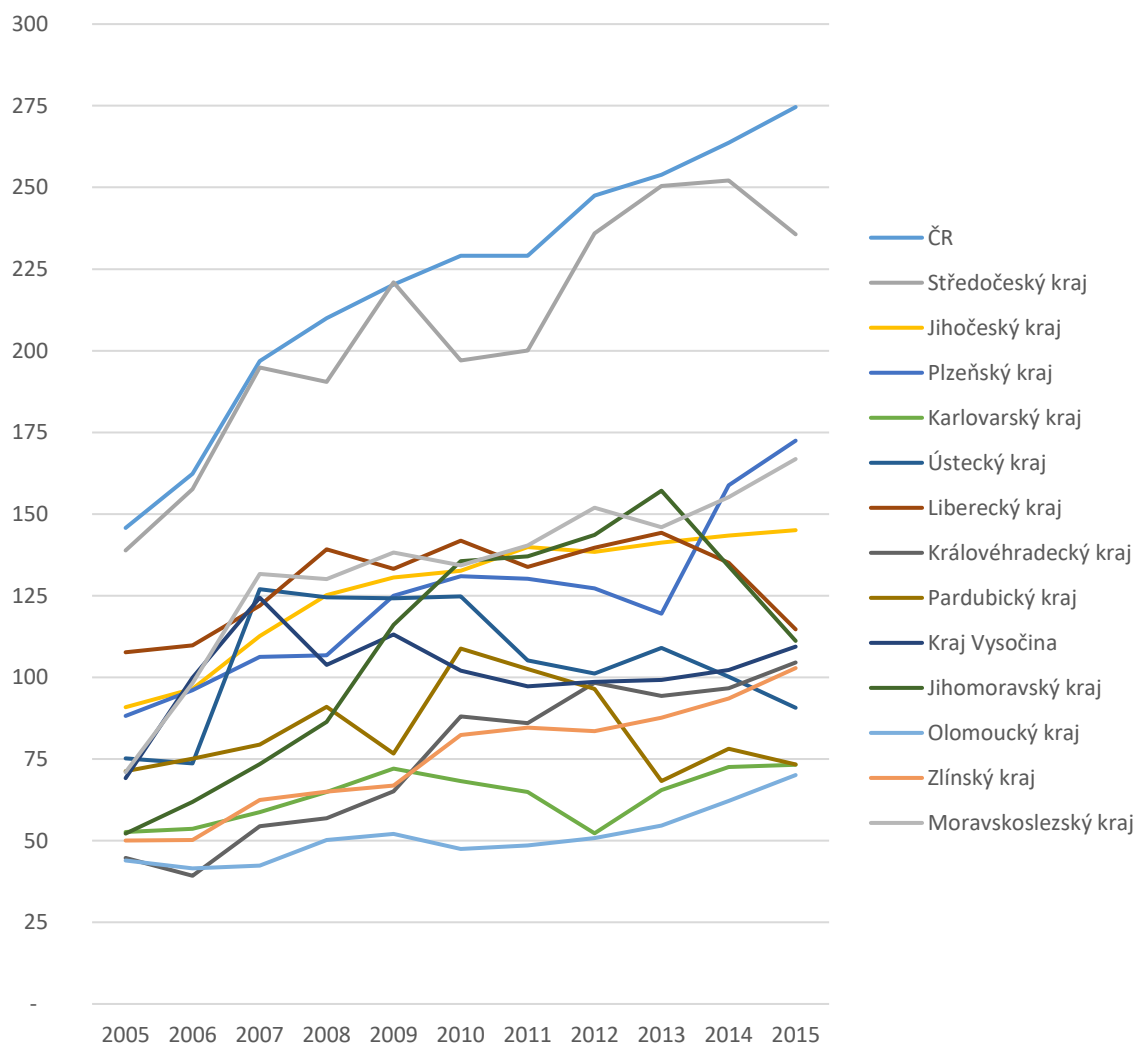
Přímé zahraniční investice plynou v České republice celkem do čtrnácti krajů, kde se lokalizují dle určitých faktorů. Tak aby zástupci ve svém kraji dosáhli co nejvyššího objemu těchto investic v zájmu vyšší ekonomické výkonnosti a celkového rozvoje, snaží se investory přilákat pomocí různých lokalizačních faktorů, mezi něž patří například poloha, kvalita lidských zdrojů, dostupná dopravní infrastruktura či další. Kraje ve svém úsilí však nejsou stejně úspěšné, jelikož jejich potenciál také není ve všech krajích stejný.

Kromě celkového objemu PZI v jednotlivých krajích je nutné sledovat také jejich vývoj, který se může značně měnit v průběhu let. Následující kapitola se tak pokusí odpovědět na otázku, jaký je vývoj objemu PZI v jednotlivých krajích a příčiny jejich lokalizace, pomůže určit trend tohoto vývoje a posoudit rozdíly mezi jednotlivými krají.

Tak jako pro ukazatel ekonomické úrovně (HDP/obyvatele), je i pro ukazatele PZI důležitá schopnost srovnání mezi regiony. Z tohoto důvodu bude sledován ukazatel PZI na obyvatele v jednotlivých krajích v tisících Kč.

Vývoj objemu PZI v jednotlivých krajích je uveden v příloze B a vývoj objemu PZI/obyvatele pak v příloze C. Vzhledem k tomu, že Praha dosahuje celkově extrémních veličin a tvoří jakousi výjimku mezi regiony, pro další zkoumání region hlavního města nebude použit. Tento region těží zejména ze své pozice ekonomického, společenského,

administrativního a vzdělanostního centra České republiky. Z hlediska vývoje PZI v hlavním městě se výše PZI na obyvatele v letech 2005-2015 téměř zdvojnásobila, kdy v roce 2005 dosahoval tento ukazatel výše 681 tisíc Kč a v roce 2015 dosahoval 1 312 tisíc Kč/obyvatele. Vývoj v ostatních krajích je zachycen v následujícím grafu.

Obrázek 14 – Vývoj PZI v krajích v letech 2005-2015 (tis. Kč/obyt.)

Zdroj: ČNB (2005-2015), vlastní zpracování

Pokud tedy dojde k vyjmutí regionu Hlavního města Prahy, nejlepšího výsledku mezi kraji dosahuje **kraj Středočeský**, u kterého objem PZI na obyvatele za sledované období let

2005-2015 vzrostl téměř o 100 tisíc Kč (ze 139 tisíc Kč na 236 tisíc Kč/obyvatele). Maxima objemu PZI/obyvatele pak tento kraj dosáhl v roce 2014 (252 tisíc Kč). Jak vyplývá ze statistické ročenky tohoto kraje, na tomto zvýšení se podílely zejména investice z automobilového průmyslu, např. investice německého koncernu Volkswagen Group do společnosti Škoda Auto, a. s. v Mladé Boleslavi v roce 1998 (18 996 mil. Kč), ke které postupem času přicházely další investice v řádech miliard Kč (v roce 2009 investice ve velikosti 2 648 mil. Kč, kdy bylo vytvořeno 600 nových pracovních míst). Dalšími investory automobilového průmyslu jsou v tomto kraji např. konsorcium firem Toyota/PSA v Kolíně. Tato investice proběhla v roce 2002 ve velikosti 29 878 mil. Kč. Tyto velké investice přilákaly do regionu mnoho dalších menších investorů, většinou subdodavatelů těchto velkých automobilek, z automotive odvětví. Dalšími investory v tomto kraji jsou v posledních letech např. LEGO Production, s. r. o. z Dánska, která v roce 2011 investovala ve výši 1 631 mil. Kč, přičemž vzniklo 600 nových pracovních míst. O atraktivitě tohoto regionu není pochyb, jelikož kraj těží ze své výhodné geografické polohy a dobré infrastruktury, navíc s polohou hlavního města ve svém středu. (ČNB, 2015), (ČSÚ, 2015), (CzechInvest, 2017)

Dalšími kraji, které v roce 2015 vykazovaly téměř totožný objem PZI/obyvatele, byly kraje Plzeňský a Moravskoslezský. V roce 2015 zde výše objemu tohoto ukazatele činila 172 tisíc Kč/obyvatele v kraji Plzeňském a 167 tisíc Kč/obyvatele v kraji Moravskoslezském.

Plzeňský kraj za období 2005-2015 zaznamenal téměř dvojnásobný růst těchto investic. Výše PZI/obyvatele se z 88 tisíc Kč zvedla na 172 tisíc Kč/obyvatele. Paradoxně velkého nárůstu PZI zaznamenal kraj v letech 2009-2012, tedy v době krize. Maxima svého objemu však dosáhl až v roce 2015, a to právě 172 tisíc Kč/obyvatele. Většina investic však plyne do městské aglomerace (okres Plzeň-město má 63% podíl na celkovém objemu investic v tomto kraji). Díky své poloze je tento kraj velice přitažlivý pro zahraniční investory, těží především z dobrého silničního spojení s hlavním městem a německým pohraničím. Nejvýznamnějšími investory v tomto kraji jsou firmy jako japonský Panasonic AVC Networks Czech, s. r. o., vyrábějící panely s plochými zobrazovacími displeji, dále pak YAZAKI Wiring Technologies Czech, s. r. o. z automotive odvětví, či VISHAY ELECTRONIC, s. r. o. zabývající se výrobou elektronických součástek. (ČNB, 2015), (ČSÚ, 2015), (CzechInvest, 2017)

Moravskoslezský kraj překvapivě dosahuje nejlepších výsledků, co se týče dynamiky jeho růstu. V období let 2005-2015 se objem PZI/obyvatele více než zdvojnásobil, za zmínku však stojí celkový nárůst, kdy od roku 2000, kdy hodnota tohoto ukazatele dosahovala pouze 29 tisíc Kč, vzrostl objem PZI/obyvatele o 105 tisíc Kč. Velmi nízkých hodnot tohoto ukazatele dosahoval kraj díky útlumu dříve dominantních odvětví a musel se tak potýkat s celkovou restrukturalizací svého hospodářství. Podobné procento objemu PZI plyne do dvou okresů – Frýdek-Místek (33 %) a Ostrava-město (38 %). Velmi významnými investicemi zde byly investice korejské automobilky Hyundai Motor Company v Nošovicích z roku 2006, která opět přilákala do kraje spoustu dalších investorů. Kraj v tomto případě těžil i z blízké investice v zahraničí, konkrétně na Slovensku, a to investice automobilky Kia Motors v Žilině. (ČNB, 2015), (ČSÚ, 2015), (CzechInvest, 2017) (Hýblová, 2013)

Dalším krajem v pořadí je **kraj Jihočeský**, jehož výše objemu PZI/obyvatele dosahuje celkem 145 tisíc Kč. Od roku 2005 zaznamenal tento kraj zvýšení tohoto ukazatele o 54 tisíc Kč, což je přibližně 1,5krát více. Ačkoliv lze tento kraj vnímat spíše jako rekreační, výše investic plynoucích do tohoto kraje může překvapit. Výhodu tohoto kraje lze spatřit v blízkosti německých a rakouských hranic, nicméně největší objem investic plynul do této oblasti z Francie. Negativním faktorem zde může být například špatně spojení s centrem republiky, ale i do zmíněných sousedních států. Jak již bylo zmíněno, největšími investory zde byly francouzské společnosti METAL PROGRES Strakonice spol. s r.o. (1914,1 mil. Kč a 402 nově vytvořených pracovních míst – 2001) a Faurecia Components Písek, s.r.o. (1 525,24 mil. Kč a 670 nově vytvořených pracovních míst - 2006). (ČNB, 2015), (ČSÚ, 2015), (CzechInvest, 2017)

V roce 2015 dosáhlo podobné výše PZI/obyvatele celkem 5 krajů (100-115 tisíc Kč), mezi nimi to byly kraje: Liberecký (115 tisíc Kč), Jihomoravský (111 tisíc Kč), Vysočina (109 tisíc Kč), Královéhradecký (105 tisíc Kč) a Zlínský kraj (103 tisíc Kč). Nejúspěšnějším z těchto krajů je **kraj Liberecký**, jehož dynamika růstu však není tak vysoká. Od roku 2005 totiž tento ukazatel v kraji vzrostl pouze 1,06krát. Maxima svého objemu pak investice dosáhly v roce 2013 (144 tisíc Kč/obyvatele), celkově jsou přírůstky tohoto ukazatele vyrovnané. Největší podíl investic plyne do okresu Liberec (37 %), v roce 2002 zde investovala velkou částku firma DENSO MANUFACTURING CZECH s.r.o., a to 9 575 mil. Kč, přičemž vytvořila 936 nových pracovních míst. Dalším okresem, kam

investice směřují, je okres Česká Lípa, kde investovala např. firma Johnson Controls. Mnoho investic plynoucích z automotive odvětví je způsobeno blízkostí a velmi dobrou dostupností kraje z kraje Středočeského a také Německa. Jak již bylo zmíněno, z těchto odvětví dominuje automobilový průmysl, strojírenství, plastikářství a textilní průmysl, který byl v minulosti chloubou tohoto kraje, avšak v posledních letech je spíše v úpadku. (ČNB, 2015), (ČSÚ, 2015), (CzechInvest, 2017)

Dalším z této skupiny krajů je **kraj Jihomoravský**. Výše objemu PZI na obyvatele v tomto kraji dosahovala 111 tisíc Kč a vzrostla oproti roku 2005 více než dvojnásobně. Rozdíl oproti kraji předchozímu spočívá v tendencích, které objem PZI v tomto kraji má. Z grafu lze rozpoznat značný pokles tohoto objemu od roku 2013, kdy byly investice v Jihomoravském kraji na svém maximu (157 tisíc Kč). V minulosti byl centrem PZI okres Brno-město, kam plynulo až 70 % všech investic, v současné době se však investice rozdělily mezi několik okresů, jimž dominuje právě Brno-město (38 %) a následují Brno-venkov (20 %), Hodonín (11 %) a Vyškov (10 %). Těmto investicím dominuje japonská investice firmy Daikin Device Czech Republic s.r.o. v celkové výši 3 742 mil. Kč a co do počtu nových pracovních míst, investice lucemburské Tyco Electronic Czech s.r.o. (ČNB, 2015), (ČSÚ, 2015), (CzechInvest, 2017)

Kraj Vysočina zaznamenává poměrně vyrovnanou tendenci vývoje PZI/obyvatele. Svého maxima tento ukazatel dosáhl v roce 2007, kdy do kraje plynul velký objem investice od německé firmy BOSCH DIESEL s.r.o., v pořadí již 3. V tomto roce dosáhl objem PZI na obyvatele v tomto kraji výše 124 tisíc Kč. V roce 2015 byl tento objem o 15 tisíc Kč nižší (109 tisíc Kč). Kraj je znám spíše svou zemědělskou produkcí, ale strategická poloha Vysočiny v posledních letech přilákala řadu zahraničních investorů, kteří sem soustřeďují nejen výrobní kapacity, ale rovněž výzkum a vývoj (Automotive Lighting s.r.o., KRONOSPAN CR, spol. s r.o.). (ČNB, 2015), (ČSÚ, 2015), (CzechInvest, 2017)

Jen o 4 tisíce méně PZI/obyvatele má **kraj Královéhradecký**, který na rozdíl od Vysočiny zaznamenává rostoucí tendenci a tento ukazatel v průběhu let 2005-2015 stoupl více než dvojnásobně (2,33x). V roce 2015 tedy hodnota ukazatele činila 105 tisíc Kč a byla

na svém maximu. Velký nárůst investic oproti konci 20. století zaznamenal kraj v letech 2006-2010, k čemuž přispělo několik významných investic společností ŠKODA AUTO a.s., Continental Teves Czech Republic, s.r.o. a Kimberly-Clark s.r.o. (původně – Kimberly-Clark a.s.). (ČNB, 2015), (ČSÚ, 2015), (CzechInvest, 2017)

Posledním krajem z této skupiny je **kraj Zlínský** dosahující 103 tisíc Kč na obyvatele. Stejně jako v předchozím kraji, i zde objem PZI/obyvatele stoupl dvojnásobně z výše 50 tisíc Kč/obyvatele v roce 2005 na svou maximální hodnotu v roce 2015. Ekonomika v kraji byla a je založena především na zhodnocování vstupních surovin a polotovarů. Významnou investicí v roce 2011 byla investice německé společnosti Continental HT Tyres, s.r.o., která zde investovala už v minulých letech (2003) a řadí se tak mezi nejvýznamnější investory v kraji. Největší podíl investic plyne do okresu Zlín, a to téměř 60 %. (ČNB, 2015), (ČSÚ, 2015), (CzechInvest, 2017)

Dalším krajem v pořadí je **Ústecký kraj**, který se řadí s výší 91 tisíc Kč/obyvatele na 11. místo. Svého maxima dosáhl kraj v roce 2007 (127 tisíc Kč/obyvatele), kdy se objem investic oproti roku 2006 téměř zdvojnásobil. K tomuto nárůstu přispěla řada investic, mezi nimiž byly investice od společností Mondi Packaging Paper Štětí a.s., Guardian Automotive Czechia s.r.o. a Hitachi Home Electronics (Czech), s.r.o. v průmyslové zóně Triangle (Žatec), která však byla v roce 2009 uzavřena. Až do roku 2010 se objem těchto investic pohyboval kolem 125 tisíc Kč/obyvatele, od tohoto roku však objem investic stále klesá. Důvodem může být např. nízká vzdělanost obyvatelstva v tomto kraji nebo zaostalost oblasti výzkumu a vývoje. Tomuto negativnímu faktoru se snaží kraj čelit, avšak vysoký odliv vzdělaného obyvatelstva do více rozvinutých krajů stále pokračuje. Na druhou stranu potenciál tohoto kraje je velmi vysoký. Kraj může těžit především z tradice průmyslové výroby a výhodné polohy, kdy je kraj velmi dobře dostupný jak z centra ČR, tak i ze sousedního Německa. To je možné díky velmi dobrému dopravnímu spojení a od roku 2017 také propojení dálniční sítě D8, na které se čekalo řadu let. Na investory v Ústeckém kraji čekají hned 2 strategické průmyslové zóny a několik dalších průmyslových zón v jednotlivých okresech. (ČNB, 2015), (ČSÚ, 2015), (CzechInvest, 2017)

Celkem dva kraje dosahují výše 73 tisíc Kč/obyvatele. Jsou to kraje Karlovarský a Pardubický. Na rozdíl od Karlovarského kraje však **kraj Pardubický** zaznamenává

výrazný pokles PZI/obyvatele, a to od roku 2010, kdy tento ukazatel dosáhl svého maxima (109 tisíc Kč/obyvatele). Tento nárůst byl způsoben především výší reinvestovaného zisku, která vypovídá o úspěšnosti firem v tomto regionu. Největší objem investic tohoto kraje putoval do okresu Pardubice (44 %), dále do okresu Ústí nad Orlicí (26 %) a Svitavy (22 %). Nejvýznamnějšími investory kraje jsou společnosti Matrushita Electric Industrial, Foxconn Holdings B. V. a Ronal. (ČNB, 2015), (ČSÚ, 2015), (CzechInvest, 2017)

Karlovarský kraj z hlediska celkového objemu PZI obsazuje poslední příčku mezi všemi kraji ČR (21 862 mil. Kč). V přepočtu na obyvatele mu však patří předposlední příčka (73 tisíc Kč/obyvatele). Celkově dynamika růstu v tomto kraji není na vysoké úrovni. Od roku 2005 objem těchto investic vzrostl pouze 1,3krát. Příčinou může být mnoho faktorů od orientace kraje spíše na cestovní ruch a služby, až po nízkou vzdělanost obyvatelstva, kdy většina kvalifikované pracovní síly odchází do rozvinutých krajů ČR nebo za hranice do sousedního Německa. Převážná většina investic plyne do okresu Karlovy Vary (44 %) a Chebu (27 %). Významnými investory zde byly např. společnosti Lindner Türen – Fassaden s.r.o. a Playmobil CZ spol. s r.o. (ČNB, 2015), (ČSÚ, 2015), (CzechInvest, 2017)

Na posledním místě ze všech krajů figuruje **kraj Olomoucký** (70 tisíc Kč/obyvatele). Celkově se objem těchto investic od roku 2005 zvýšil 1,59krát. Z ekonomického hlediska je Olomoucký kraj oblastí průmyslovou s rozvinutými službami. Ekonomika hanáckých okresů je více stabilní a dostatečně rozmanitá, avšak okres Jeseník a severní část okresu Šumperk, které lze označit za periferní oblasti, díky své dopravní dostupnosti i narušením sociálního a hospodářského života po druhé světové válce patří k ekonomicky slabším regionům. Předpokladem pro další rozvoj regionu je strategicky výhodná poloha, dopravní dostupnost, rozvinutá infrastruktura, dostatek kvalifikovaných pracovních sil i vstup zahraničních investorů. Ekonomická situace v kraji se postupně zlepšuje, a to díky zdárné realizaci dlouhodobých strategických plánů kraje. Největší podíl investic plyne do okresu Olomouc (28 %), dalších 25 % pak do okresu Přerov. (ČNB, 2015), (ČSÚ, 2015), (CzechInvest, 2017)

Z uvedeného grafu vývoje přímých zahraničních investic je patrné, že ve většině krajů dochází ke značným výkyvům právě ve vývoji tohoto ukazatele. Pro srovnání vývoje PZI

je vhodné využít zkoumání jeho trendu. Pro tento účel slouží regresní analýza – jednoduchý model lineární regrese. Pro výpočet je použit ukazatel výše PZI/obyvatele (v tis. Kč) u jednotlivých krajů v období let 2005-2015. Výsledné odhady parametrů regresní přímky jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 5 – Odhad parametrů regresní přímky (vývoj PZI/obyvatele)

Kraj	PZI/obyv. v r. 2015 (tis. Kč)	Odhady parametrů	
		α	β
Hl. m. Praha	1312	-112 016	56,23
Středočeský	236	-19 839	9,97
Jihočeský	145	-10 417	5,25
Plzeňský	172	-13 745	6,9
Karlovarský	73	-2 933	1,49
Ústecký	91	-1 083	0,59
Liberecký	115	-3 598	1,85
Královéhradecký	105	-13 721	6,86
Pardubický	73	-373	0,23
Vysočina	109	-1 854	0,97
Jihomoravský	111	-17 651	8,84
Olomoucký	70	-4 480	2,25
Zlínský	103	-10 431	5,23
Moravskoslezský	167	-14 412	7,24

Zdroj: ČNB (2005-2015), vlastní zpracování

Pro zhodnocení vývoje bude sloužit parametr β , jenž představuje směrnici regresní přímky. Ve všech krajích je tento parametr větší než 0, což naznačuje, že v každém z krajů mají přímé zahraniční investice rostoucí vývoj. O tom, jak moc investice v jednotlivých krajích rostou, vypovídá hodnota tohoto parametru. Čím větší hodnota, tím větší růst. Strmost regresní přímky tedy umožňuje určit tempo růstu objemu PZI. Z tabulky je patrné, že největšího růstu dosahuje region Hlavního města Prahy, který se významně odchyľuje od zbytku republiky. Následují kraje Středočeský, Jihomoravský, Moravskoslezský, Plzeňský, Královéhradecký, Jihočeský a Zlínský. V těchto krajích byl růst PZI relativně vyšší. Kraje, jejichž směrnice přímky je menší, a tedy i jejich objem PZI roste pomaleji, jsou kraje: Olomoucký, Liberecký, Karlovarský, Vysočina, Ústecký a jako poslední s nejmenší směrnici skončil kraj Pardubický.

Vývoj jednotlivých ukazatelů (PZI/obyvatele a HDP/obyvatele) je uveden v příloze F.

3.4 Význam přímých zahraničních investic pro rozvoj krajů

Cílem následující kapitoly je zjistit, zda má příliv PZI vliv na rozvoj regionu. Posuzovat se bude zejména vliv na velikost hrubého domácího produktu a míry nezaměstnanosti. Srovnatelnost vývoje těchto veličin bude zkoumána pomocí testu rovnoběžnosti regresních přímk. Dále bude zkoumána jejich vzájemná závislost, a to pomocí korelační analýzy.

Test rovnoběžnosti regresních přímk určí, zda se vybrané ukazatele vyvíjí podobně. Jak již bylo uvedeno, pro toto srovnání bude využito prostorové analýzy, nikoliv analýzy v čase. Zkoumány budou tedy jednotlivé ukazatele za každý rok v rámci celé České republiky. Korelační analýza umožní posoudit vztah mezi přílivem PZI do regionu a výší HDP, respektive mezi přílivem PZI a mírou zaměstnanosti.

3.4.1 Vztah přílivu PZI do regionu a výše regionálního HDP

Test rovnoběžnosti regresních přímk je proveden s pomocí ukazatelů objemu PZI/obyvatele (v tis. Kč) a výše HDP/obyvatele jednotlivých krajů (v tis. Kč), které jsou uvedeny v příloze D. Do analýzy jsou zahrnuta data z období 2005-2015. Rovnoběžnost těchto přímk byla zjištěna pomocí F-testu, jehož koeficient = 381,512. Na 5% hladině významnosti tak bylo zjištěno, že mezi hodnotami PZI/obyvatele a HDP/obyvatele existuje statisticky významný vztah mezi těmito proměnnými a regresní přímky jsou vzájemně rovnoběžné, oba ukazatele tedy mají srovnatelný vývoj.

Vzájemný vztah, který mezi sebou ukazatele mají, byl dále testován korelační analýzou, která má zjistit, zda a jak velký vztah mezi těmito ukazateli existuje. Výsledné hodnoty Pearsonova korelačního koeficientu (R_p) jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 6 - Korelační analýza (PZI/obyt. a HDP/obyt.)

Rok	R _P	P-value
2005	0,988918	0
2006	0,986443	0
2007	0,983097	0
2008	0,982638	0
2009	0,982015	0
2010	0,987636	0
2011	0,988126	0
2012	0,988253	0
2013	0,980452	0
2014	0,978889	0
2015	0,980087	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Z výsledků korelační analýzy vyplývá, že mezi výší PZI na obyvatele a velikostí HDP na obyvatele existuje silná závislost. Test korelace potvrdil, že existuje vzájemný vztah mezi těmito veličinami testovaný v průběhu let. Velikost koeficientu naznačuje míru závislosti, čím vyšší je hodnota koeficientu, tím větší závislost mezi oběma veličinami.

3.4.2 Vztah přílivu PZI do regionu a míry zaměstnanosti

Druhý ukazatel, který lze sledovat, je míra zaměstnanosti. Růst počtu pracovních míst je jedním z několika dopadů PZI, proto je vhodné tento ukazatel spolu s přílivem PZI testovat. Příliv PZI by měl vyvolat snížení míry nezaměstnanosti, respektive zvýšit míru zaměstnanosti. Vývoj míry zaměstnanosti je uveden v příloze E.

Analýza probíhala stejně jako v předchozím případě pomocí prostorové analýzy a hodnoceny byly ukazatele v jednotlivých letech jednotlivě. Nejprve byl proveden test rovnoběžnosti regresních přímek, který odhalil, že mezi sledovanými ukazateli na 5% hladině významnosti existuje významná statistická závislost mezi jejich vývojem.

Dále byla provedena korelační analýza, která odhalila, že v každém sledovaném roce neexistovala statisticky významná závislost mezi těmito ukazateli a oba se navzájem neovlivňovaly. Výsledné hodnoty jsou shrnuty v následující tabulce.

Tabulka 7 - Korelační analýza (PZI/obyv. a zaměstnanost)

Rok	R_P	P-value
2005–2015	0,0245913	0,7621

Zdroj: Vlastní zpracování

Zatímco v případě objemu PZI/obyvatele a velikosti HDP/obyvatele analýza prokázala srovnatelný vývoj obou ukazatelů a jejich vzájemnou silnou závislost v průběhu let 2005-2015, v případě objemu PZI a míry zaměstnanosti byl prokázán pouze srovnatelný vývoj těchto ukazatelů. Vzájemná závislost mezi přílivem PZI/obyvatele a mírou zaměstnanosti v tomto případě potvrzena nebyla.

4. Komparace dopadu srovnatelných investičních projektů na různé regiony

Cílem této kapitoly je komparace dopadu srovnatelných investičních projektů na různé regiony, ve kterých byly tyto investice realizovány. Pro zkoumání poslouží data nižší regionální úrovně – okresů, což poskytne lepší informace o tom, jaký efekt dané investice mají. Pokud by bylo uvažováno širší území, bylo by obtížnější odhalit daný efekt investice, jelikož na krajské úrovni lze očekávat větší množství souběžných investičních akcí a možné působení ostatních faktorů, které by mohly zkreslit efekt konkrétního projektu. Zkoumán bude dopad zahraničních projektů na trh práce, který je jedním ze stěžejních faktorů ovlivňujících rozvoj regionu.

Pro srovnání byly vybrány dvě srovnatelné investice z Ústeckého a Libereckého kraje, konkrétně investice Yanfeng Czechia Automotive Interior Systems s.r.o. (dříve JC Interiors Czechia s.r.o.), ze strategické průmyslové zóny Triangle – Žatec, a japonské firmy Denso Manufacturing Czech s.r.o. z okresu Liberec. Oba dva investoři podnikají v automobilovém průmyslu, konkrétně ve výrobě automobilových komponent. Jedná se tedy o subdávatele velkých automobilových závodů po celém světě. Základní informace o projektech, vycházející z investičního záměru, jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 8 – Základní informace o investicích Yanfeng a Denso

Investor	Yanfeng	Denso
Česká právnická osoba	Yanfeng Czechia Automotive Interior Systems s.r.o.	Denso Manufacturing Czech s.r.o.
Země původu	USA	Japonsko
Sektor	Výroba dopravních prostředků	Výroba dopravních prostředků
Investice (mil. Kč)	1 269	9 575
Pracovní místa	537	936
Rok investice	2013	2001
Zahájení provozu	2015	2003
Okres	Louny	Liberec

Zdroj: CzechInvest, Projekty agentury CzechInvest (2017), vlastní zpracování

Jak již bylo zmíněno, analyzovány budou zejména dopady na trh práce, konkrétně dopad zahraničních investic na počet volných pracovních míst, počet uchazečů o 1 pracovní místo a podíl nezaměstnaných v daném regionu (podíl nezaměstnaných = registrovaná míra

nezaměstnanosti³). Jako další bude zkoumáno, zda tyto investice dokázaly přilákat na své území i další investory a zda docházelo k dalšímu růstu PZI v okrese. Z důvodu nedostupnosti ukazatelů HDP na okresní úrovni nelze zkoumat vliv těchto investic produkci regionu.

4.1 Dopady PZI na trh práce vybraných regionů

Přínos v podobě vytvoření nových pracovních míst a snížení nezaměstnanosti je jedním z hlavních předpokládaných efektů zahraničních investic. Japonský Denso Manufacturing, který je předním evropským výrobcem klimatizačních jednotek a jejich součástí při podávání svého investičního záměru předpokládal vytvoření 936 pracovních míst ve svém závodě v průmyslové zóně Liberec – Jih. Americká společnost Johnson Controls plánovala s pomocí své dceřiné společnosti JC Interiors Czechia (později Yanfeng Czechia Automotive Interior Systems s.r.o.) vytvořit v průmyslové zóně Triangle u Žatce celkem 537 pracovních míst. (CzechInvest, 2017)

I přesto, že investiční záměry slibují vytvoření nových pracovních míst, nemusí to nutně znamenat také souběžné snížení nezaměstnanosti. Spolu s novými investičními záměry totiž některé podniky zanikají a dopad těchto investic nemusí mít přímou souvislost se snížením nezaměstnanosti v regionu. Docházet může i k přetahování zaměstnanců jinými firmami nebo přílivu pracovních sil z jiných regionů či zahraničí. Cílem následujících kapitol bude posoudit dopad zahraničních investic na trh práce daných okresů, a to na počet volných pracovních míst, počet uchazečů o 1 pracovní místo a míru nezaměstnanosti.

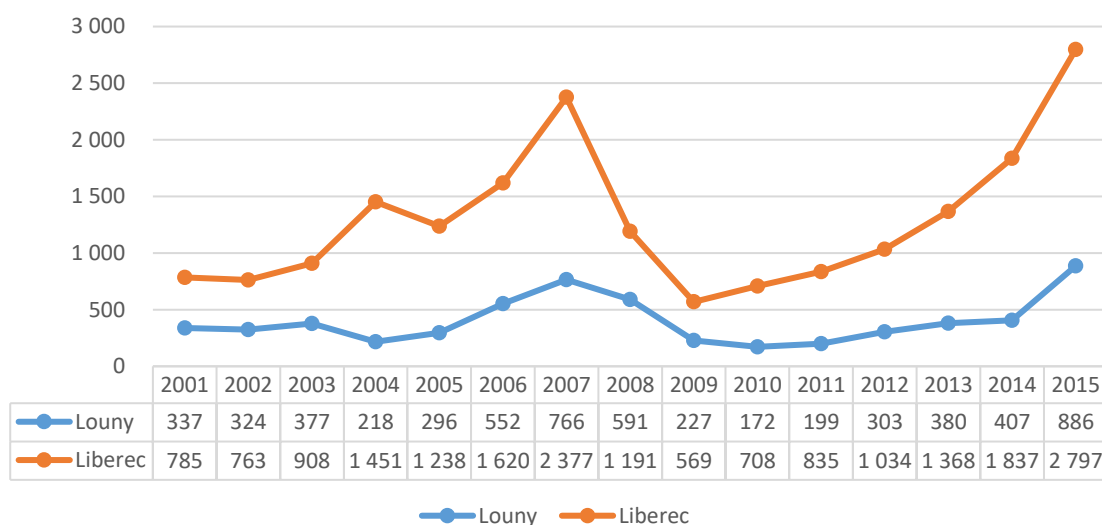
4.1.1 Vliv investic na počet volných pracovních míst

Jak již bylo zmíněno, společnost Denso Manufacturing ve svém investičním záměru plánovala vytvoření celkem 936 pracovních míst ve svém závodě v Liberci. Výroba v tomto závodě byla zahájena roku 2003 s 660 pracovníky. Počet pracovních míst postupně rostl

---

³ Od roku 2013 se pro vykazování registrované míry nezaměstnanosti používá termín podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku od 15-64 let

až do krize, která započala roku 2008. V tomto roce firma zaměstnávala okolo 1900 zaměstnanců. V následujících letech však vlivem ekonomické krize došlo k útlumu výroby a firma musela snížit i stav zaměstnanců. Jak vyplývá z výroční zprávy společnosti, v současnosti je zde zaměstnáno kolem 1 700 osob. Z grafu je patrné, že v roce 2003 počet volných pracovních míst meziročně vzrostl o 19 %, v následujícím roce dokonce o 60 %. (Hýblová, 2013), (Denso Manufacturing Czech s.r.o., 2015)

Obrázek 15 - Počet volných prac. míst – okres Louny a Liberec k 31.12. (2001-2015)

Zdroj: ČSÚ (2017), vlastní zpracování

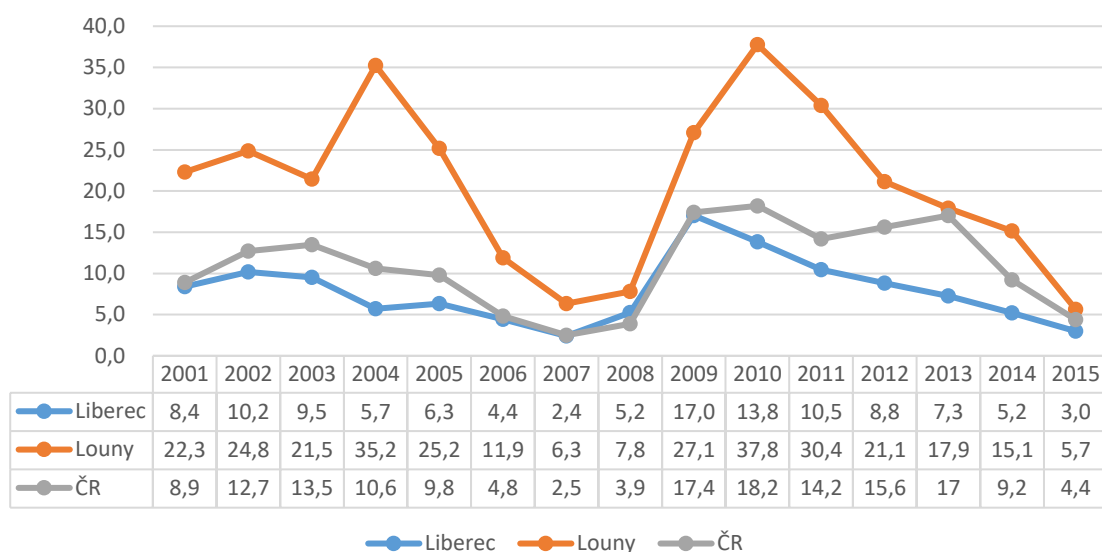
Americká firma Johnson Controls plánovala vytvořit v průmyslové zóně Triangle u Žatce (okres Louny) celkem 537 nových pracovních míst. V roce 2012 dceřiná společnost JC Interiors Czechia zaměstnávala 170 pracovníků v tomto regionu, který se řadí mezi regiony s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností. Počet zaměstnanců se postupem času dále zvyšoval, v roce 2013 měla firma již 420 zaměstnanců, o rok později dokonce dvakrát více, a to 810 zaměstnanců. V roce 2015, kdy společnost dosáhla na investiční podporu ze strany Ministerstva průmyslu a obchodu ve výši 63,46 milionu Kč, navýšila svůj počet zaměstnanců až na 1 300. V téže roce vznikla jako joint venture nová společnost Yanfeng Czechia Automotive Interior Systems s.r.o. V současnosti je zde zaměstnáno 1 500 osob. Od roku 2012, kdy firma začala navyšovat stav zaměstnanců, vzrostl počet volných pracovních míst meziročně o 25 %, v roce 2014 však pouze o 7 % (i když došlo ke zvýšení zaměstnaných pracovníků o 390 osob). Tento malý nárůst může být způsoben např. tím,

že se společnost Johnson Controls v roce 2014 rozhodla do konce tohoto roku (2014) postupně ukončit kvůli klesající poptávce výrobu autopotahů v závodě v Roudnici nad Labem. Část z propuštěných zaměstnanců tak mohla přejít právě do nového provozu v Žatci. V roce 2015 však došlo k nárůstu volných pracovních míst o 60 %. Tento nárůst mohl být způsoben právě navýšením počtu pracovních míst dle investičního záměru, podaného v roce 2013. V tomto roce (2015) také firma dosáhla na investiční pobídku, která byla poskytnuta na pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku. Předpokládaná návratnost této investice byla již v prvním roce plného fungování závodu, kdy by došlo k vrácení investice státu jen s pomocí odvodů na sociální a zdravotní pojištění zaměstnanců. (Průmyslová zóna Triangle, 2017), (CzechInvest, 2017), (iDnes.cz, 2013), (MPO, 2015)

Vliv těchto investic na počet volných pracovních míst v okresech Liberec a Louny je patrný. Důležité je však zmínit, že v době, kdy probíhaly tyto investice, byly jedinými významnými investicemi v daném regionu, a pokud dochází souběžně i k zánikům dalších závodů, nárůst volných pracovních míst nemusí být tak značný, jako tomu bylo např. u investice firmy Johnson Controls.

4.1.2 Vliv investic na počet uchazečů o jedno volné pracovní místo

Stejně tak, jak tomu je u ukazatelů HDP či objemu PZI, pro lepší srovnatelnost výsledků je dobré využít poměrových ukazatelů. V případě porovnávání na trhu práce je nejlepší použít ukazatel počtu uchazečů o jedno volné pracovní místo, který umožní porovnání i s republikovým průměrem. V případě, že se na trhu práce zvýší počet volných pracovních míst, očekává se také snížení počtu uchazečů o jedno pracovní místo. Vývoj tohoto ukazatele je zobrazen v následujícím grafu.

Obrázek 16 – Počet uchazečů na 1 prac. místo v okr. Louny a Liberec (2001-2015)

Zdroj: ČSÚ (2017), vlastní zpracování

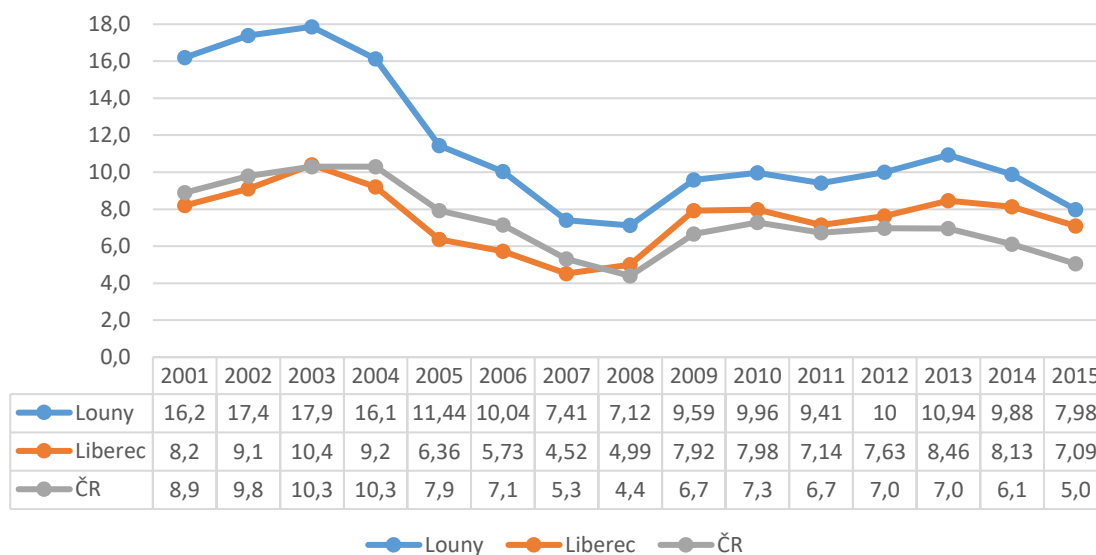
V době realizování investice firmy Denso v okrese Liberec se ukazatel pohyboval pod republikovým průměrem. V roce 2003 byl dokonce počet uchazečů na 1 pracovní místo o 4 uchazeče v Libereckém kraji menší v porovnání s republikovým průměrem (9,5 uchazeče/1 pracovní místo). V následujících letech, tak jak Denso postupně navyšovalo stav svých zaměstnanců, počet uchazečů na 1 pracovní místo nadále klesal. Mezi lety 2003-2007 došlo ke snížení o téměř 75 % (v roce 2007 se pohybovala hodnota dokonce na úrovni 2,4 uchazečů na 1 pracovní místo). V roce 2009 došlo k rapidnímu zhoršení. Tento výkyv byl způsoben velkým propouštěním, které provázelo ekonomickou krizi od roku 2008.

Situace v okrese Louny je poněkud jiná. Zatímco okres Liberec se dlouhodobě pohybuje pod republikovým průměrem, okres Louny je dlouhodobě vysoko nad tímto průměrem. Mírně nad průměrem se pohybovala pouze v letech 2006-2008, v době před krizí, a dále kolem roku 2013. Maxima dosáhl počet uchazečů na 1 pracovní místo v roce 2010 (37,8 uchazečů), od tohoto roku postupně klesá. V roce 2013 započalo přijímání pracovníků do společnosti JC Interiors Czechia, mezi roky 2013-2014 tak tento ukazatel poklesl o 15,6 %. V roce 2015 pak pokles počet uchazečů o více než 62 %. Určitou závislost na snižování počtu uchazečů na 1 pracovní místo však lze v posledních letech přičíst i ekonomickému růstu, který Českou republiku provází. Vzhledem k tomu, že však regiony

Ústeckého kraje dlouhodobě bojují s nezaměstnaností, je tato investice pro region velmi významná.

4.1.3 Vliv investic na míru nezaměstnanosti

Při sledování dopadů zahraničních investic na míru nezaměstnanosti je velmi důležité sledovat, zda např. nedochází k přílivu pracovní síly z jiných regionů, např. z důvodu lepší kvalifikace (místní pracovní síla není dostatečně kvalifikovaná a není tudíž zaměstnatelná), nebo k omezování produkce konkurenčních firem v regionu. Vzhledem k těmto faktorům nemusí nutně docházet ke snižování nezaměstnanosti. Vývoj míry nezaměstnanosti lze sledovat na následujícím grafu.

Obrázek 17 – Podíl nezaměstnaných – okres Louny a Liberec. v % (2001-2015)

Zdroj: ČSÚ (2017), vlastní zpracování

Míra nezaměstnanosti v Libereckém kraji se před realizací investice v roce 2003 pohybovala pod průměrem ČR. V tomto roce se dostala mírně nad republikový průměr a od tohoto roku dále klesala opět pod průměrem České republiky. Tohoto trendu, kdy společnost, která je významným zaměstnavatelem v okrese, nabírala nové zaměstnance, dosahovala až do roku 2008. Od této doby se míra nezaměstnanosti pohybuje nad republikovým

průměrem a nelze tak jednoznačně prokázat dlouhodobý dopad investice na míru nezaměstnanosti v regionu.

Opět jako u předchozích ukazatelů, míra nezaměstnanosti v okrese Louny převyšuje republikový průměr a v některých letech se pouze přibližuje tomuto průměru. To vyplývá především z dlouhodobého problému regionů Ústeckého kraje, který se teprve v posledních letech snaží odstranit příčiny této nezaměstnanosti a pomocí strategických plánů dosahovat lepší zaměstnatelnosti svých obyvatel. Většina ekonomicky aktivních obyvatel s odpovídajícím vzděláním totiž migruje za prací do rozvinutějších regionů, proto tato pracovní síla v těchto regionech velmi chybí. Maxima tento ukazatel dosahoval v roce 2003, kdy se míra nezaměstnanosti pohybovala kolem 18 %, minima dosáhla v roce 2008 (7,12 %). Po nárůstu od krize v roce 2008 se výraznějšího poklesu dočkala až v roce 2014, odkdy nadále klesá. V této investici lze spatřovat jistou závislost mezi počtem nově vytvořených pracovních míst a mírou nezaměstnanosti. Jako strategickou investici ji vnímá i Ministerstvo průmyslu a obchodu, kdy lze citovat p. ministra Mládka: *"Podporu investorů vnímám jako zcela zásadní pro rozvoj české ekonomiky. Malé a střední podniky jsou sice tahounem ekonomiky, ale jsou to právě tyto velké projekty, které mají hlavní vliv na růst zaměstnanosti, protože v krátkém čase vytvoří nová pracovní místa v řádu stovek až tisíců. Doufám, že úspěch společnosti Yanfeng bude inspirovat další investory, aby si pro své aktivity vybrali Českou republiku."*

Závěr

Přímé zahraniční investice lze chápat jako investice za účelem získání určitého podílu na kmenových akcích společnosti, do které se investuje. Tento podíl pak investorovi zaručuje účast v rozhodovacím procesu a možnost ovlivňování chodu společnosti. Tak jak dochází ke stále větší globalizaci, roste i význam přímých zahraničních investic v ekonomikách. Tyto investice totiž často stimulují hospodářství jednotlivých zemí, a tak se stále více objevuje snaha o vytvoření kvalitního a zajímavého prostředí, spolu s propracovaným systémem investičních pobídek, které investory mohou zaujmout. Investoři se však nerozhodují jen na základě výše poskytnuté pobídky, ale o jejich lokalizaci rozhoduje řada dalších faktorů, mezi které patří například ekonomická stabilita země, stabilita politického prostředí a legislativní podmínky v zemi. V rámci ekonomické stability země je investory řešena míra inflace, míra HDP, nezaměstnanosti či daňové zatížení v zemi. Přímé zahraniční investice však nepřinášejí jen pozitivní dopady na ekonomiku dané země, jako zvyšování zaměstnanosti a s tím související zvyšování kvalifikace pracovních sil, vyšší produktivitu práce, transfer moderních technologií a otevření přístupu na nové trhy, ale také negativní dopady. Jedním z těchto faktorů může být transfer výzkumu a vývoje do zahraničí, kdy dceřiné společnosti využívají služeb své mateřské společnosti, nedochází zde tak k investicím do výzkumu a vývoje (ne v tak velkém objemu, který by hostující země očekávala). Docházet může také k přesunu produkce do jiných destinací či přelévání pracovní síly z domácích do zahraničních podniků. Velký problém je však spatřován ve vytlačování domácích firem, které nejsou schopny konkurovat společností podporovaným ze strany státu pomocí investičních pobídek. Hrozbou může být také zaměstnávání nekvalifikované pracovní síly.

Situace přímých zahraničních investic v České republice od počátku existence samostatné republiky značně změnila. Prvním větším impulsem pro vstup zahraničních investorů na naše území byla privatizace prováděná v 90. letech 20. století, nicméně velkého zvratu bylo dosaženo až v roce 1998, kdy byl zaveden nový systém investičních pobídek a Česká republika se tak stala velmi atraktivním regionem pro investování kapitálu zahraničních společností. Tato skutečnost napomohla ČR stát se lídrem v objemu získaných investic, čehož bylo dosaženo také velkými investičními akcemi na počátku 21. století. Celkově objem přímých zahraničních investic v ČR roste, mění se pouze jeho struktura. V posledních

letech tak spíše převažuje podíl reinvestovaného zisku společností se zahraniční účastí, což naznačuje, že se investorům v české ekonomice daří.

Jedním z hlavních cílů této práce bylo také zhodnocení socioekonomické situace v Ústeckém kraji. Kraj se již dlouhodobě potýká s vysokou mírou nezaměstnanosti a odlivem pracovní síly. Tento jev lze pozorovat na ukazateli vývoje ekonomické aktivity obyvatelstva, který ukazuje, že v Ústeckém kraji dochází k poklesu ekonomické aktivity obyvatel, tedy poklesu podílu pracovní síly na počtu všech osob starších 15 let až do 64 let věku. Region se potýká s vysokou mírou nezaměstnanosti, která je spíše strukturálního charakteru. Prvního poklesu od dob krize se podařilo dosáhnout v roce 2013 a od té doby míry nezaměstnanosti stále klesá. V roce 2015 tento ukazatel dosáhl hodnoty 7,6 %. Největší skupinu nezaměstnaných tvoří lidé se základním vzděláním či bez vzdělání, což tento kraj odlišuje i od republikového průměru, kde jsou největší skupinou nezaměstnaných lidé se středním vzděláním bez maturity. Pokud by došlo ke srovnání nezaměstnaných z hlediska věkové skupiny, nejpočetnější je zde skupina obyvatel ve věku 35-44 let, což je srovnatelné i na republikové úrovni. Hrubý domácí produkt od roku 2010 v Ústeckém kraji roste a v posledních letech zaznamenává nebývalý růst, až do roku 2013 byla překvapivě úroveň HDP/obyvatele v Ústeckém kraji vyšší než v sousedním kraji Libereckém, od tohoto roku už je tomu naopak. V roce 2015 dosáhl HDP/obyvatele výše 334 249 Kč, což tvoří 77,4 % republikového průměru. Posledním uvedeným ukazatelem zde byl čistý disponibilní důchod, který udává částku, kterou mohou domácnosti věnovat na spotřebu. V roce 2015 tato částka činila 182 958 Kč/obyvatele, což bylo přibližně o 28 tisíc Kč méně, než je ČDD na úrovni ČR. Z uvedených informací tak vyplývá, že se ekonomická situace kraje postupně zlepšuje, pokud však nedojde k zastavení odlivu kvalifikované pracovní síly a odstranění strukturálních problémů spojených s vysokou mírou nezaměstnanosti, bude se kraj s těmito negativními vlivy nadále potýkat.

Jedním z dílčích cílů byla analýza přímých zahraničních investic a jejich rozložení v jednotlivých krajích ČR spolu s hodnocením jejich významu pro rozvoj krajů. Z hlediska objemu přílivu přímých zahraničních investic je na tom nejlépe region Hlavního města Prahy, který dosahuje v porovnání s ostatními kraji extrémních hodnot, a to díky atraktivitě tohoto regionu s vyspělým sociálním i ekonomickým prostředím. Tento objem činí více než 57 % z celkového objemu zahraničních investic v České republice. Dalším aspektem je však

i způsob vykazování přímých zahraničních investic, kdy velké množství firem formálně sídlí v Praze, avšak působí na jiném místě ČR. Druhým nejúspěšnějším krajem v získávání investic je kraj Středočeský, těžící z výhodné strategické pozice, blízké hlavnímu městu. Dalším v pořadí (v přepočtu na obyvatele) jsou pak kraje Plzeňský, Moravskoslezský a Jihočeský, které také dosahují vyšších objemů PZI. Další velkou skupinou s podobným dosaženým objemem PZI jsou kraje Liberecký, Jihomoravský, Vysočina, Královéhradecký a Zlínský. Všechny tyto kraje dosahují objemu více než 100 tisíc Kč na obyvatele. Poslední čtyři příčky tak patří krajům Ústeckému, Karlovarskému, Pardubickému a Olomouckému, kde je objem přímých zahraničních investic na obyvatele až třikrát nižší než v kraji Středočeském.

Tato práce pokračovala analýzou významu PZI pro rozvoj krajů, kdy byl zkoumán hlavně vzájemný vztah a vývoj ukazatelů PZI/obyvatele a HDP/obyvatele, respektive míry zaměstnanosti. Vzhledem k tomu, že se při analýze jednotlivých krajů zjistilo, že zde existují vzájemné korelace mezi jednotlivými veličinami, avšak tyto korelace byly pouze zdánlivé, bylo přistoupeno k prostorové analýze a zkoumány byly jednotlivé roky, nikoliv kraje, které však mohou poskytnout reálný obraz o vývoji ukazatelů a jejich vzájemné korelaci. V případě PZI/obyvatele a HDP/obyvatele bylo zjištěno, že tyto ukazatele mají stejný vývoj a existuje zde velmi silná závislost mezi oběma ukazateli. Lze tedy konstatovat, že tak, jak roste objem PZI v České republice, roste i objem HDP. Situace pro ukazatele PZI/obyvatele a míry zaměstnanosti už byla trochu jiná. Testem rovnoběžnosti regresních přímek bylo dokázáno, že tyto ukazatele mají stejný, téměř identický vývoj. V rámci korelační analýzy však bylo zjištěno, že vztah mezi těmito veličinami není statisticky významný. Tudíž se tyto veličiny navzájem neovlivňují. Závěrem lze říci, že i když nemají PZI významný vliv na míru zaměstnanosti, jejich vliv na HDP je značný, což napomáhá rozvoji regionu a zlepšování životní úrovně jeho obyvatel.

Poslední část práce byla věnována komparaci investičních projektů v okresech Louny a Liberec. Jak již bylo zmíněno, úroveň okresu zde byla použita vzhledem k lepší průkaznosti vlivu vybrané investice na vybrané ukazatele trhu práce. Projekty firem Yanfeng Czechia Automotive Interior Systems s.r.o. (JC Interiors Czechia) a Denso Manufacturing, s.r.o. byly vybrány z důvodu jejich významu pro region, kdy je investiční akce společnosti Denso doposud nejvýznamnější investiční akcí Libereckého regionu a investice americké

firmy Johnson Controls patří také mezi významné strategické investiční pobídky Ústecka. V tomto případě byly zkoumány dopady na trh práce, konkrétně na počet volných pracovních míst, počet uchazečů na 1 volné pracovní místo a míru nezaměstnanosti v daném regionu. U obou dvou projektů lze spatřovat značný vliv na počet volných pracovních míst v době, kdy společnosti započaly svou činnost a docházelo k náboru nových pracovníků. Co se týče počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo, zde už docházelo k mírným rozdílům, kdy je patrné, že samotný vznik nových pracovních míst nemusí nutně znamenat úbytek uchazečů na 1 volné pracovní místo. To je způsobeno například zánikem jiných společností, či migrací obyvatelstva jiných regionů za prací, tak jako tomu bylo v případě společnosti Johnson Controls, která souběžně spouštěla novou výrobu v závodě JC Interiors Czechia v Žatci a končila svou výrobu v závodě v Roudnici nad Labem. Došlo tedy k částečnému přelivu zaměstnanců z jednoho závodu do druhého. Z hlediska vztahu přílivu investic a míry nezaměstnanosti v regionu lze u obou investičních akcí spatřovat jistou závislost, kdy se podíl nezaměstnaných osob v tomto regionu zmenšil, nelze však s jistotou říci, že účinky těchto akcí jsou dlouhodobé.

Vzhledem ke zjištěným poznatkům, zejména potvrzení vzájemné závislosti PZI a HDP, lze konstatovat, že tyto investice nelze podcenit a lze je tedy vnímat jako potenciál pro rozvoj regionů, které se potýkají i se strukturálními problémy, jako např. region Ústecka. V tomto ohledu však musí dojít k restrukturalizaci daných regionů tak, aby jejich atraktivita dále stoupala v očích investorů, jen tak tyto regiony zabrání odlivu zahraničních investic do vyspělejších a rozvinutějších regionů. Podpora investičních akcí ze strany státu je tedy v rámci celé České republiky vítána, pokud však nebude podpořena snahou zaostalých regionů přilákat investory právě na svá území, snaha odstranit regionální disparity bude bezpředmětná. Pro rozsáhlejší posouzení dopadu zahraniční investice na celkový rozvoj regionu by bylo vhodné zahrnout do analýzy ukazatele například z oblasti environmentálního a sociálního prostředí, dopravní a technické infrastruktury, kvality života či výzkumu a vývoje.

Seznam použité literatury

Citace

Agentura pro podnikání a inovace. [online]. 2017. GoodShape, [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.agentura-api.org/>

BUSINESSINFO.CZ. Charakteristika Ústeckého kraje. *BusinessInfo.cz* [online]. 2011. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-usteckeho-kraje-2245.html>

ČNB. Přímé zahraniční investice 2005. [online]. 2007. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2005_CZ.PDF.

ČNB. Přímé zahraniční investice 2006. [online]. 2008. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2006_CZ.PDF.

ČNB. Přímé zahraniční investice 2007. [online]. 2009. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2007_CZ.PDF.

ČNB. Přímé zahraniční investice 2008. [online]. 2010. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2008_CZ.PDF.

ČNB. Přímé zahraniční investice 2009. [online]. 2011. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2009_CZ.PDF.

ČNB. Přímé zahraniční investice 2010. [online]. 2012. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2010_CZ.PDF.

ČNB. Přímé zahraniční investice 2011. [online]. 2013. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2011_CZ.pdf

- ČNB. Přímé zahraniční investice 2012. [online]. 2013. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2012_CZ.pdf
- ČNB. Přímé zahraniční investice 2013. [online]. 2013. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2013_CZ.pdf
- ČNB. Přímé zahraniční investice 2014. [online]. 2014. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2014_CZ.pdf
- ČNB. Přímé zahraniční investice 2015. [online]. 2015. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2015_CZ.pdf
- ČNB. Slovník pojmů. *Česká národní banka* [online]. 2017. [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/obecne/slovník/p.html>
- ČSÚ. Definice Českého statistického úřadu. Veřejná databáze. [online]. 2016. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>
- ČTK, IDNES.CZ. Johnson Controls rozšíří výrobu u Žatce, přijme přes pět set lidí. [online]. 2013. MAFRA, [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: http://usti.idnes.cz/johnson-controls-rozsiri-vyrobu-u-zatce-fpg-/usti-zpravy.aspx?c=A131022_121803_usti-zpravy_alh
- CZECHINVEST. Projekty agentury CzechInvest [online]. 2017. [cit. 2017-04-30]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/udulene-investicni-pobidky-investment-incentives-granted-k-31-3-2017-4249>.
- DV MONITOR. *Systém indikátorů*. [online]. 2017 [cit. 2017-05-10]. Dostupné z: <http://www.dvmonitor.cz/system-indikatoru/metodika-vsech-indikatoru?id=28>
- DVOŘÁČEK, Jiří. *Společné a nadnárodní podniky*. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 8024510294.
- EUROSTAT. Statistika zaměstnanosti: Zdrojové statistiky. *Eurostat Statistics Explained* [online]. 2016. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics/cs

- GURINOVÁ, Kateřina. *Analýza závislostí*. Liberec. 2015. Dostupné z: http://multiedu.tul.cz/~katerina.gurinova/multiedu/Statistika_II/Analyza_zavislosti.pdf
- HÝBLOVÁ, Aneta. *Přímé zahraniční investice a rozvoj regionu*. Pardubice, 2013. Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní. Vedoucí práce doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.
- KALÍNSKÁ, Emilie. *Přímé zahraniční investice a jejich úloha v regionu střední a východní Evropy*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. Aktuální otázky světové ekonomiky. ISBN 8070792876.
- KRAFT, Jiří. *Odras globalizace v současné ekonomické teorii a realitě*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2011. ISBN 9788073728144.
- KRAJSKÉ RIS. *Regionální informační servis* [online]. 2014. Centrum pro regionální rozvoj České republiky. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/ustecky-kraj/regionalni-informace/o-kraji/>
- MLČOCH, Lubomír, Pavel MACHONIN a Milan SOJKA. *Ekonomické a společenské změny v české společnosti po roce 1989: (alternativní pohled)*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 8024601192.
- MPO. První strategický investor z průmyslové zóny Triangle na Žatecku již dosáhl na investiční pobídku. [online]. 2015. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz//dokument161730.html>
- O CzechInvestu. *CzechInvest: Agentura pro podporu podnikání a investic* [online]. 2017. PeckaDesign. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/o-czechinvestu>
- PETŘÍČEK, Václav. *Vývoj investičního prostředí v České republice*. Praha: CORONA, 2003. ISBN 80-903363-0-2.
- PRŮMYSLOVÁ ZÓNA JOSEPH. *Strategic Industrial Zone Joseph* [online]. 2012. Most: Created by MENHART CREATIVE COMMUNICATIONS. [cit. 2017-04-30]. Dostupné z: <http://www.pz-joseph.eu/nabidka-volnych-pozemku/>

- PRŮMYSLOVÁ ZÓNA TRIANGLE. *Průmyslová zóna Triangle* [online]. 2017. SPZ Triangle, příspěvková organizace. [cit. 2017-04-30]. Dostupné z: <http://www.industrialzonetriangle.com/cs/obecne-informace>
- SOJKA, Milan a Bronislav KONEČNÝ. *Malá encyklopedie moderní ekonomie*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Libri, 2006. ISBN 9788072773282
- SPĚVÁČEK, Vojtěch. *Transformace české ekonomiky: politické, ekonomické a sociální aspekty*. Praha: Linde, 2002. ISBN 8086131327.
- SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice: teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. Praha: Linde, 2004. ISBN 8086131521.
- Statistická ročenka Olomouckého kraje. *Český statistický úřad* [online]. 2015. [cit. 2017-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20548213/33009615cc.pdf/092ae16b-5d69-43a0-9316-f1cf0c732497?version=1.5>
- Statistická ročenka Středočeského kraje. *Český statistický úřad* [online]. 2015. [cit. 2017-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20543615/33011015ccz.pdf/5d224c52-d3e6-4456-aeac-9e03d540c780?version=1.5>
- Statistická ročenka Jihočeského kraje. *Český statistický úřad* [online]. 2015. [cit. 2017-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20552347/33010515charcz.pdf/c2e818e1-538c-4162-9034-d5942dd07928?version=1.11>
- Statistická ročenka Plzeňského kraje. *Český statistický úřad* [online]. 2015. [cit. 2017-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551415/33010815chcz.pdf/0cd5658d-3a88-490a-ae62-0b6401c8c80d?version=1.3>
- Statistická ročenka Karlovarského kraje. *Český statistický úřad* [online]. 2015. [cit. 2017-04-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20568611/33008315chcz.pdf/4086cbc8-0c1b-4ee1-863e-ef494ef9789c?version=1.1>

- Statistická ročenka Ústeckého kraje. *Český statistický úřad* [online]. 2015. [cit. 2017-04-30].
Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/20549019/33008515chcz.pdf/73646aa3-27d8-4a00-99f8-a0632bde0fae?version=1.1>
- Statistická ročenka Libereckého kraje. *Český statistický úřad* [online]. 2015. [cit. 2017-04-30].
Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/20568471/33008715k1cz.pdf/5cff7fc2-bfae-4edc-a3ed-6efe1531cf12?version=1.5>
- Statistická ročenka Pardubického kraje. *Český statistický úřad* [online]. 2015. [cit. 2017-04-30].
Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/20548727/33009215chcz.pdf/041d8f14-63a9-4985-b96e-91a9b7212696?version=1.1>
- Statistická ročenka Královéhradeckého kraje. *Český statistický úřad* [online]. 2015. [cit. 2017-04-30].
Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/20548671/33008915ccz.pdf/91989725-9e90-4ef6-9bdb-e08865c9a604?version=1.3>
- Statistická ročenka kraje Vysočina. *Český statistický úřad* [online]. 2015. [cit. 2017-04-30].
Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/20568651/33009515chcz.pdf/f9efee70-a38d-4fb2-985d-1104e0507d59?version=1.1>
- Statistická ročenka Jihomoravského. *Český statistický úřad* [online]. 2015. [cit. 2017-04-30].
Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/20562481/33010315ccz.pdf/f50d4166-fdc5-4edb-bcb8-a2e25d91e38c?version=1.3>
- Statistická ročenka Zlínského kraje. *Český statistický úřad* [online]. 2015. [cit. 2017-04-30].
Dostupné z:
<https://www.czso.cz/documents/10180/37133654/33009815charcz.pdf/83999763-67f8-416d-8795-c213b7333540?version=1.1>
- Statistická ročenka Moravskoslezského kraje. *Český statistický úřad* [online]. 2015. [cit. 2017-04-30].
Dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/20568451/33010015chcz.pdf/ee17ce59-5cd0-4d13-852f-9f1cc6f0eef8?version=1.0>

ŠIMANOVÁ, Jana. *Investiční pobídky, nadnárodní firmy a regionální rozvoj*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2011. ISBN 9788073728038.

Veřejná databáze. *Český statistický úřad* [online]. 2015. [cit. 2017-04-30]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=home>

Výroční zpráva Denso 2014. *DENSO* [online]. 2015. DENSO MANUFACTURING CZECH, [cit. 2017-04-30]. Dostupné z: http://www.denso.cz/www/storage/vyrocn%C3%AD%20zpravy/DENSO-Vyrocn%C3%AD_zprava-2014%20FINAL%20SIGNED.pdf

VÝVOJ LIDSKÝCH ZDROJŮ V ÚSTECKÉM KRAJI V LETECH 2000-2009. [online]. 2010. [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20534942/42136310t01.pdf/c5a332c0-7369-4f6b-9a3b-407944c66f17?version=1.0>

WOKOUN, René a Jozef TVRDOŇ. *Přímé zahraniční investice a regionální rozvoj*. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 9788024517360.

Zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

ŽÁK, Milan. *Velká ekonomická encyklopedie*. 2. rozš. vyd. Praha: Linde, 2002. ISBN 8072013815.

Bibliografie

CEDIDLOVÁ, Miroslava. *Effectiveness of investment incentives in the Czech Republic: Efektivnost investičních pobídek v České republice: doctoral thesis summary*. Zlín: Thomas Bata University in Zlín, 2014. ISBN 978-80-7454-351-7.

DOBRYLOVSKÝ, Jiří a Tomáš LÖSTER. *Přímé zahraniční investice v ČR, jejich význam a jejich účinky na českou ekonomiku*. V Tribunu EU vyd. 1. Brno: Tribun EU, 2008. Knihovnicka.cz. ISBN 978-80-7399-624-6.

JONES, Jonathan a Colin WREN. *Foreign direct investment and the regional economy*. Burlington, VT: Ashgate, c2006.

KODAP. Zrušení devizového zákona versus oznamovací povinnost vůči ČNB. [online]. 2016. Kodap skupina. [cit. 2017-05-10]. Dostupné z: <https://www.kodap.cz/cs/provas/aktuality/zruseni-devizoveho-zakona-versus-oznamovaci-povinnost-vuci-cnb.html>

MAITAH, Mansoor. *Unemployment and foreign direct investments in the Czech Republic*. Praha: Central Bohemia University, 2014. ISBN 9788090553675.

Seznam příloh

Příloha A	– Rozložení PZI v okresech ČR (k 31.12.2015)	94
Příloha B	– Vývoj objemu PZI dle krajů (mil. Kč)	95
Příloha C	– Vývoj objemu PZI na 1 obyvatele dle krajů (tis. Kč)	96
Příloha D	– Vývoj objemu HDP na 1 obyvatele dle krajů (tis. Kč)	97
Příloha E	– Vývoj míry zaměstnanosti dle krajů (%).....	98
Příloha F	– Vývoj objemu PZI/obyv. a HDP/obyv. (tis. Kč)	99

Příloha A – Rozložení PZI v okresech ČR (k 31.12.2015)

Kraj/Okres	2015	%	Karlovarský	21 862	100	Jihlava	21 556	39
ČR	2 895 169	100	Nezařazeno Karlovarský	2 976	14	Pelhřimov	13 496	24
Praha	1 656 163	100	Cheb	5 835	27	Třebíč	4 284	8
Středočeský	311 249	100	Karlovy Vary	9 611	44	Žďár nad Sázavou	9 486	17
Nezařazeno Středočeský	5 394	2	Sokolov	3 440	16	Jihomoravský	130 406	100
Benešov	4 504	1	Ústecký	74 650	100	Nezařazeno Jihomoravský	4 392	3
Beroun	17 836	6	Nezařazeno Ústecký	1 951	3	Blansko	6 245	5
Kladno	34 434	11	Děčín	7 435	10	Brno-město	50 083	38
Kolín	12 161	4	Chomutov	11 353	15	Brno-venkov	26 487	20
Kutná Hora	18 213	6	Litoměřice	13 832	19	Břeclav	9 352	7
Mělník	21 410	7	Louny	7 545	10	Hodonín	14 119	11
Mladá Boleslav	112 921	36	Most	12 472	17	Vyškov	13 105	10
Nymburk	3 967	1	Teplice	13 128	18	Znojmo	6 623	5
Praha-východ	54 852	18	Ústí nad Labem	6 933	9	Olomoucký	44 509	100
Praha-západ	17 187	6	Liberecký	50 359	100	Nezařazeno Olomoucký	1 139	3
Příbram	3 746	1	Nezařazeno Liberecký	1 559	3	Jeseník	1 245	3
Rakovník	4 626	1	Česká Lípa	11 245	22	Olomouc	12 491	28
Jihočeský	92 445	100	Jablonec nad Nisou	10 558	21	Prostějov	8 690	20
Nezařazeno Jihočeský	2 537	3	Liberec	18 866	37	Přerov	11 250	25
České Budějovice	59 599	64	Semily	8 131	16	Šumperk	9 694	22
Český Krumlov	6 672	7	Královéhradecký	57 636	100	Zlínský	60 145	100
Jindřichův Hradec	2 715	3	Nezařazeno Královéhradecký	2 029	4	Nezařazeno Zlínský	1 773	3
Písek	8 976	10	Hradec Králové	11 755	20	Kroměříž	888	1
Prachatice	2 125	2	Jičín	31 192	54	Uherské Hradiště	7 909	13
Strakonice	1 714	2	Náchod	5 243	9	Vsetín	14 414	24
Tábor	8 106	9	Rychnov nad Kněžnou	4 260	7	Zlín	35 159	58
Plzeňský	99 283	100	Trutnov	3 156	5	Moravskoslezský	202 741	100
Nezařazeno Plzeňský	2 254	2	Pardubický	37 851	100	Nezařazeno Moravskoslezský	1 826	1
Domažlice	6 931	7	Nezařazeno Pardubický	703	2	Bruntál	4 201	2
Klatovy	3 984	4	Chrudim	2 110	6	Frýdek-Místek	66 979	33
Plzeň-město	62 518	63	Pardubice	16 588	44	Karviná	15 481	8
Plzeň-jih	6 876	7	Svitavy	8 455	22	Nový Jičín	20 585	10
Plzeň-sever	5 360	5	Ústí nad Orlicí	9 995	26	Opava	16 254	8
Rokycany	4 536	5	Vysočina	55 723	100	Ostrava-město	77 417	38
Tachov	6 825	7	Nezařazeno Vysočina	974	2	Opava	16 254	8
			Havlíčkův Brod	5 926	11	Ostrava-město	77 417	38

Příloha B – Vývoj objemu PZI dle krajů (mil. Kč)

ČR	2005	2006	2007	2008	2009	2010
		1 491 564	1 666 761	2 032 111	2 189 455	2 311 197
Hlavní město Praha	801 100	885 348	1 049 063	1 169 593	1 185 292	1 254 709
Středočeský kraj	159 698	183 930	231 289	231 762	273 880	247 637
Jihočeský kraj	56 948	60 632	71 092	79 469	83 149	84 589
Plzeňský kraj	48 536	53 113	59 215	60 455	71 405	74 924
Karlovarský kraj	16 040	16 323	17 940	20 021	22 181	20 981
Ústecký kraj	61 918	60 629	104 831	103 853	103 870	104 276
Liberecký kraj	46 116	47 173	52 675	60 646	58 389	62 353
Královéhradecký kraj	24 511	21 554	29 982	31 488	36 086	48 789
Pardubický kraj	36 014	38 051	40 420	46 750	39 536	56 233
Kraj Vysočina	35 262	51 058	63 757	53 378	58 297	52 540
Jihomoravský kraj	58 966	69 944	83 396	98 814	133 506	156 285
Olomoucký kraj	28 079	26 543	27 107	32 217	33 400	30 469
Zlínský kraj	29 547	29 641	36 843	38 430	39 538	48 598
Moravskoslezský kraj	88 830	122 820	164 501	162 578	172 668	167 200

ČR	2011	2012	2013	2014	2015
		2 404 151	2 600 877	2 668 741	2 774 601
Hlavní město Praha	1 256 790	1 385 348	1 426 205	1 512 015	1 656 163
Středočeský kraj	254 732	303 444	324 879	330 060	311 249
Jihočeský kraj	88 922	88 070	89 902	91 342	92 445
Plzeňský kraj	74 407	72 766	68 473	91 157	99 283
Karlovarský kraj	19 686	15 806	19 718	21 753	21 862
Ústecký kraj	87 118	83 669	90 012	82 633	74 650
Liberecký kraj	58 615	61 282	63 255	59 296	50 359
Královéhradecký kraj	47 620	54 405	52 048	53 339	57 636
Pardubický kraj	52 943	49 814	35 204	40 324	37 851
Kraj Vysočina	49 794	50 479	50 659	52 167	55 723
Jihomoravský kraj	159 613	167 659	183 628	156 919	130 406
Olomoucký kraj	31 022	32 379	34 748	39 552	44 509
Zlínský kraj	49 868	49 134	51 412	54 792	60 145
Moravskoslezský kraj	173 021	186 622	178 596	189 252	202 741

Příloha C – Vývoj objemu PZI na 1 obyvatele dle krajů (tis. Kč)

ČR	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	146	162	197	210	220	229	229	247	254	264	275
Hlavní město Praha	681	748	877	955	954	1 002	1 015	1 114	1 146	1 209	1 312
Středočeský kraj	139	158	195	190	221	197	200	236	250	252	236
Jihočeský kraj	91	96	113	125	131	133	140	138	141	143	145
Plzeňský kraj	88	96	106	107	125	131	130	127	120	159	172
Karlovarský kraj	53	54	59	65	72	68	65	52	66	73	73
Ústecký kraj	75	74	127	124	124	125	105	101	109	100	91
Liberecký kraj	108	110	122	139	133	142	134	140	144	135	115
Královéhradecký kraj	45	39	54	57	65	88	86	98	94	97	105
Pardubický kraj	71	75	79	91	77	109	103	96	68	78	73
Kraj Vysočina	69	100	124	104	113	102	97	99	99	102	109
Jihomoravský kraj	52	62	73	86	116	136	137	144	157	134	111
Olomoucký kraj	44	42	42	50	52	47	49	51	55	62	70
Zlínský kraj	50	50	62	65	67	82	85	84	88	94	103
Moravskoslezský kraj	71	98	132	130	138	134	140	152	146	155	167

Příloha D – Vývoj objemu HDP na 1 obyvatele dle krajů (tis. Kč)

ČR	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	318	342	371	385	374	376	384	386	390	410	432
Hlavní město Praha	680	731	808	839	806	812	811	808	812	835	881
Středočeský kraj	294	323	350	361	339	334	346	350	349	377	400
Jihočeský kraj	287	305	318	320	319	317	320	328	333	345	362
Plzeňský kraj	300	328	341	334	338	346	355	347	363	388	405
Karlovarský kraj	243	251	272	273	274	269	274	272	272	282	291
Ústecký kraj	260	277	295	306	307	299	302	303	302	310	334
Liberecký kraj	266	280	290	293	281	287	294	300	302	318	335
Královéhradecký kraj	275	288	315	326	323	327	331	333	335	359	378
Pardubický kraj	260	285	312	315	303	309	321	306	314	333	349
Kraj Vysočina	261	280	307	305	302	301	317	324	328	341	354
Jihomoravský kraj	285	306	337	361	350	353	362	372	388	405	425
Olomoucký kraj	238	251	273	286	279	286	297	301	301	319	340
Zlínský kraj	255	279	301	323	316	313	325	325	331	365	381
Moravskoslezský kraj	267	280	306	322	303	312	329	333	325	344	358

Příloha E – Vývoj míry zaměstnanosti dle krajů (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Česká republika	54,7	55,0	55,6	55,9	54,8	54,2	54,4	54,5	55,2	55,7	56,4
Hlavní město Praha	59,9	60,3	60,3	60,2	60,7	59,9	59,2	60,0	60,2	60,6	60,2
Středočeský kraj	56,4	57,1	57,6	58,0	57,0	56,6	56,9	57,6	57,6	57,9	59,0
Jihočeský kraj	56,6	56,5	57,7	57,9	56,3	55,0	55,4	54,5	54,6	55,6	56,2
Plzeňský kraj	57,4	56,7	56,8	57,8	55,8	55,6	56,3	56,6	57,3	57,2	58,7
Karlovarský kraj	55,9	55,3	56,3	56,2	54,5	55,0	54,8	53,7	55,0	55,2	56,8
Ústecký kraj	51,7	52,2	51,8	52,6	51,5	51,1	51,9	50,7	52,2	52,7	52,8
Liberecký kraj	55,8	54,6	54,2	53,8	52,8	53,9	53,3	52,2	52,9	54,2	55,4
Královéhradecký kraj	55,2	56,1	56,2	55,9	53,5	53,5	53,3	53,7	53,7	54,6	55,4
Pardubický kraj	55,1	55,3	55,4	56,0	54,1	53,3	54,3	54,0	55,0	56,3	57,3
Kraj Vysočina	54,4	55,4	56,9	56,4	54,6	54,1	53,5	53,2	54,3	55,0	54,7
Jihomoravský kraj	53,4	53,2	54,5	54,5	53,5	53,7	53,4	53,9	55,8	55,9	57,1
Olomoucký kraj	52,3	53,5	53,9	53,6	53,0	50,6	51,7	52,9	51,2	52,2	53,7
Zlínský kraj	52,2	54,3	55,7	55,7	53,0	52,0	53,0	53,3	55,0	54,7	56,2
Moravskoslezský kraj	50,3	50,5	51,8	53,1	52,0	50,9	51,4	51,8	52,1	52,8	53,2

Příloha F – Vývoj objemu PZI/obyv. a HDP/obyv. (tis. Kč)

